

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Algemeen Ambtsbericht Eritrea

December 2023

Colofon

Plaats	Den Haag
Opgesteld door	Afdeling Ambtsberichten (DAF/AB)

Inhoud

	Colofon	3
	Inleiding	6
1	Politieke en veiligheidssituatie	7
1.1	Politieke situatie	7
1.1.1	Binnenlandse politieke ontwikkelingen	7
1.1.1.1	Binnenlandse oppositie	8
1.1.2	Buitenlandse betrekkingen	8
1.1.2.1	Multilaterale betrekkingen	8
1.1.2.2	Bilaterale relaties	9
1.2	Veiligheidssituatie	12
1.2.1	Het conflict in Tigray	13
1.2.1.1	Incidenten tussen de TPLF en het Eritrese leger	13
1.2.1.2	Ontwikkelingen sinds het vredesakkoord van 2 november 2022	13
1.2.1.3	Oorlogsmisdaden Eritrese troepen in Tigray	14
1.2.1.4	Gevolgen van het vredesakkoord voor de Eritrese bevolking	16
1.2.2	Het conflict in Amhara	16
1.3	Binnenlandse bewegingsvrijheid	17
1.3.1	Omzeilen van reisbeperkingen	18
1.4	Uitreisbeperkingen	18
1.4.1	Voorwaarden voor het ontvangen van een paspoort en uitreisvisum	19
1.4.2	Uitreis minderjarigen	21
1.4.3	Grensovergangen	21
1.4.4	Illegale uitreis	22
1.4.4.1	Grens met Sudan	22
1.4.4.2	Grens met Ethiopië	22
1.4.4.3	Grensbeleid	24
2	Documenten	25
2.1	Introductie	25
2.2	Eitrees paspoort aanvragen in het buitenland	25
2.3	Identiteitskaart	26
2.4	Paspoort	28
2.5	Bestuurlijke indeling en registraties	28
2.6	Bevolkingsregister	30
2.6.1	(Family) residence card	30
2.7	Geboorteregistratie	31
2.8	Registratie overlijdens	31
2.9	Registratie huwelijken	32
2.10	Nationaliteit	32
3	Mensenrechten	34
3.1	Algemene mensenrechtensituatie	34
3.2	Positie van specifieke groepen	34
3.2.1	Etnische groepen	34
3.2.1.1	Afar	35
3.2.2	Religieuze groepen	35
3.2.2.1	Behandeling van leden van erkende religieuze groepen	36
3.2.2.2	Jehova's getuigen	38

3.2.3	Dienstplicht	39
3.2.3.1	De civiele dienstplicht	41
3.2.3.2	Vrijstellingen en ontslagen.....	43
3.2.3.3	Oproeppraktijk dienstplichtigen	44
3.2.3.4	Dienstplichtweigeraars en deserteurs	45
3.2.3.5	Repercussies voor familieleden.....	46
3.2.3.6	Volksleger / People's Army	47
3.2.4	Vrouwen	47
3.2.4.1	FGM.....	47
3.2.4.2	Aangifte en bescherming tegen seksueel geweld	47
3.2.5	(Alleenstaande) minderjarigen	48
3.2.6	Leden van oppositiepartijen / politieke activisten.....	48
3.2.7	Naleving en schendingen.....	48
3.2.8	Toezicht en rechtsbescherming	49
3.2.8.1	Toegang tot het internet en monitoring	50
3.2.9	Diaspora	51
3.2.9.1	Betaling van de diasporabelasting	52
3.2.9.2	Festivals.....	53
4	Vluchtelingen en ontheemden	54
4.1	Situatie in Sudan.....	54
4.1.1	Eritreeërs in Gedaref.....	54
4.1.2	Eritreeërs in Kassala	55
4.1.3	Eritreeërs in buurlanden	55
4.2	Situatie in Ethiopië	56
5	Terugkeer	58
5.1	Risico's terugkeer	58
5.1.1	Diasporastatus en loyaliteit.....	58
5.1.2	Dienstplichtig en terugkeer	59
5.1.3	Gedwongen versus vrijwillige terugkeer	59
5.1.4	Legale versus illegale uitreis	60
5.1.5	Connecties	61
5.1.6	Soort document	61
5.1.7	Het jaar waarin Eritrea is verlaten	61
5.1.8	Toegang tot overheidsdiensten.....	62
5.1.9	Ondervraging bij terugkeer	62
5.2	Opening grens in 2018.....	63
6	Bijlagen	65
6.1	Afkortingen.....	65
6.2	Geraadpleegde bronnen	65
6.3	Kaart van Eritrea.....	74

Inleiding

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van de vragen in de *Terms of Reference* (ToR) van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Deze ToR is vastgesteld op 23 mei 2023 en is samen met het ambtsbericht gepubliceerd op de website van de Rijksoverheid.

In dit algemeen ambtsbericht wordt de situatie in Eritrea beschreven voor zover die van belang voor de beoordeling van asielaanvragen van personen afkomstig uit Eritrea en voor de besluitvorming over terugkeer van afgewezen Eritrese asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van het algemeen ambtsbericht Eritrea van mei 2022. De verslagperiode beslaat de periode mei 2022 tot en met november 2023. Relevante ontwikkelingen zijn tot aan de publicatiedatum meegenomen. Dit ambtsbericht betreft een feitelijke, neutrale en objectieve weergave van de bevindingen gedurende de onderzochte periode en biedt geen beleidsaanbevelingen. Dit ambtsbericht is geen beleidsstuk en geeft niet de visie van de Nederlandse regering of het beleid jegens een land of regio weer, noch bevat het conclusies ten aanzien van het vreemdelingenbeleid.

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van openbare en vertrouwelijke bronnen waarbij gebruik is gemaakt van zorgvuldig geselecteerde, geanalyseerde en gecontroleerde informatie. Bij de opstelling is onder meer gebruikgemaakt van informatie van niet-gouvernementele organisaties (ngo's), vakliteratuur, berichtgeving in de media en relevante overheidsinstanties. De passages in dit ambtsbericht berusten zoveel mogelijk op meerdere bronnen, tenzij het gaat om algemeen onbetwiste feiten of tenzij anders staat aangegeven. De geraadpleegde openbare bronnen zijn opgenomen in de literatuurlijst. Een ander deel van de gebruikte informatie is ingewonnen tijdens interviews of correspondentie met vertrouwelijke relevante en deskundige bronnen in en over Eritrea. De op vertrouwelijke basis ingewonnen informatie is zoveel mogelijk gebruikt om passages die zijn gebaseerd op openbare informatie te ondersteunen en aan te vullen.

Het eerste hoofdstuk behandelt recente ontwikkelingen op politiek gebied, de veiligheidssituatie, de relatie tussen Eritrea en het buitenland en de bewegingsvrijheid, zowel binnen Eritrea als aan de landsgrenzen. Hoofdstuk 2 gaat vervolgens in op Eritrese (identiteits)documenten. Hoofdstuk 3 beschrijft de mensenrechtensituatie en de naleving dan wel schending van de mensenrechten; daarnaast belicht dat hoofdstuk de positie van specifieke groepen. In hoofdstuk 4 komen de opvang van vluchtelingen en binnenlandse ontheemden en de activiteiten van internationale organisaties aan de orde. Hoofdstuk 5 is gewijd aan de terugkeer van Eritrese staatsburgers. Hoofdstuk 6 tot slot bevat een lijst met afkortingen, de bibliografie en een kaart van Eritrea.

1 Politieke en veiligheidssituatie

1.1 Politieke situatie

1.1.1 Binnenlandse politieke ontwikkelingen

De binnenlandse politieke situatie in Eritrea kenmerkt zich al vele jaren door haar vrijwel onveranderlijke karakter. Ook in deze verslagperiode is de politieke situatie nauwelijks gewijzigd. Sinds zijn aantreden in 1993 staat president Isaias Afwerki (hierna: Isaias) aan het hoofd van de wetgevende en de uitvoerende macht. De rechterlijke macht wordt grotendeels gecontroleerd door de uitvoerende macht. Een scheiding der machten ontbreekt dus.¹ *Freedom House* geeft Eritrea in 2023 een score van 3 op een schaal van 100 voor politieke en burgerlijke vrijheden.² In de jaarlijkse *Democracy Index* van de *Economist Intelligence Unit* (EIU) stond Eritrea in 2022 op plek 152 van de in totaal 167 landen. Het Eritrese bewind werd hiermee als 'autoritair' gekwalificeerd.³

Na de onafhankelijkheid van Eritrea in 1993 heeft er één nationale verkiezing plaatsgevonden. Op 8 juni 1993 won president Isaias met 95% van de stemmen in een verkiezing die was georganiseerd door het Nationaal Overgangsparlement. Dat parlement werd toen al gedomineerd door het *Eritrean People's Liberation Front* (Eritrese Volksbevrijdingsfront, EPLF), dat in 1994 *People's Front for Democracy and Justice* (Volksfront voor Democratie en Rechtvaardigheid, PFDJ) ging heten.⁴

Het PFDJ is de enige politieke partij en president Isaias is sinds de onafhankelijkheid aan de macht. Hij toont geen bereidheid om verkiezingen te houden of verandering in de politieke status quo van het land te accepteren.⁵ Het land wordt nog steeds geleid door de oude generatie onafhankelijkheidsstrijders met een sterke oorlogsmentaliteit.⁶ Hij regeert samen met een klein aantal adviseurs van de PFDJ-leiding, met name Yemane Gebreab (de laatste jaren 'presidentieel adviseur' genoemd), Hagos 'Kisha' Gebrehiwot (hoofd van de financiële aangelegenheden van PFDJ) en Yemane Gebremeskel (minister van Informatie). Osman Saleh is minister van Buitenlandse Zaken en generaal Filipos Woldeyohannes is commandant der strijdkrachten.⁷ Het leger en de veiligheidsdienst genieten aanzienlijke politieke macht en de Nationale Vergadering (het parlement) is sinds 2002 niet meer bijeengekomen. De grondwet van 1997 is nog niet in werking getreden.⁸ Twee decennia lang gebruikte president Isaias het ontbreken van vrede met Ethiopië als rechtvaardiging voor zijn autoritaire bewind. Toen Ethiopië en Eritrea in 2018 vrede sloten, hoopten velen dat er hervormingen zouden volgen, en dat de

¹ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 9; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

² Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023.

³ De *Democracy Index* is gebaseerd op vijf categorieën: verkiezingsproces en pluralisme; het functioneren van de overheid; politieke participatie; politieke cultuur; burgerlijke vrijheden. Elk land wordt op basis van scores op een reeks indicatoren binnen deze categorieën geclassificeerd als een van de volgende soorten regimes: 'volledige democratie', 'gebrekkige democratie', 'hybride regime' of 'autoritair regime'. Economist Intelligence, *Democracy Index 2022: Frontline Democracy and the Battle for Ukraine*, 2023.

⁴ The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023; BBC Monitoring, *Isaias Afewerki*, 10 juli 2023; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 7.

⁵ The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 1 december 2022; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

⁶ Vertrouwelijke bron, 1 december 2022.

⁷ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2022 Country report Eritrea*, 1 februari 2022, p. 4; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 7.

⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 7; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 9; BBC Monitoring, *Isaias Afewerki*, 10 juli 2023; Vertrouwelijke bron, 1 december 2022.

mensenrechtensituatie in het land zou verbeteren. Dit bleek echter niet het geval. Het uitbreken eind 2020 van het conflict in Tigray, een regio in Noord-Ethiopië, bevestigde dat de koers van president Isaias niet veranderd was. Tigray is het terrein van het *Tigray People's Liberation Front* (Volksbevrijdingsfront van Tigray, TPLF), de beweging die door Isaias als aartsvijand wordt gezien en die van 1991 tot in 2018 het bestuur van Ethiopië domineerde – totdat Abiy Ahmed in 2018 tot premier van Ethiopië werd gekozen. Gedurende het conflict in Tigray vocht het Eritrese leger mee aan de zijde van de Ethiopische regeringssoldaten.⁹ Het ondertekenen van het Pretoria-vredesverdrag dat een einde maakte aan de oorlog in Tigray op 2 november 2022 (zie ook § 1.2 Veiligheidssituatie) had geen grote invloed op het openbare leven in Eritrea: Eritrea had ten tijde van deze verslagperiode geen hervormingen doorgevoerd¹⁰, het bleef aanwezig in Tigray en het grensgebied, en personen in de dienstplichtige leeftijd werden tijdens de verslagperiode nog steeds gerekruteerd door het Eritrese leger bij de zogenaamde razzia's (zie ook § 3.2.3.3 Oproeppraktijk dienstplichtigen).¹¹

1.1.1.1 Binnenlandse oppositie

Zonder grondwet, democratische instituties of burgerlijke vrijheden was er in Eritrea geen binnenlandse politieke oppositie mogelijk.¹² Er waren geen signalen van enig, al dan niet georganiseerd, binnenlands verzet van de Eritrese bevolking tegen de huidige Eritrese autoriteiten. De ontevredenheid onder de bevolking zou reëel zijn, maar vertrouwelijke bronnen betwijfelden sterk of deze in enige mate georganiseerd was. Er was geen ruimte binnen Eritrea voor het maatschappelijk middenveld om zich te organiseren¹³ en het voeren van politieke oppositie bracht vele risico's met zich mee (zie ook § 3.2.6 Leden van oppositiepartijen / politieke activisten).¹⁴

1.1.2 Buitenlandse betrekkingen

1.1.2.1 Multilaterale betrekkingen

Eritrea zou zichzelf zien als slachtoffer van de westerse gemeenschap, die dubbele standaarden hanteert en de Algiers-overeenkomst (waarbij de grens met Ethiopië werd vastgelegd) en de implementatie van het vredesverdrag van 2018 onvoldoende ondersteunt.¹⁵ De Eritrese staat was erg gesloten en richtte zich enkel op multilaterale betrekkingen, met name op het gebied van regionale samenwerking, indien ze duidelijk nuttig en doeltreffend waren.¹⁶ Het land nam gedurende deze verslagperiode deel aan verschillende regionale en internationale bijeenkomsten en leek zijn internationale en regionale positie te willen versterken.¹⁷ Zo stuurde het voor het eerst in zestien jaar een delegatie naar een top van de leiders van het Oost-Afrikaanse blok *Intergovernmental Authority for Development* (IGAD), die op 12 juni 2023 plaatsvond in het naburige Djibouti.¹⁸ Daarnaast reisde

⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 8; Chatham House, *Navigating the regionalization of Ethiopia's Tigray conflict*, 8 september 2023; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023.

¹⁰ Vertrouwelijke bron, 1 december 2022.

¹¹ Vertrouwelijke bron, 28 september 2023.

¹² Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 8.

¹³ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

¹⁴ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

¹⁵ Vertrouwelijke bron, 1 december 2022.

¹⁶ Vertrouwelijke bron, 1 december 2022; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

¹⁷ International Crisis Group, *Eritrean forces' continued presence in Ethiopia's Tigray region hindered peace process; President Isaias attended summits in Egypt and Russia amid efforts to boost international standing*, juli 2023; International Crisis Group, *Asmara re-joined regional bloc in sustained effort to bolster international standing; President Isaias continued seeking closer ties with Russia*, juni 2023; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

¹⁸ BBC Monitoring, *(Corrected) Eritrea joins Igad summit after 16-year absence*, 12 juni 2023; International Crisis Group, *Asmara re-joined regional bloc in sustained effort to bolster international standing; President Isaias continued seeking closer ties with Russia*, juni 2023.

Isaias op 12 juli 2023 naar Caïro om een top bij te wonen met andere leiders van de buurlanden van Sudan om vredesgesprekken over Sudan te voeren.¹⁹ Tijdens deze top sprak hij met de Zuid-Sudanese president Salva Kiir Mayardit en de Egyptische minister van Buitenlandse Zaken Sameh Shoukry over oplossingen voor het conflict in Sudan.²⁰ Daarnaast ontmoette Isaias tijdens de top de Ethiopische premier Abiy Ahmed en de Egyptische president Abdul Fattah al-Sisi om het conflict in Sudan te bespreken.²¹ Isaias was aanwezig op de Rusland-Afrikatop van 27 en 28 juli en bleef daarna nog enige dagen in Rusland waarbij hij onder andere de viering van de Russische Marinetag bijwoonde.²² Eind augustus was een Eritrese delegatie, onder leiding van president Isaias, aanwezig bij de drie dagen durende vijftiende BRICS-top in Johannesburg, waar hij ook verschillende gesprekken voerde met andere leiders, waaronder met de premier van Tsjaad, Saleh Kebzabo, en de minister van Buitenlandse Zaken van Belarus, Syarhey Aleynik.²³ Begin september reisde Isaias met een Eritrese delegatie af naar Nairobi voor de Afrikaanse klimaatop.²⁴ Ten slotte, woonde Isaias tussen 10 en 12 november de Saoedi-Afrika top in Riyad bij waarbij Isaias veel bilaterale ontmoetingen had.²⁵

Mensenrechtenraad

Zoals ook genoemd in het vorige ambtsbericht, werd Eritrea in oktober 2021 herkozen in de mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (VN).²⁶

1.1.2.2

Bilaterale relaties

Naast de deelname van Eritrea aan regionale en internationale bijeenkomsten, vonden er in de verslagperiode ook veel bilaterale ontmoetingen plaats tussen Isaias en leiders uit de regio. Deze verslagperiode werd gekenmerkt door een belangrijke wending in de relaties tussen Eritrea en Kenia, die het grootste deel van het decennium geen verbetering hadden gekend.²⁷ In december 2022 bezocht de Keniaanse president William Ruto Eritrea om handel en regionale veiligheid te bespreken.²⁸ Op 8 en 9 februari 2023 bracht Isaias een bezoek aan Nairobi, zijn eerste officiële bezoek aan Kenia sinds december 2018. Tijdens dit bezoek kondigde president Ruto aan dat Kenia van plan was een ambassade te openen in Asmara. Daarnaast spraken beide staatshoofden af dat de wederzijdse visumplicht voor burgers per direct werd afgeschaft.²⁹ Op 3 april 2023 ontmoetten de Eritrese minister van Buitenlandse Zaken Osman Saleh en de presidentiële adviseur Yemane Gebreab de Zuid-Sudanese president Salva Kiir in Juba om de bilaterale relaties en regionale stabiliteit te bespreken. Dezelfde delegatie ontmoette op 11 april 2023 opnieuw de Keniaanse president Ruto in Nairobi.³⁰ Na afloop van de Afrikaanse klimaatop vonden gesprekken plaats tussen Isaias en Ruto.³¹ Hieronder volgen uitgebreidere beschrijvingen van de relaties tussen Eritrea en Rusland, Somalië, Sudan en Ethiopië.

¹⁹ BBC Monitoring, *Eritrean leader travels to Egypt to discuss Sudan conflict*, 12 juli 2023; International Crisis Group, *Eritrean forces' continued presence in Ethiopia's Tigray region hindered peace process; President Isaias attended summits in Egypt and Russia amid efforts to boost international standing*, juli 2023.

²⁰ BBC Monitoring, *Eritrean and South Sudan leaders discuss Sudan conflict*, 12 juli 2023.

²¹ BBC Monitoring, *Eritrean, Ethiopian leaders meet first time in over two years*, 13 juli 2023.

²² BBC Monitoring, *Eritrea's president returns home from Russia visit*, 31 juli 2023.

²³ BBC Monitoring, *Chad PM, Eritrea leader discuss Sudan on sidelines of Brics summit*, 24 augustus 2023; BBC Monitoring, *Eritrean leader travels to South Africa for Brics summit*, 22 augustus 2023; BBC Monitoring, *Belarus discusses trade ties with African states on Brics sidelines*, 23 augustus 2023.

²⁴ BBC Monitoring, *Eritrean, Kenyan leaders discuss bilateral ties in Nairobi*, 7 september 2023.

²⁵ EEPA, *News Highlights: UK Supreme Court blocks Rwanda deal, African Development Bank staff arrested in Ethiopia, Saudi-Africa Summit concludes*, 17 november 2023.

²⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 11.

²⁷ The East African, *Eritrean leader Isaias Afwerki arrives in Nairobi for two-day visit*, 8 februari 2023.

²⁸ BBC Monitoring, *Ruto says Kenya to open embassy in Eritrea*, 9 februari 2023.

²⁹ The East African, *Eritrean leader Isaias Afwerki arrives in Nairobi for two-day visit*, 8 februari 2023; BBC Monitoring, *Ruto says Kenya to open embassy in Eritrea*, 9 februari 2023.

³⁰ International Crisis Group, *May Alerts and April Trends 2023*, april 2023.

³¹ BBC Monitoring, *Eritrean, Kenyan leaders discuss bilateral ties in Nairobi*, 7 september 2023.

Eritrea – Rusland

Hoewel de relatie tussen Eritrea en Rusland werd beschreven als erg ondoorzichtig, zou deze de afgelopen jaren zijn versterkt.³² Tijdens de verslagperiode waren er verschillende ontmoetingen tussen hooggeplaatste Russische en Eritrese functionarissen. In januari 2023 bracht de Russische minister van Buitenlandse Zaken Sergei Lavrov een bezoek aan Eritrea, als deel van een rondreis door Afrika. Daarbij werden onder andere afspraken gemaakt over militaire samenwerking.³³ Eind mei 2023 bracht Isaias, op uitnodiging van de Russische president Poetin, voor het eerst een bezoek aan Rusland.³⁴ Zoals al gezegd woonde Isaias ook de Rusland-Afrika-top van eind juli bij.³⁵ Tijdens deze top beloofde Poetin, die zich eerder die maand had teruggetrokken uit de graandeal met Oekraïne, Afrikaanse landen, waaronder Eritrea, gratis te voorzien van 25.000 à 50.000 ton graan.³⁶

Er is geen informatie gevonden waaruit blijkt dat Eritrea en Rusland afspraken hebben gemaakt over het leveren van dienstplichtigen of militairen door Eritrea aan Rusland. Een vertrouwelijke bron achtte het daarnaast onaannemelijk dat Eritrea militairen naar Rusland zou hebben gestuurd omdat het uiterlijk van deze militairen zou opvallen aan het front in Oekraïne. Ook zou Eritrea een tekort aan mankrachten en middelen hebben om zijn militaire doelstellingen in de eigen regio te bereiken.³⁷

Eritrea – Somalië

De betrekkingen tussen Somalië en Eritrea kenden sinds 2018 een verbetering.³⁸ De diplomatieke relaties tussen de twee landen werden in 2018 onder de Somalische president Mohamed Abdullahi Farmaajo hersteld, na jaren van moeizame relaties vanwege beweringen dat Eritrea Somalische militanten zou steunen. Zoals al beschreven in het vorige ambtsbericht was Isaias een drijvende kracht achter de Tripartiete Alliantie (ook wel *Cushitic Alliance* genoemd), een in september 2018 gesloten samenwerkingsverband tussen Eritrea, Ethiopië en Somalië.³⁹ Ook onder de nieuwe Somalische president, Hassan Sheikh Mohamud, aangetreden in mei 2022, zouden de relaties tussen de twee landen goed zijn en bleef Eritrea ondersteuning bieden, zoals het trainen van regeringssoldaten.⁴⁰ President Mohamud bracht sinds zijn aantreden in mei 2022 verschillende bezoeken aan Eritrea, laatst op 8 oktober 2023.⁴¹

Eritrea had sinds augustus 2019 acht- tot tienduizend Somalische manschappen getraind die ingezet zouden worden in de strijd tegen de Somalische militante beweging *Al-Shabaab*.⁴² In juli 2022 ondertekenden de twee landen een *Memorandum of Understanding* (memorandum van overeenstemming, MoU) om hun

³² Vertrouwelijke bron, 1 december 2022; Chatham House, *Navigating the regionalization of Ethiopia's Tigray conflict*, 8 september 2023; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

³³ Reuters, *Lavrov shores up Eritrean support for Russia over Ukraine conflict*, 27 januari 2023.

³⁴ BBC Monitoring, *Eritrean president heads to Russia-Africa summit*, 26 juli 2023; BBC Monitoring, *Eritrean president concludes 'fruitful' visit to Russia*, 4 juni 2023; BBC Monitoring, *Eritrean president heads to Russia on official visit*, 30 mei 2023.

³⁵ FD.nl, *Veel minder Afrikaanse leiders op top met Rusland*, 27 juli 2023.

³⁶ De Stentor, *Poetin paait Afrika met beloftes en cadeautjes*, 29 juli 2023.

³⁷ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

³⁸ BBC Monitoring, *Eritrean, Somali leaders discuss ways to 'strengthen' Somalia*, 14 maart 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

³⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea, mei 2022*, p. 9.

⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; BBC Monitoring, *Briefing: Somali president hails 'genuine friend' Eritrea, visits cadets*, 10 oktober 2023.

⁴¹ BBC Monitoring, *Somali president to hold talks with Eritrean leader*, 8 oktober 2023; EEPA, *News Highlights: Eritrea receives delegations, US's Blinken in Ethiopia, 30 presumed dead off Libya as SaR fails again*, 17 maart 2023; BBC Monitoring, *Somali president makes third visit to Eritrea in nine months*, 14 maart 2023.

⁴² BBC Monitoring, *Eritrea-trained Somali soldiers welcomed in Mogadishu*, 24 oktober 2023; X, *NationalEr Interest: 2nd Round Cadets Deployment - Video of Somali Army arriving home from #Eritrea*, 16 oktober 2023; VOA News, *Eritrea, Somalia Leaders Vow Cooperation on Defense, Political Efforts*, 12 juli 2022; BBC Monitoring, *First group of Eritrea-trained Somali soldiers return home*, 21 december 2022; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023.

relaties te versterken, specifiek op het gebied van diplomatie, defensie en veiligheid, economie, cultuur, milieubescherming en economische integratie in de Hoorn van Afrika.⁴³ De Somalische president Mohamud bezocht de Somalische legereenheden in Eritrea tweemaal.⁴⁴

Eritrea – Sudan

Bronnen beschreven de betrekkingen tussen Eritrea en Sudan als beladen, volatiel en gecompliceerd, waarbij de twee landen elkaar continu probeerden te chanteren.⁴⁵ Tijdens het conflict in Tigray steunde Sudan het TPLF.⁴⁶ Volgens een bron had Eritrea meermalen verkapte dreigementen geuit aan het adres van Abdel Fattah al-Burhan, sinds april 2019 staatshoofd van Sudan, vanwege zijn diplomatieke steun aan het TPLF.⁴⁷ Daarnaast zouden er altijd een sterke aanwezigheid van Eritrese troepen in het grensgebied met Sudan zijn geweest⁴⁸ en zou Eritrea al jaren goede relaties onderhouden met de bevolkingsgroepen in Oost-Sudan, zoals de Beni Amer, de Beja en de Rashida.⁴⁹

Sinds de aanvang in april 2023 van het interne conflict in Sudan tussen het regeringsleger onder Al-Burhan en de paramilitaire *Rapid Support Forces* (RSF) onder voormalig vicevoorzitter van de Soevereine Raad, Mohamed Hamdan Dagalo, (beter bekend als 'Hemedti'), richtten de Sudanese autoriteiten zich minder op het buitenland, en dus ook minder op Eritrea.⁵⁰ Desalniettemin probeerde Eritrea een belangrijke rol te krijgen in het interne Sudanese conflict. In maart 2023, vlak voor het conflict in Sudan uitbrak, bezocht Hemedti Eritrea,⁵¹ wat velen deed speculeren over de rol van Eritrea in het conflict.⁵² Op 9 juli 2023 ontmoette Isaias de vicepresident van de Soevereine Raad⁵³ van Sudan, Malik Agar, in Asmara.⁵⁴ Een paar dagen later, op 12 juli 2023, reisde Isaias zoals al beschreven naar Caïro om het Sudanese conflict met andere regionale leiders te bespreken.⁵⁵ Op 11 september 2023 bezocht Al-Burhan Isaias in Asmara. Er zijn geen details over het bezoek naar buiten gebracht, behalve dat ze de bilaterale relaties en het conflict in Sudan bespraken. Naar verluidt was Al-Burhan op bezoek om steun van Isaias te verkrijgen in het Sudanese conflict.⁵⁶ Eind november 2023 bracht Al-Burhan nogmaals een bezoek aan Eritrea.⁵⁷ Het was mede door de verschillende bezoeken niet duidelijk welke zijde in het conflict Eritrea steunde.⁵⁸ Volgens analisten zou

⁴³ Qatar News Agency (QNA), *Eritrea and Somalia Sign MoU to Strengthen Relations*, 12 juli 2022; VOA News, *Eritrea, Somalia Leaders Vow Cooperation on Defense, Political Efforts*, 12 juli 2022.

⁴⁴ Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; BBC Monitoring, *Briefing: Somali president hails 'genuine friend' Eritrea, visits cadets*, 10 oktober 2023.

⁴⁵ The Independent, *Sudan's military chief visits Eritrea for talks with the president on Sudan's conflict*, 11 september 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

⁴⁶ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; Chatham House, *Navigating the regionalization of Ethiopia's Tigray conflict*, 8 september 2023.

⁴⁷ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁴⁸ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁴⁹ Al Jazeera, *Will Ethiopia and Eritrea be dragged into Sudan's complex war?*, 6 mei 2023; Chatham House, *Navigating the regionalization of Ethiopia's Tigray conflict*, 8 september 2023.

⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

⁵¹ EIPA, *News Highlights: Eritrea receives delegations, US's Blinken in Ethiopia, 30 presumed dead off Libya as SaR fails again*, 17 maart 2023; Al Jazeera, *Will Ethiopia and Eritrea be dragged into Sudan's complex war?*, 6 mei 2023.

⁵² Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁵³ In april 2019 kwam na dertig jaar een einde aan het bewind van Omar Al-Bashir. In augustus 2019 vormden militairen en burgers een zogeheten 'Soevereine Raad' die als tussenregering zou fungeren. Al-Burhan werd voorzitter van de Soevereine Raad. In oktober 2021 nam Al-Burhan de macht volledig over, zie: Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Sudan*, augustus 2022, blz. 7-9.

⁵⁴ BBC Monitoring, *Isaias Afewerki*, 10 juli 2023; African Business, *Eritrea: President Isaias met and held talks with Sudanese Envoy*, 9 juli 2023.

⁵⁵ BBC Monitoring, *Eritrean leader travels to Egypt to discuss Sudan conflict*, 12 juli 2023; International Crisis Group, *Eritrean forces' continued presence in Ethiopia's Tigray region hindered peace process; President Isaias attended summits in Egypt and Russia amid efforts to boost international standing*, juli 2023.

⁵⁶ Vertrouwelijke bron, september 2023; The Independent, *Sudan's military chief visits Eritrea for talks with the president on Sudan's conflict*, 11 september 2023; Trouw, *Al-Burhan probeert het frame van de oorlog in Soedan te verschuiven*, 13 september 2023.

⁵⁷ BBC Monitoring, *Eritrean and Sudanese leaders discuss regional issues*, 26 november 2023.

⁵⁸ The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023.

Eritrea zich in het conflict neutraal opstellen, omdat het onduidelijk was welke partij de oorlog zou winnen.⁵⁹

Eritrea – Ethiopië

Na het aantreden van de Ethiopische premier Abiy Ahmed in 2018 onderhielden Abiy en Isaias nauwe relaties met elkaar, in verband met overeenkomstige belangen. In het conflict in Tigray vochten Eritrese troepen, aan de zijde van het federale Ethiopische leger en Amhaarse milities, tegen het TPLF in Tigray (zie ook het vorige ambtsbericht).⁶⁰ Van 3 tot en met 5 april 2023 bracht een militaire delegatie uit Eritrea een bezoek aan Addis Abeba, onder leiding van de chef van het *National Security Agency*, Abraha Kassa.⁶¹ Naar verluidt was dit bezoek bedoeld om de sterke relatie tussen de twee landen na het vredesverdrag in Tigray te benadrukken (zie ook § 1.2 Veiligheidssituatie voor meer informatie over het vredesverdrag).⁶² Tijdens de top in Caïro, waar de leiders van landen in de regio een oplossing voor het conflict in Sudan bespraken, sprak Isaias op 13 juli 2023 ook met de Ethiopische president Abiy Ahmed. Naar verluidt was dit de eerste ontmoeting sinds oktober 2020, een maand voor het conflict in Tigray uitbrak.⁶³

De relatie tussen Abiy en Isaias was sinds het ondertekenen van het vredesakkoord van november 2022 (zie ook § 1.2.2 Het conflict in Tigray) verslechterd.⁶⁴ Zowel de Amhaarse milities die in Tigray meevochten als Eritrea hadden liever geen vredesakkoord gezien tussen het TPLF en de Ethiopische overheid.⁶⁵ Eritrea was niet betrokken bij de onderhandelingen die hadden geleid tot het akkoord,⁶⁶ en werd ervan verdacht de Amhaarse milities te steunen in hun conflict met de federale regering van Ethiopië, dat uitbrak toen de Ethiopische regering de regionale speciale troepen wilde ontwapenen (zie ook § 1.2.2 Het conflict in Amhara).⁶⁷ Premier Abiy stuurde in oktober een brief naar Westerse landen waarin hij stelde dat Eritrea het vredesakkoord van 2 november ondermijnde, delen van Tigray bleef bezetten en de Fano milities in Amhara bewapende.⁶⁸ De relatie tussen Abiy en Isaias kwam verder onder druk te staan nadat premier Abiy de wens uitte om weer eigen toegang tot de Rode Zee te krijgen. Deze was Ethiopië kwijtgeraakt toen Eritrea onafhankelijk werd in 1991.⁶⁹ Hij noemde de toegang tot de Rode Zee "een existentiële kwestie voor Ethiopië".⁷⁰ Eind oktober versterkten zowel Eritrea als Ethiopië de aanwezigheid van troepen in het grensgebied, met name in het grensgebied met Djibouti.⁷¹

1.2 Veiligheidssituatie

⁵⁹ Al Jazeera, *Will Ethiopia and Eritrea be dragged into Sudan's complex war?*, 6 mei 2023.

⁶⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p.'s 8-10.

⁶¹ International Crisis Group, *May Alerts and April Trends 2023*, april 2023, <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/may-alerts-and-april-trends-2023>; BBC Monitoring, *Ethiopian delegation visits Somalia, Djibouti*, 5 april 2023.

⁶² International Crisis Group, *May Alerts and April Trends 2023*, april 2023, <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/may-alerts-and-april-trends-2023>.

⁶³ BBC Monitoring, *Eritrean, Ethiopian leaders meet first time in over two years*, 13 juli 2023.

⁶⁴ Chatham House, *Navigating the regionalization of Ethiopia's Tigray conflict*, 8 september 2023; Al Jazeera, *Will Ethiopia and Eritrea be dragged into Sudan's complex war?*, 6 mei 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023.

⁶⁵ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁶⁶ Chatham House, *Navigating the regionalization of Ethiopia's Tigray conflict*, 8 september 2023; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

⁶⁷ EEPA, *Situation Report Horn of Africa No 468*, 7 augustus 2023; BBC Monitoring, *Ethiopian Fano militia claims killing over 100 soldiers*, 2 oktober 2023; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁶⁸ EEPA, *Situation Report Horn of Africa No 490*, 23 oktober 2023.

⁶⁹ Chatham House, *Navigating the regionalization of Ethiopia's Tigray conflict*, 8 september 2023; BBC Monitoring, *Eritrean website reacts to Ethiopian PM's Red Sea comments*, 12 juli 2023; BBC Monitoring, *Briefing: Ethiopian leader says ready to swap dam's shares for port*, 14 oktober 2023.

⁷⁰ X, *Addis Standard: #NewsAlert: #Eritrea pushes back at talks of #Ethiopia's access to sea as "excessive"*, 16 oktober 2023.

⁷¹ EEPA, *Situation Report Horn of Africa No 490*, 23 oktober 2023.

1.2.1 *Het conflict in Tigray*

In het vorige ambtsbericht Eritrea van mei 2022 en in het algemeen ambtsbericht Ethiopië van november 2022 werd reeds ingegaan op het conflict in de Noord-Ethiopische regio Tigray tussen de Ethiopische strijdtroepen en het TPLF dat uitbrak op 4 november 2020.⁷² In dit ambtsbericht zal met name worden ingegaan op de ontwikkelingen en de betrokkenheid van Eritrea in Tigray sinds het ondertekenen van het vredesakkoord op 2 november 2022.

Op 2 november 2022 ondertekenden de federale Ethiopische autoriteiten en het TPLF een staakt-het-vurenovereenkomst in Pretoria, Zuid-Afrika. Daarin kwamen de partijen overeen dat Ethiopië maar één troepenmacht heeft en dat de TPLF-strijders zouden worden ontwapend, gedemobiliseerd en gere-integreerd. In het verdrag werd verder afgesproken dat het TPLF de constitutionele autoriteit van de federale overheid zou respecteren, dat de Ethiopische regering in ruil daarvoor alle militaire operaties in het gebied zou staken en dat TPLF-strijders niet langer als 'terroristisch' zouden worden aangemerkt. Tigray zou daarnaast weer vertegenwoordigd worden in federale instituties, inclusief het parlement.⁷³ De overeenkomst ging niet in op terugtrekking van buitenlandse troepen uit het gebied.⁷⁴

Op 12 november 2022 ondertekenden de Ethiopische en Tigrese militaire vertegenwoordigers een aanvullende verklaring in Nairobi, waarin details van het verdrag verder werden uitgewerkt. Hierbij spraken ze af dat de ontwapening van de TPLF-strijders gelijk uitgevoerd zou worden met de terugtrekking van buitenlandse en niet zijnde Ethiopische nationale troepen (*Ethiopian National Defence Force*, ENDF) uit Tigray.⁷⁵

1.2.1.1 Incidenten tussen de TPLF en het Eritrese leger

In maart 2022 verklaarde de Ethiopische overheid een staakt-het-vuren in Tigray zodat humanitaire hulp Tigray kon bereiken.⁷⁶ Deze staakt-het-vuren werd eind augustus 2022 verbroken toen gevechten uitbraken tussen de TPLF en Ethiopische troepen. Een maand later, op 20 september, lanceerde Eritrea een grootschalig offensief tegen de TPLF in Tigray waarbij heftige gevechten plaatsvonden in verschillende grensgebieden.⁷⁷

1.2.1.2 Ontwikkelingen sinds het vredesakkoord van 2 november 2022

Het vredesverdrag had over het algemeen geen invloed op de relaties tussen het TPLF en Eritrea; deze bleven volatiel.⁷⁸ Hoewel Eritrese troepen zich in januari 2023 zouden hebben teruggetrokken uit de meeste delen van Tigray,⁷⁹ verliep de

⁷² Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray*, augustus 2021; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022.

⁷³ Al Jazeera, *Five key takeaways from the Ethiopia peace deal*, 4 november 2022.

⁷⁴ Al Jazeera, *Protesters in Ethiopia's Tigray demand Eritrean troops withdraw*, 23 mei 2023; Al Jazeera, *Five key takeaways from the Ethiopia peace deal*, 4 november 2022; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023.

⁷⁵ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 6; Human Rights Watch, *Eritrea: Crackdown on Draft Evaders' Families*, 9 februari 2023; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

⁷⁶ Al Jazeera, *Ethiopia declares unilateral truce to allow aid into Tigray*, 24 maart 2023.

⁷⁷ Al Jazeera, *Tigrayan forces accuse Eritrea of launching offensive*, 20 november 2023.

⁷⁸ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁷⁹ The Washington Post, *Hundreds massacred in Ethiopia even as peace deal was being reached*, 1 maart 2023; The Guardian, *'They just left the corpses lying there': survivors speak about the horrors of a massacre in northern Tigray*, 20 april 2023; Ethiopia Watch, *Civil society Monitoring of the Cessation of Hostilities Agreement*, juli 2023, pp. 13-14.

terugtrekking van Eritrese troepen erg traag en was de terugtrekking niet volledig.⁸⁰ Eritrese troepen waren in de verslagperiode nog steeds aanwezig in delen van Tigray, met name in de grensgebieden in het noorden en westen.⁸¹ Zo waren er berichten over hun aanwezigheid in het grootste gedeelte van Irob, een van de weinige regio's in het noordoosten van Tigray waar hulporganisaties geen toegang toe hadden, en een regio die Eritrea beschouwt als zijn territorium.⁸² Eritrese troepen zouden de weg naar Irob blokkeren en daarmee voorkomen dat humanitaire goederen het gebied binnenkwamen.⁸³ Daarnaast zouden ze aanwezig zijn in West-Tigray, een gebied dat door Amhaarse milities wordt gecontroleerd. Daar zou Eritrea naar verluidt de Amhaarse milities, ook wel aangeduid als 'Fano-milities', trainen en bewapenen (zie ook § 1.2.2 Het conflict Amhara).⁸⁴ Andere bronnen meldden de aanwezigheid van Eritrese troepen in Shiraro⁸⁵, in gebieden rond Tserona⁸⁶ en Zalambessa⁸⁷ en in Gulo-Mekheda.⁸⁸ In zijn rapport dat tot maart 2023 liep, meldde de speciale rapporteur van de VN voor de mensenrechten in Eritrea de aanwezigheid van Eritrese troepen in sommige gebieden in het noorden, westen en midden van Tigray.⁸⁹ Eritrese troepen hinderden in mei 2023 een team dat toezicht hield op de uitvoering van het vredesakkoord bij het verrichten van werkzaamheden.⁹⁰ Ook werden er Eritrese identiteitskaarten uitgegeven aan bewoners van onder andere Irob als onderdeel van de bezetting van het gebied.⁹¹

1.2.1.3

Oorlogsmisdaden Eritrese troepen in Tigray

Eritrese troepen werden veelvuldig beschuldigd van mensenrechtenschendingen in Tigray, waaronder het gedwongen repatriëren van Eritrese vluchtelingen, arbitraire detenties, moorden en verkrachtingen.⁹² De Eritrese autoriteiten ontkenden deze beschuldigingen.⁹³ Er was geen informatie over strafrechtelijke onderzoeken of juridische processen tegen mogelijke Eritrese daders van deze

⁸⁰ UN News, *Eritrea: human rights situation remains dire amid complete impunity*, 6 maart 2023; Al Jazeera, *Protesters in Ethiopia's Tigray demand Eritrean troops withdraw*, 23 mei 2023; Al Jazeera, *Five key takeaways from the Ethiopia peace deal*, 4 november 2022; The Washington Post, *Peace deal ending Ethiopia's Tigray war yet to dispel fear of more atrocities*, 25 januari 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 6; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

⁸¹ Al Jazeera, *Protesters in Ethiopia's Tigray demand Eritrean troops withdraw*, 23 mei 2023; Al Jazeera, *Five key takeaways from the Ethiopia peace deal*, 4 november 2022; The Washington Post, *Peace deal ending Ethiopia's Tigray war yet to dispel fear of more atrocities*, 25 januari 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 6; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; Frankfurter Allgemeine Zeitung, *Nahrungsmittel gegen Reformen*, 9 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023; The Guardian, *'People are under siege': why Ethiopia's war in Tigray isn't over*, 7 augustus 2023.

⁸² The New Humanitarian, *Ethiopian minorities remain fearful despite peace deal*, 16 februari 2023; vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023; The Guardian, *'People are under siege': why Ethiopia's war in Tigray isn't over*, 7 augustus 2023; BBC Monitoring, *Eritrean army accused of raping 22 women in Ethiopia's Tigray region*, 15 augustus 2023.

⁸³ The Guardian, *'People are under siege': why Ethiopia's war in Tigray isn't over*, 7 augustus 2023.

⁸⁴ Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023; NRC, *Nieuw etnisch conflict in Ethiopië*, 9 augustus 2023; Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; EEPA, *Situation Report Horn of Africa No 491*, 26 oktober 2023.

⁸⁵ BBC News, *Ethiopia war in Tigray Eritrean soldiers accused of rape despite peace deal*, 15 februari 2023.

⁸⁶ Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

⁸⁷ Vertrouwelijke bron, 6 oktober 2023; vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023; BBC Monitoring, *Eritrean army accused of raping 22 women in Ethiopia's Tigray region*, 15 augustus 2023.

⁸⁸ BBC Monitoring, *Eritrean army accused of raping 22 women in Ethiopia's Tigray region*, 15 augustus 2023.

⁸⁹ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 6.

⁹⁰ Al Jazeera, *Protesters in Ethiopia's Tigray demand Eritrean troops withdraw*, 23 mei 2023; vertrouwelijke bron, 17 oktober 2023; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

⁹¹ BBC Monitoring, *Eritrean forces accused of abducting 56 people from Tigray*, 21 juli 2023; The Guardian, *'People are under siege': why Ethiopia's war in Tigray isn't over*, 7 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁹² Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023; Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights*, 2023, p. 158; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; The Washington Post, *Hundreds massacred in Ethiopia even as peace deal was being reached*, 1 maart 2023.

⁹³ BBC Monitoring, *Eritrea rejects Amnesty report linking troops to atrocities in Ethiopia*, 5 september 2023; Reuters, *Xi: Strong China-Eritrea ties part of keeping peace in Horn of Africa*, 15 mei 2023; The Washington Post, *Hundreds massacred in Ethiopia even as peace deal was being reached*, 1 maart 2023; BBC News, *Ethiopia war in Tigray Eritrean soldiers accused of rape despite peace deal*, 15 februari 2023; Al Jazeera, *Crimes against humanity continue in Ethiopia despite truce, say UN experts*, 19 september 2023.

mensenrechtenschendingen.⁹⁴ Het algemeen ambtsbericht Eritrea van mei 2022 gaf een uitgebreide beschrijving van de mensenrechtenschendingen tijdens het conflict in Tigray.⁹⁵ Hieronder zal ingegaan worden op de mensenrechtenschendingen in de verslagperiode vanaf oktober 2022.

Volgens getuigen en familieleden van slachtoffers waren Eritrese militairen in één week in oktober 2022, enkele dagen voor het ondertekenen van het vredesverdrag, schuldig aan het doden van meer dan driehonderd dorpelingen, waaronder kinderen, vrouwen en priesters in Tigray.⁹⁶ Eritrese en Ethiopische troepen vielen dorpelingen in zeker tien dorpen aan uit wraak voor het verliezen van een recente strijd in het gebied, ten oosten van de stad Adwa.⁹⁷ Bewoners vertelden aan journalisten van *The Guardian* dat Eritrese troepen na de moorden in het gebied bleven en dat ze familieleden verhinderden op zoek te gaan naar de vermisten en de lichamen te begraven. Veel van de lichamen werden later aangetroffen, verminkt door wilde dieren. Het duurde tot na de terugtrekking van de Eritrese troepen uit het gebied, eind januari 2023, voordat veel van deze lichamen konden worden begraven.⁹⁸

Ook na het ondertekenen van het vredesakkoord in november 2022 maakten Eritrese troepen zich schuldig aan mensenrechtenschendingen.⁹⁹ Zo maakten ze zich schuldig aan het stelen van vee,¹⁰⁰ het ontvoeren van mensen,¹⁰¹ moorden,¹⁰² en seksueel geweld, waaronder verkrachtingen.¹⁰³ Volgens VN-gesteunde mensenrechtenexperts werden er bijna een jaar na het ondertekenen van het vredesverdrag nog oorlogsmisdaden gepleegd in Tigray, waaronder door Eritrese troepen.¹⁰⁴ Vanaf de start van het conflict in Tigray tot aan juli 2023 zouden ten minste tienduizend personen, met name vrouwen en meisjes, het slachtoffer zijn geworden van verkrachting en ander seksueel geweld.¹⁰⁵ Het officiële *Tigray Health Bureau* had in november en december 2022 852 gevallen van verkrachtingen geregistreerd. Dit betrof slachtoffers die hulp zochten in een van de opvangcentra voor slachtoffers van seksueel geweld. Volgens gezondheidsmedewerkers waren Eritrese militairen verantwoordelijk voor het overgrote deel van de verkrachtingen.¹⁰⁶ Artsen in ziekenhuizen in drie steden in Tigray gaven in januari 2023 aan dat vrouwen die daar opgenomen waren, vertelden verkracht te zijn door

⁹⁴ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 6; UN News, *Eritrea: human rights situation remains dire amid complete impunity*, 6 maart 2023; The Independent, *UN experts say Ethiopia's conflict and Tigray fighting left over 10,000 survivors of sexual violence*, 18 september 2023.

⁹⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 16-18.

⁹⁶ The Washington Post, *Hundreds massacred in Ethiopia even as peace deal was being reached*, 1 maart 2023; Al Jazeera, *Will Ethiopia and Eritrea be dragged into Sudan's complex war?*, 6 mei 2023; The Guardian, *'They just left the corpses lying there': survivors speak about the horrors of a massacre in northern Tigray*, 20 april 2023.

⁹⁷ The Washington Post, *Hundreds massacred in Ethiopia even as peace deal was being reached*, 1 maart 2023.

⁹⁸ The Guardian, *'They just left the corpses lying there': survivors speak about the horrors of a massacre in northern Tigray*, 20 april 2023.

⁹⁹ BBC News, *Ethiopia war in Tigray Eritrean soldiers accused of rape despite peace deal*, 15 februari 2023; The Washington Post, *Peace deal ending Ethiopia's Tigray war yet to dispel fear of more atrocities*, 25 januari 2023; The Guardian, *'People are under siege': why Ethiopia's war in Tigray isn't over*, 7 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 6 oktober 2023; The Independent, *UN experts say Ethiopia's conflict and Tigray fighting left over 10,000 survivors of sexual violence*, 18 september 2023.

¹⁰⁰ The Guardian, *'People are under siege': why Ethiopia's war in Tigray isn't over*, 7 augustus 2023.

¹⁰¹ The Guardian, *'People are under siege': why Ethiopia's war in Tigray isn't over*, 7 augustus 2023; The New Humanitarian, *Ethiopian minorities remain fearful despite peace deal*, 16 februari 2023.

¹⁰² AP News, *Eritrean forces still killing Tigray civilians, report says*, 2 december 2022; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

¹⁰³ The New Humanitarian, *Ethiopian minorities remain fearful despite peace deal*, 16 februari 2023; Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; Amnesty International, *Eritrese soldaten pleegden gruweldaden in de regio Tigray*, 5 september 2023.

¹⁰⁴ OHCHR, *Ethiopia: Nearly one year after ceasefire, UN experts warn of ongoing atrocities, including war crimes and crimes against humanity*, 18 september 2023; OHCHR, *Report of the International Commission of Human Rights Experts on Ethiopia*, 14 september 2023.

¹⁰⁵ The Independent, *UN experts say Ethiopia's conflict and Tigray fighting left over 10,000 survivors of sexual violence*, 18 september 2023; Al Jazeera, *Crimes against humanity continue in Ethiopia despite truce, say UN experts*, 19 september 2023.

¹⁰⁶ BBC News, *Ethiopia war in Tigray Eritrean soldiers accused of rape despite peace deal*, 15 februari 2023.

Eritrese militairen.¹⁰⁷ Bewoners meldden ook dat Eritrese militairen voedsel, dieren en telefoons en andere apparatuur stalen.¹⁰⁸ Een analyse van medische dossiers in Tigray liet zien dat Eritrese militairen maanden na het ondertekenen van het vredesverdrag (het onderzoek liep tot juni 2023) nog verantwoordelijk waren voor het merendeel van de verkrachtingen in Tigray.¹⁰⁹ In augustus 2023 beschuldigden de autoriteiten in Oost-Tigray Eritrese militairen van de verkrachting van 22 vrouwen en de ontvoering van 14 burgers uit de Irob-gemeenschap.¹¹⁰ Op 21 juli 2023 beschuldigden de lokale autoriteiten in Tigray de Eritrese troepen van de ontvoering van 56 Tigreeërs uit de districten Irob en Gulo-Mekheda in het grensgebied.¹¹¹

Er werd geen exacte informatie gevonden over welke troepen of onderdelen van de Eritrese krijgsmacht nog werden ingezet in Tigray en welke betrokken waren bij de mensenrechtenschendingen na het ondertekenen van het verdrag van november 2022. Eritrea zette tijdens het conflict in Tigray infanteriedivisies, gemechaniseerde brigades en artillerie in.¹¹² In het vorige ambtsbericht is geschreven over de mogelijke inzet van verschillende divisies in Tigray tijdens het conflict.¹¹³

- 1.2.1.4 Gevolgen van het vredesakkoord voor de Eritrese bevolking
Bronnen stelden niet op de hoogte te zijn van formele demobilisaties in Eritrea; er zou geen formele communicatie in de officiële talen zijn geweest dat mensen in de nationale dienstplicht gedemobiliseerd zouden worden en terug konden keren naar huis.¹¹⁴ Volgens een vertrouwelijke bron zou demobilisatie niet voor de hand liggen aangezien er een nieuw conflict op de loer ligt in de Ethiopische regio Amhara.¹¹⁵ Een andere bron meldde dat er in Eritrea sinds het ondertekenen van de staakt-het-vurenovereenkomst minder media-aandacht was voor het conflict en dat er wel demobilisaties plaatsvonden, maar op heel kleine schaal.¹¹⁶

- 1.2.2 *Het conflict in Amhara*
Hoewel het geweld in Tigray na de staakt-het-vurenovereenkomst was afgenomen, nam het sinds augustus 2023 juist sterk toe in de nabijgelegen Amhara-regio.¹¹⁷ De ongeregeldeheden waren begonnen in augustus 2022 toen Fano-milities, bestaande uit Amhara's (de op een na grootste etnische groep in Ethiopië), verschillende dorpen en steden bezetten, politiestations en legergarnizoenen aanvielen, gevangenen bevrijdden en het vliegveld van Lalibela bezetten. Het Ethiopische leger herkreëg controle over de meeste van die gebieden, maar de toename van het geweld in Amhara bleef groot.¹¹⁸ Terwijl de Fano en andere milities tijdens het conflict in Tigray zij aan zij met het Ethiopische federale leger en de Eritrese troepen tegen het TPLF vochten, keerden ze zich tegen Abiy Ahmed, mede door het besluit

¹⁰⁷ The Washington Post, *Peace deal ending Ethiopia's Tigray war yet to dispel fear of more atrocities*, 25 januari 2023.

¹⁰⁸ The Washington Post, *Peace deal ending Ethiopia's Tigray war yet to dispel fear of more atrocities*, 25 januari 2023; Amnesty International, *Eritrese soldaten pleegden gruweldaden in de regio Tigray*, 5 september 2023.

¹⁰⁹ PHR (Physicians for Human Rights), *Broken Promises: Conflict-Related Sexual Violence Before and After the Cessation of Hostilities Agreement in Tigray, Ethiopia*, 24 augustus 2023; The Independent, *Scores of women and girls were sexually assaulted after peace deal in Ethiopia's Tigray, study shows*, 24 augustus 2023.

¹¹⁰ BBC Monitoring, *Eritrean army accused of raping 22 women in Ethiopia's Tigray region*, 15 augustus 2023.

¹¹¹ BBC Monitoring, *Eritrean forces accused of abducting 56 people from Tigray*, 21 juli 2023.

¹¹² Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

¹¹³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 18-19.

¹¹⁴ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

¹¹⁵ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

¹¹⁶ Vertrouwelijke bron, 28 september 2023.

¹¹⁷ The Economist, *Ethiopia risks sliding into another civil war*, 15 augustus 2023; NRC, *Nieuw etnisch conflict in Ethiopië*, 9 augustus 2023; Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

¹¹⁸ The Economist, *Ethiopia risks sliding into another civil war*, 15 augustus 2023.

om alle regionale strijdkrachten op te nemen in het nationale leger.¹¹⁹ Naar verluidt steunde Eritrea de Fano-milities en bleef het de Fano-milities bewapenen en trainen.¹²⁰

1.3 Binnenlandse bewegingsvrijheid

Ook in deze verslagperiode beperkte de Eritrese overheid de bewegingsvrijheid van haar inwoners.¹²¹ Tijdens het conflict in Tigray ondervonden burgers reisrestricties en moesten zij de autoriteiten informeren al dan niet toestemming krijgen voor binnenlandse reizen.¹²² Na de staakt-het-vurenovereenkomst met het TPLF van november 2022 zou het volgens een bron niet meer vereist zijn om de autoriteiten hierover te informeren.¹²³ Ook andere bronnen meldden dat niet-dienstplichtige burgers in de verslagperiode relatief vrij, zonder reisvergunning, binnenlands konden reizen.¹²⁴ Andere bronnen gaven echter aan dat burgers hiervoor wel degelijk nog een reisvergunning nodig hadden.¹²⁵ Uit de bronnen was dus niet duidelijk of niet-dienstplichtigen een reisvergunning nodig hadden bij binnenlandse reizen.

Niettemin moesten burgers verantwoording voor hun binnenlandse reizen afleggen bij controleposten, met name als ze naar afgelegen gebieden of gebieden in de buurt van grenzen reisden.¹²⁶ De controle bij de controleposten zou vooral streng zijn voor de jongere bevolking, aangezien van hen verwacht werd dat ze de nationale dienstplicht vervulden.¹²⁷ Personen in de dienstplichtige leeftijd die waren vrijgesteld of ontslagen, moesten bij de controleposten een document laten zien waaruit bleek dat ze de dienstplicht vervuld hadden en gedemobiliseerd waren.¹²⁸ Oudere personen en vrouwen met kinderen zouden mogelijk minder vaak ondervraagd worden bij controleposten.¹²⁹

Diplomaten, internationale humanitaire werkers, VN-medewerkers en andere buitenlanders die buiten Asmara wilden reizen, moesten minimaal tien dagen van tevoren toestemming vragen aan de autoriteiten.¹³⁰ Volgens een vertrouwelijke bron mochten deze personen 15 tot 18 kilometers buiten Asmara reizen zonder reisvergunning. Ook inwoners van Eritrea die niet de Eritrese nationaliteit hadden, hadden een reisvergunning nodig bij het verlaten van de stad.¹³¹

Personen in de nationale dienstplicht hadden nog steeds een reisvergunning nodig bij binnenlandse reizen.¹³² Ze kregen de reisvergunning die ze nodig hadden bij het

¹¹⁹ NRC, *Nieuw etnisch conflict in Ethiopië*, 9 augustus 2023; Al Jazeera, *Will Ethiopia and Eritrea be dragged into Sudan's complex war?*, 6 mei 2023; The Independent, *UN experts say Ethiopia's conflict and Tigray fighting left over 10,000 survivors of sexual violence*, 18 september 2023.

¹²⁰ The Economist, *Ethiopia risks sliding into another civil war*, 15 augustus 2023; NRC, *Nieuw etnisch conflict in Ethiopië*, 9 augustus 2023; Frankfurter Allgemeine Zeitung, *Nahrungsmittel gegen Reformen*, 9 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; EEPA, *Situation Report Horn of Africa No 491*, 26 oktober 2023.

¹²¹ US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023; Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

¹²² Vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 23 oktober 2023.

¹²³ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

¹²⁴ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 9 oktober 2023.

¹²⁵ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 10 oktober 2023.

¹²⁶ US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

¹²⁷ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

¹²⁸ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

¹²⁹ Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

¹³⁰ US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

¹³¹ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

¹³² Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

verlaten van de stationeringsplaats van de commandant van de divisie.¹³³ Mensen in de civiele dienstplicht (zie ook § 3.2.3.1 De civiele dienstplicht) werkten voor een bepaald ministerie dat weer onder het ministerie van Defensie viel. Deze personen moesten reisvergunningen gebruiken die door hun ministerie werd afgegeven, zoals het ministerie van Onderwijs. Mensen die niet actief in de nationale dienstplicht dienden, moesten via lokale civiele autoriteiten een reisvergunning aanvragen.¹³⁴ Deze was geldig in een bepaalde periode en op een bepaald traject.¹³⁵ Volgens een bron werd op een reisvergunning een identiteitsnummer genoteerd - hetzelfde nummer als dat op de identiteitskaart. Indien ze geen identiteitskaart hadden, werd in plaats van het identiteitsnummer genoteerd dat ze hun identiteitskaart hadden verloren. Het kwam voor dat valse identiteitskaarten en reisvergunningen werden gebruikt bij een reis.¹³⁶

1.3.1 Omzeilen van reisbeperkingen

In hoeverre er sprake was van binnenlandse controleposten langs alle uitvalswegen van steden en dorpen was volgens een bron erg afhankelijk van de omstandigheden. Zo nam het aantal controleposten toe en werden hun controles intensiever tijdens grote nationale evenementen in Asmara of tijdens de geïntensiveerde rekrutering voor de oorlog in Tigray. Er zouden zowel vaste als ad-hoc-controleposten bestaan, waarvan sommige bemenst werden en andere niet. Ook kregen verschillende controleposten verschillende taken opgelegd. Zo moesten sommige controleposten met name controleren of er geen goederen illegaal werden geïmporteerd, en controleerden andere voornamelijk wie er de stad binnenkwamen en of zij de nationale dienstplicht nog moesten vervullen.¹³⁷

Reizen met gemotoriseerd vervoer naar de grens zonder het passeren van een checkpoint was bijna onmogelijk, omdat alle wegen die naar grensgebieden leidden controleposten hadden.¹³⁸ Naast de officiële controleposten werd er volgens een bron ook op een informele manier opgemerkt en gerapporteerd wanneer iemand niet bekend was in de regio.¹³⁹ Deze formele en informele controle op de bevolking maakte het erg moeilijk voor mensen om het land door te reizen zonder opgemerkt te worden. Het omzeilen van de reisbeperkingen ging daarom vaak gepaard met kosten.¹⁴⁰ Mensen die het land uit reisden, gebruikten vaak valse documenten of lieten zich tegen hoge betalingen met overheidsauto's naar de grens rijden.¹⁴¹ Volgens een bron reisden personen die illegaal de grens wilden oversteken door de bossen om niet opgemerkt te worden.¹⁴²

1.4 Uitreisbeperkingen

Er waren in de verslagperiode geen significante wijzigingen met betrekking tot het uitreisverbod.¹⁴³

Op papier had Eritrea de *African Charter on Human and Peoples' Rights* (ACHPR) uit 1999 geratificeerd. In dat handvest stelt artikel 12(2) dat ieder individu het recht

¹³³ Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

¹³⁴ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

¹³⁵ Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

¹³⁶ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

¹³⁷ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

¹³⁸ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

¹³⁹ De bron verwees hier na het piramide-systeem, zie § 3.1 Algemene mensenrechtensituatie.

¹⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

¹⁴¹ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

¹⁴² Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

¹⁴³ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 13.

heeft zijn land te verlaten en weer terug te keren.¹⁴⁴ Niettemin beperkte de overheid haar burgers in sterke mate in het maken van buitenlandse reizen.¹⁴⁵ Een bron beschreef het huidige uitreisbeleid in Eritrea als een “de-facto uitreisverbod dat veel mensen zien als een formeel uitreisverbod”.¹⁴⁶ Al tientallen jaren zouden de Eritrese autoriteiten een strikt uitreisbeleid hanteren met als doel om degenen die zouden kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van het land, met name door het dienen van de militaire en civiele dienstplicht, te verhinderen het land te verlaten.¹⁴⁷ Om het land legaal te verlaten hadden personen nog steeds zowel een paspoort als uitreisvisum nodig, die enkel in uitzonderlijke gevallen werden verstrekt.¹⁴⁸ Wie een paspoort en een uitreisvisum had, kond Eritrea alleen per vliegtuig verlaten, aangezien de landsgrenzen gesloten waren (zie ook § 1.4.3 Grensovergangen).¹⁴⁹

De geraadpleegde bronnen wisten niet zeker of er voor legale uitreis via Sudan enkel een uitreisvisum nodig was.¹⁵⁰

1.4.1

Voorwaarden voor het ontvangen van een paspoort en uitreisvisum

Het verkrijgen van een paspoort was erg moeilijk, en werd meer gepresenteerd als een privilege dan als een recht. Het verkrijgen van een paspoort was gekoppeld aan internationaal reizen, waarvoor ook een uitreisvisum nodig was. De voorwaarden om een paspoort en uitreisvisum te verkrijgen waren arbitrair en niet transparant.¹⁵¹ Ambtenaren hadden daarnaast onbeperkte discretie bij de afgifte van paspoorten en uitreisvisa.¹⁵² Volgens een bron was er met name op dit punt corruptie in Eritrea. Begin 2023 zou er een grote corruptiezaak rondom de afgifte van paspoorten en uitreisvisa aan het licht zijn gekomen, zowel bij het ministerie van Immigratie en Nationaliteit als bij lokale afdelingen. Hierbij zouden veel ambtenaren zijn gearresteerd.¹⁵³

Om een uitreisvisum te krijgen moest men kunnen bewijzen dat men de dienstplicht had vervuld of hiervan officieel was vrijgesteld.¹⁵⁴ Ook deze personen zouden echter slechts weinig kans hebben om een paspoort en een uitreisvisum te bemachtigen.¹⁵⁵ Personen die in aanmerking konden komen voor legale uitreis waren mannen en vrouwen die geen dienstplichtige leeftijd meer hadden en formeel uit de dienstplicht

¹⁴⁴ Milena, B. & Cole, G., ‘The right to exit as national and transnational governance: The case of Eritrea’, *International Migration*, 00, 1– 13, 2022, p. 3.

¹⁴⁵ EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023; US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 13; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

¹⁴⁶ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

¹⁴⁷ Milena, B. & Cole, G., ‘The right to exit as national and transnational governance: The case of Eritrea’, *International Migration*, 00, 1– 13, 2022, p. 2.

¹⁴⁸ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 13; US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023; Milena, B. & Cole, G., *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from the Eritrean Case*, *Refuge: Canada’s Journal on Refugees*, Vol. 38, No. 1, 2022, p. 127; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

¹⁴⁹ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, september 2023.

¹⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 23 oktober 2023.

¹⁵¹ US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023; Milena, B. & Cole, G., *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from the Eritrean Case*, *Refuge: Canada’s Journal on Refugees*, Vol. 38, No. 1, 2022, p. 127; Milena, B. & Cole, G., ‘The right to exit as national and transnational governance: The case of Eritrea’, *International Migration*, 00, 1– 13, 2022, p. 6; vertrouwelijke bron, 5 september 2023; Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022.

¹⁵² Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022.

¹⁵³ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

¹⁵⁴ Milena, B. & Cole, G., ‘The right to exit as national and transnational governance: The case of Eritrea’, *International Migration*, 00, 1– 13, 2022, p. 5; Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 13; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

¹⁵⁵ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

waren ontslagen, en mensen die om medische redenen reisden.¹⁵⁶ Verder zouden er inconsistent en willekeurig uitreisvisa worden verstrekt aan studenten, zakenmensen, sporters, mensen die ambtenaren die verantwoordelijk waren voor de afgifte van uitreisvisa omkochten, en personen met persoonlijke connecties.¹⁵⁷ Uitreisvisa werden vooral verstrekt naar aanleiding van persoonlijke connecties.¹⁵⁸ Ambtenaren en PFDJ-leden die naar georganiseerde festivals van de Eritrese overheid in het buitenland reisden, zouden ook gemakkelijker een uitreisvisum bemachtigen.¹⁵⁹ Voor dienstplichtigen voor wie de civiele dienstplicht gold, was het volgens een artikel mogelijk legaal uit te reizen, maar moesten ze daarvoor een borg betalen (200.000 nakfa¹⁶⁰ of het eigendomsbewijs van hun huis) en was er toestemming van hun ministerie nodig. Er waren speciale regels van toepassing op mannen en vrouwen die gehuwd waren met Eritreeërs die het land illegaal hadden verlaten. De partners moesten een *regret form* overhandigen, ondertekend door de partner in het buitenland; en de diasporabelasting moest de afgelopen vijf jaar zijn betaald (zie ook § 3.2.9 Diaspora). Daarnaast moest het echtpaar minimaal twee jaar gehuwd zijn.¹⁶¹

Voor reizen om medische redenen was golden strikte criteria. Een medische raad, , bestaand uit artsen, besloot of medische behandeling in het buitenland noodzakelijk was en of dit kans van slagen had of niet.¹⁶² Redenen die vaak werden gegeven bij afwijzingen van uitreisvisa waren: het niet voltooiën van de nationale dienstplicht, onbetaalde inkomstenbelasting, of andere- willekeurige en niet-gespecificeerde redenen.¹⁶³ Kinderen boven de 7 jaar kregen over het algemeen geen uitreisvisa.¹⁶⁴ Andere personen waarvan aanvragen van uitreisvisa vaak afgewezen werden, waren mannen onder de 40 jaar, zelfs als ze de militaire dienstplicht hadden vervuld, en vrouwen onder de 30 jaar.¹⁶⁵ Een andere bron noemde als leeftijden 25 jaar voor vrouwen en 30 jaar voor mannen.¹⁶⁶ Getrouwde vrouwen en vrouwen met kinderen hadden meer kans om uitreisvisa te bemachtigen.¹⁶⁷

Op het uitreisvisum van personen die het land legaal verlieten, werd de datum van uitreis vermeld. De duur van een uitreisvisum verschilde en was ook sterk onderhevig aan inconsistentie en willekeur.¹⁶⁸ Normaliter werd een uitreisvisum uitgegeven voor een enkele uitreis met een geldigheid van één maand. Het zou echter mogelijk zijn om uitreisvisa af te geven voor meerdere uitreizen, met een totale geldigheid van drie maanden.¹⁶⁹ Volgens een bron werd een uitreisvisum in eerste instantie voor een korte periode afgegeven, maar werd deze periode langer naarmate vaker een uitreisvisum werd uitgegeven, omdat het vertrouwen dan

¹⁵⁶ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 9 oktober 2023; EASO, *Country of Origin Information Report Eritrea: National service, exit and return*, september 2019, pp. 43-44.

¹⁵⁷ EASO, *Country of Origin Information Report Eritrea: National service, exit and return*, september 2019, pp. 43-44; vertrouwelijke bron, 9 oktober 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

¹⁵⁸ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 13; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

¹⁵⁹ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

¹⁶⁰ 200.000 nakfa is ongeveer 12.000 euro.

¹⁶¹ Milena, B. & Cole, G., 'The right to exit as national and transnational governance: The case of Eritrea', *International Migration*, 00, 1- 13, 2022, pp 5-6.

¹⁶² Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

¹⁶³ US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023.

¹⁶⁴ US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023; Milena, B. & Cole, G., 'The right to exit as national and transnational governance: The case of Eritrea', *International Migration*, 00, 1- 13, 2022, p. 5; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023.

¹⁶⁵ US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023.

¹⁶⁶ Milena, B. & Cole, G., 'The right to exit as national and transnational governance: The case of Eritrea', *International Migration*, 00, 1- 13, 2022, p. 6.

¹⁶⁷ US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023.

¹⁶⁸ Vertrouwelijke bron, 28 september 2023; Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022; Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents*, 21 januari 2021, p. 36-40.

¹⁶⁹ Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022.

toenam. Personen die later terugkwamen dan toegestaan vanuit het buitenland, konden volgens een vertrouwelijke bron te maken krijgen met nadelige gevolgen, waaronder detentie.¹⁷⁰ Volgens een ander rapport betekende terugkeer na afloop van een uitreisvisum niet noodzakelijkerwijs illegaal verblijf in het buitenland, tenzij er sprake was van uitzonderlijke omstandigheden. Van personen die reisden voor een officieel bezoek in het buitenland werd verwacht dat zij terugkeren naar Eritrea na afloop van het bezoek (de periode waarvoor de uitreisvisum werd afgegeven). Indien zij niet terugkeerden na het bezoek liepen zij het risico dat verblijf in het buitenland als illegaal werd beschouwd (zie ook hoofdstuk 5 Terugkeer).¹⁷¹

1.4.2 *Uitreis minderjarigen*

Vooral jongeren en jongvolwassenen werd verhinderd om het land uit te reizen.¹⁷² In principe was het voor minderjarigen tot en met 17 jaar niet mogelijk om zelfstandig legaal het land uit te reizen, op enkele uitzonderingen na.¹⁷³ Ook hier geldt dat de uitzonderingen onduidelijk waren en inconsistent werden toegepast.¹⁷⁴ Bronnen gaven aan dat studie of medische behandelingen redenen waren waardoor minderjarigen legaal konden uitreizen.¹⁷⁵ Een uitreisvisum op basis van studie was echter zeer lastig te verkrijgen.¹⁷⁶ Net als bij volwassenen was een uitreisvisum makkelijker te krijgen voor personen met bepaalde politieke of familie connecties.¹⁷⁷ Kinderen onder een bepaalde leeftijd konden gemakkelijker een paspoort en uitreisvisum bemachtigen; volgens bronnen was dit 5 of 7 jaar.¹⁷⁸

In het vorige ambtsbericht werd vermeld dat kinderen onder de 5 jaar op het paspoort en het uitreisvisum van hun ouders legaal het land konden verlaten.¹⁷⁹ Volgens de ongedateerde website van het bureau van consulaire zaken van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken (*US Department of State, USDoS*) konden kinderen tot 16 jaar reizen op het paspoort van de ouder, maar ieder met een apart visum dat in het paspoort van de ouder werd aangebracht.¹⁸⁰ Er is geen aanvullende informatie gevonden over of kinderen eigen uitreisvisa nodig hadden of dat ze konden uitreizen op het uitreisvisum van de ouders.

1.4.3 *Grensovergangen*

De grensovergangen met Sudan en Ethiopië waren in de verslagperiode gesloten en daarom werd hier niet op documenten gecontroleerd; ook werden personen bij grensovergangen niet geregistreerd.¹⁸¹ Ook vóór het sluiten van de grens met Sudan in april 2023 werd niet iedereen op documenten gecontroleerd en gebeurde dit ook niet overal. Dit was sterk afhankelijk van de lokale omstandigheden (zie § 1.4.4 Illegale uitreis).¹⁸²

Er bestond een verschil in kleding tussen Eritrese en Ethiopische grensbewakers.¹⁸³ Nationale en regionale Ethiopische strijdkrachten droegen echter enigszins

¹⁷⁰ Vertrouwelijke bron, 28 september 2023.

¹⁷¹ Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022, p. 17.

¹⁷² Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

¹⁷³ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

¹⁷⁴ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

¹⁷⁵ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023.

¹⁷⁶ Vertrouwelijke bron, 9 oktober 2023.

¹⁷⁷ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

¹⁷⁸ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 19-20.

¹⁷⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 19-20.

¹⁸⁰ U.S. Department of State (USDoS), *Eritrea: Reciprocity Schedule*, geen datum <<https://travel.state.gov/content/travel/en/us-visas/Visa-Reciprocity-and-Civil-Documents-by-Country/Eritrea.html>>.

¹⁸¹ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

¹⁸² Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

¹⁸³ The Guardian, *'They just left the corpses lying there': survivors speak about the horrors of a massacre in northern Tigray*, 20 april 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

vergelijkbare uniformen, waardoor het verschil voor burgers niet altijd duidelijk herkenbaar was.¹⁸⁴ Naast het kledingverschil waren Eritrese militairen door burgers ook te onderscheiden van Ethiopische militairen doordat ze Tigrinya spraken, de taal die ook in Tigray wordt gesproken.¹⁸⁵ Ethiopische militairen spraken voornamelijk Amhaars.¹⁸⁶

1.4.4 *Illegale uitreis*

In het vorige ambtsbericht van mei 2022 werd gemeld dat het illegaal oversteken van de grens over land weliswaar zwaar en risicovol was, maar niet onmogelijk. Verder meldde het ambtsbericht dat grensovergangen van mensen uit de grensgebieden voor familiebezoek of handel soms werden gedoogd en dat personen uit centralere delen van het land vaak mensensmokkelaars nodig hadden om de grens over te steken.¹⁸⁷ Verschillende bronnen meldden dat dit nog steeds het geval was tijdens de verslagperiode.¹⁸⁸

Het werd gedoogd dat leden van sommige bevolkingsgroepen die aan weerszijden van de landsgrenzen leefden (zoals de Afar in het oosten en de Beja in het westen) deze landsgrenzen overstaken.¹⁸⁹ Voor deze bevolkingsgroepen zou er een bepaalde officiële toelating zijn waarbij ze zonder het vertonen van documenten de grens konden oversteken.¹⁹⁰ Daarnaast kenden deze personen het grensgebied erg goed en hoefden ze niet per se via een officiële overgang de grens te passeren.¹⁹¹

1.4.4.1 Grens met Sudan

Het was moeilijk in te schatten in hoeverre het in de verslagperiode voor burgers nog mogelijk en toegestaan was om de grenzen over te steken.¹⁹² Nadat in april 2023 het conflict in Sudan was uitgebroken, werd het grensgebied met dit land sterk gemilitariseerd en werden de grenzen gesloten.¹⁹³ Door het Sudanese conflict waren de Sudanese minder in staat om de grens met Eritrea te bewaken.¹⁹⁴ Er was echter wel een versterkte aanwezigheid van Eritrese militairen in het grensgebied, waardoor het lastig was om de grens over te gaan.¹⁹⁵ Personen die de grens illegaal overstaken naar Sudan, deden dit volgens een bron voornamelijk bij de zuidelijke grens tussen Eritrea en Sudan, zoals via Um Hajar, Tesenay, Guluy en Ghirmayka. Het was gevaarlijk om de noordelijke grens (boven Ghirmayka) over te steken, omdat deze veelal onbewoond was, waardoor mensen die de grens overstaken riskeerden te verdwalen.¹⁹⁶

1.4.4.2 Grens met Ethiopië

In het zuiden van Eritrea grenst het land aan de Ethiopische regio's Tigray en Afar. Tigray bestaat uit vijf zones: West-Tigray, Centraal-Tigray, Oost-Tigray, Noordwest-Tigray en Zuid-Tigray. Al deze zones, op Zuid-Tigray na, grenzen aan Eritrea. Sinds het uitbreken van het conflict in Tigray in november 2020 nam de aanwezigheid van

¹⁸⁴ PHR (Physicians for Human Rights), *Broken Promises: Conflict-Related Sexual Violence Before and After the Cessation of Hostilities Agreement in Tigray, Ethiopia*, 24 augustus 2023.

¹⁸⁵ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; BBC News, *Ethiopia war in Tigray Eritrean soldiers accused of rape despite peace deal*, 15 februari 2023; PHR (Physicians for Human Rights), *Broken Promises: Conflict-Related Sexual Violence Before and After the Cessation of Hostilities Agreement in Tigray, Ethiopia*, 24 augustus 2023.

¹⁸⁶ PHR (Physicians for Human Rights), *Broken Promises: Conflict-Related Sexual Violence Before and After the Cessation of Hostilities Agreement in Tigray, Ethiopia*, 24 augustus 2023.

¹⁸⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 20.

¹⁸⁸ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

¹⁸⁹ US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

¹⁹⁰ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

¹⁹¹ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

¹⁹² Vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

¹⁹³ Vertrouwelijke bron, september 2023.

¹⁹⁴ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

¹⁹⁵ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

¹⁹⁶ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

Eritrese troepen in het grensgebied sterk toe, terwijl die van de Ethiopische autoriteiten, waaronder Ethiopische grensbewakers, sterk afnam.¹⁹⁷ Het sluiten van de officiële grensposten, de afwezigheid van Ethiopische grensbewakers en de aanwezigheid van Eritrese troepen aan weerszijden van de grens, maakte het lastig om te duiden waar de de-facto-grens precies lag.¹⁹⁸ Het grensgebied ter hoogte van Tigray bleef, ook na het ondertekenen van het vredesakkoord in november 2022, gemilitariseerd, en de situatie was er gespannen.¹⁹⁹ Op illegale wijze was er echter nog veel handel en werd er in het gebied veel gesmokkeld; het was dus nog steeds mogelijk om de grens over te gaan.²⁰⁰

Personen zouden op specifieke tijden de grens oversteken, voornamelijk in de avonduren, om de grensbewaking te omzeilen.²⁰¹ Zij hadden hiervoor de hulp nodig van smokkelaars, veelal lokale personen die het gebied goed kenden.²⁰² Volgens verschillende bronnen waren overheidsfunctionarissen en legerofficieren vaak onderdeel van de smokkelnetwerken, met name langs de Eritrees-Ethiopische grens.²⁰³ Aangezien de Eritrese troepen in de verslagperiode een stuk van de grensstreek met Ethiopië *de facto* militair bezetten, hadden ze meer vat op het grensgebied en de grensovergangen.²⁰⁴ De troepen gebruikten de poreuze grens van Tigray om mensen tegen betaling over de grens te brengen en om bestaande mensensmokkelnetwerken te faciliteren.²⁰⁵ Invloedrijke Eritreeërs konden grensbewakers omkopen of manipuleren om toestemming te krijgen de grens over te steken.²⁰⁶ Mede door de sterke aanwezigheid van Eritrese troepen in het grensgebied met Ethiopië zouden mensensmokkelaars volgens een bron moeilijk kunnen opereren zonder medeweten van (delen van) de Eritrese overheid.²⁰⁷

Eritreeërs die de grens bij Tigray overstaken, kwamen Ethiopië meestal binnen in Oost-Tigray via Adi-Grat of Gerhu-Sernay, in Centraal-Tigray via Chila of Mereb, of in Noordwest-Tigray via Shiraro, Adi-Nebri, Adi-Kilte of via Badme²⁰⁸.²⁰⁹ Eritreeërs die de grens in West-Tigray overstaken, deden dit voornamelijk bij de grensovergang Um Hajar (Eritrea).²¹⁰ De meeste Eritreeërs die naar Ethiopië vertrokken, deden dit via de grens met West- of Centraal-Tigray.²¹¹ Een bron gaf aan dat het het gemakkelijkst was om de grens met Centraal-Tigray over te steken, omdat dit gebied, vergeleken met West-Tigray, veiliger en geografisch beter was: het landschap was minder ruig en daardoor beter begaanbaar. Ook zou de aanwezigheid van steden ertoe leiden dat personen die via Centraal-Tigray de grens overstaken, minder snel de weg kwijtraakten. Volgens dezelfde bron was West-Tigray nog steeds oorlogsgebied en werd deze regio nog bezet door zowel Eritrese als Amhaarse troepen.²¹²

¹⁹⁷ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

¹⁹⁸ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

¹⁹⁹ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

²⁰⁰ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

²⁰¹ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

²⁰² Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

²⁰³ Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023; Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

²⁰⁴ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

²⁰⁵ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

²⁰⁶ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

²⁰⁷ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

²⁰⁸ Badme wordt door zowel Eritrea als Ethiopië geclaimd als hun grondgebied. In de Algiers overeenkomst van 2000 is het gebied toegewezen aan Eritrea, maar Ethiopië bleef het gebied controleren. Sinds de uitbraak van het conflict in Tigray in november 2020 bevinden zich er met name Eritrese militairen.

²⁰⁹ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

²¹⁰ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

²¹¹ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023

²¹² Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

De smokkelroute naar Ethiopië kon echter erg gevaarlijk zijn.²¹³ Het was voornamelijk lastig om in het oosten, ter hoogte van de Ethiopische regio Afar, de grens over te steken.²¹⁴ Dit is woestijngebied en er zijn vulkanen, wat het lastig en gevaarlijk maakt de grens daar over te steken. De oostelijke grens kende één officiële grensovergang, namelijk bij Bure.²¹⁵

1.4.4.3 Grensbeleid

In het algemeen ambtsbericht van mei 2022 stond dat in het verleden een 'shoot to kill'-beleid van kracht was. In de verslagperiodes van de algemene ambtsberichten van november 2020 en mei 2022 was er sprake van willekeur en pasten individuele legercommandanten een eigen beleid toe.²¹⁶ Bronnen vonden het lastig te achterhalen wat in de huidige verslagperiode het precieze grensbeleid was.²¹⁷ Volgens een bron was het beleid van het ministerie van Defensie om mensen die de grens wilden over steken in eerste instantie op te pakken. Indien iemand zich verzette tegen de arrestatie, wegrende of niet opvolgde wat officieren bevalen, was het militairen toegestaan te schieten.²¹⁸ Andere bronnen meldden dat individuen die probeerden het land te ontvluchten door militairen achtervolgd werden²¹⁹ of zelfs beschoten.²²⁰ Een aantal Eritrese vluchtelingen in Ethiopië die zelf in het leger hadden gediend, gaven volgens een bron die met hen sprak, aan dat het 'shoot to kill'-beleid nog steeds als bevel wordt doorgegeven aan de militairen bij de grenzen. Volgens deze bron waren er vele incidenten met Eritrese veiligheidsdiensten die schoten op Eritreeërs die de grens overstaken.²²¹ Het zou bovendien sterk per context verschillen hoe commandanten omgingen met mensen die de grens probeerden over te steken.²²² Een bron betwijfelde of er een bepaald beleid bestond waaraan Eritrese grensbewakers zich hielden, met name omdat ze nauw betrokken waren bij de smokkelpraktijken.²²³

²¹³ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

²¹⁴ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

²¹⁵ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

²¹⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 20.

²¹⁷ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

²¹⁸ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

²¹⁹ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

²²⁰ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

²²¹ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

²²² Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

²²³ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

2 Documenten

2.1 Introductie

Bij het lezen van dit hoofdstuk is het van belang de Eritrese context in acht te nemen. Enerzijds zijn er het administratieve systeem en de regels op papier, of juist het gebrek daaraan, anderzijds is er de praktijk ten aanzien van documenten, die soms afwijkt. Vanwege de gebrekkige ontwikkeling van het bevolkingsregister en de moeizame toegang daartoe wordt de wettelijke verplichting om geboorten, huwelijken en overlijdens tijdig te registreren in de praktijk niet gehandhaafd.²²⁴ Voorts kent Eritrea een hoge mate van corruptie en willekeur.²²⁵ Deze factoren maken het lastig een eenduidig beeld te schetsen van de afgifte en het bezit van documenten.

In aanvulling daarop is het in deze verslagperiode bijzonder lastig gebleken nieuwe informatie te vergaren op het gebied van documenten. Eritrea is een gesloten land en er komt nauwelijks informatie naar buiten, ook over documenten. Bronnen met wie werd gesproken, gaven ook geen eenduidig beeld in reactie op de gestelde ToR-vragen, bijvoorbeeld over de afgifte van documenten en registraties in de bevolkingsregisters. In dit hoofdstuk is vaak gebruikgemaakt van bronnen van voor de verslagperiode. Waar mogelijk zijn bronnen uit deze verslagperiode gebruikt. Indien informatie al in het vorige ambtsbericht is behandeld, wordt daarnaar verwezen.

2.2 Eritrees paspoort aanvragen in het buitenland

Het is vrijwel onmogelijk om gebruik te maken van consulaire diensten, waaronder het aanvragen van documenten zoals een reisdocument, een geboortecertificaat of een huwelijkscertificaat, zonder de diasporabelasting te betalen en een *regret form* of *letter of regret*²²⁶ te tekenen.²²⁷ In een *regret form* betuigt de ondertekenaar spijt voor het plegen van het misdrijf van dienstplichtontduiking, en accepteert die de maatregelen die de autoriteiten nemen, als zij daartoe besluiten. Welke maatregelen dat zijn is bij de ondertekening onduidelijk; de autoriteiten kunnen deze naar eigen inzicht invullen.²²⁸ De diasporabelasting is geregeld in proclamatie 67/1995 en is aanvankelijk geïntroduceerd via proclamatie 17/1991. Formeel bedraagt de belasting twee procent op 'netto-inkomen' uit 'werkgelegenheid, verhuur van roerende of onroerende goederen, of enige andere commerciële, professionele of dienstverlenende activiteit of werkgelegenheid', maar in de praktijk hebben consulaire medewerkers van Eritrese ambassades een grote mate van discretionaire bevoegdheid bij het bepalen van de daadwerkelijke hoogte ervan.²²⁹ Hierdoor kwam het voor dat iemand vrijgesteld werd van de diasporabelasting of een sterk

²²⁴ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion*, april 2021, p. 22.

²²⁵ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion*, april 2021, p. 38; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 23.

²²⁶ 'Regret form' en 'letter of regret' zijn de termen die in de volksmond gebruikt worden voor formulier 4/4.2 waarin de persoon spijt betuigt voor het illegaal verlaten van het land.

²²⁷ Al Jazeera, *Eritrea's 'diaspora tax' is funding violence and oppression*, 20 februari 2023; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion*, april 2021, p. 43; Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

²²⁸ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion*, april 2021, pp. 36, 37.

²²⁹ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion*, april 2021, p. 42; DSP en Tilburg University, *The 2% Tax for Eritreans in the diaspora: Facts, figures and experiences in seven European countries*, juni 2017.

gereduceerd bedrag betaalde.²³⁰ In de praktijk werd ook belasting geheven als de betrokkene geen inkomsten uit arbeid had, maar bijvoorbeeld een uitkering.²³¹ Personen die de belasting nooit eerder hadden betaald maar toch consulaire diensten nodig hadden, konden worden geconfronteerd met enorme achterstallige betalingsverplichtingen.²³² Volgens een bron berichtten Eritreeërs in Sudan, Zuid-Sudan en Uganda dat corrupte ambtenaren steekpenningen vroegen bij het aanvragen van documenten.²³³

2.3 Identiteitskaart

Volgens de wet is elke burger van achttien jaar en ouder verplicht een identiteitskaart (*menennet*) te hebben. Zoals vermeld in het vorige ambtsbericht werd er tot 2014 een blauwe identiteitskaart uitgegeven, die onbeperkt geldig was. In 2015 begon de inschrijving voor een nieuwe, geavanceerdere, groene identiteitskaart van plastic, waarvan uiteindelijk maar een beperkt aantal werd uitgegeven. Deze kaart was vijftien jaar geldig. Bij het aanvragen van deze identiteitskaart werden vingerafdrukken afgenomen. In 2018 werd (beperkt) begonnen met de afgifte van een grijze 'voorlopige' identiteitskaart. Het woord 'voorlopig' wordt alleen gebruikt in de Tigrinya-benaming van de kaart; in het Engels en Arabisch heet de kaart kortweg identiteitskaart. Deze kaart is vijf jaar geldig.²³⁴ In het vorige ambtsbericht is de procedure voor het aanvragen van een identiteitskaart beschreven.²³⁵

Het ministerie van Immigratie en Nationaliteit is verantwoordelijk voor de uitgifte van de nieuwe (voorlopige) identiteitskaarten. Identiteitskaarten werden aangevraagd bij lokale afdelingen van dit ministerie.²³⁶ Er is in de verslagperiode geen informatie gevonden over de hoeveelheid lokale afdelingen en waar die zich bevinden. Volgens een oudere bron uit 2017 heeft het ministerie van Immigratie en Nationaliteit een fysiek en een digitaal archief van alle documenten die zijn uitgegeven, namelijk identiteitskaarten, paspoorten en visa.²³⁷ Volgens een bron zou de uitgifte van de nieuwe identiteitskaarten worden gedigitaliseerd, maar deze bron was niet op de hoogte van de digitalisatie van de uitgifte van andere documenten.²³⁸ Een andere bron gaf aan dat er berichten waren dat de uitgifte van paspoorten zou worden gedigitaliseerd, maar wist niet zeker of dit was doorgevoerd.²³⁹

Aanvragers van een identiteitskaart tussen 1994 en 1998 moesten aantonen dat zij de nationale dienstplicht hadden vervuld.²⁴⁰ Gedurende deze verslagperiode konden

²³⁰ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion*, april 2021, p. 38.

²³¹ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion*, april 2021, pp. 33, 42; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 23; vertrouwelijke bron, 28 september 2023.

²³² Al Jazeera, *Eritrea's 'diaspora tax' is funding violence and oppression*, 20 februari 2023.

²³³ Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

²³⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, 15 november 2020, p. 18; 3 Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 25; Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents*, 21 januari 2021, p. 19-28.

²³⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 25-26.

²³⁶ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 26; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023.

²³⁷ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents*, 21 januari 2021, p. 11; genoemde bron: Schröder, Günter, *Statement to Kassel Administrative Court, File reference 1 K 1090/16.KS.A.*, 20 juli 2017, p.12.

²³⁸ Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023.

²³⁹ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

²⁴⁰ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents*, 21 januari 2021, p. 25; genoemde bron: Schröder, Günter, *Statement to Kassel Administrative Court, File reference 1 K 1090/16.KS.A.*, 20 juli 2017, p. 11.

ook personen in de dienstplichtige leeftijd een identiteitskaart aanvragen.²⁴¹ Bij de aanvraag voor een identiteitskaart moesten ze hun status aantonen, bijvoorbeeld of ze scholier of student waren, of de dienstplicht vervulden of vervuld hadden. Personen die niet waren ontslagen of waren vrijgesteld van de dienstplicht, moesten een aanbevelingsbrief van de leidinggevende of de school overleggen.²⁴² Volgens een bron konden Eritreeërs alleen een identiteitskaart aanvragen nadat ze de militaire training van zes maanden hadden afgerond.²⁴³ Een andere bron meldde dat personen na afronding van de militaire training van zes maanden, hiervan een bewijs ontvingen. Dit bewijs werd volgens de bron consistent uitgegeven.²⁴⁴ Aangezien veel Eritreeërs die het land uit reisden de dienstplicht hadden ontdoken, hadden velen volgens een bron geen identiteitskaart.²⁴⁵ Volgens een andere bron kon het in enkele gevallen voorkomen dat iemands identiteitskaart werd ingenomen totdat diegene ontslagen werd van de nationale dienstplicht.²⁴⁶

Er is geen informatie gevonden over de uitrol en uitgifte van de nieuwe (voorlopige) identiteitskaart in de verslagperiode. Volgens een ouder rapport was het verkrijgen van documentatie, inclusief identiteitskaarten, erg inconsistent en afhankelijk van waar iemand woonde (in een stedelijk of een landelijk gebied).²⁴⁷ De uitgifte van de identiteitskaart zou jaren geleden zijn gestopt.²⁴⁸ Sommige bronnen meldden dat de kaart recentelijk weer werd uitgegeven, maar het was niet duidelijk op welke schaal dit gebeurde.²⁴⁹ Daarnaast zou er volgens een bron een lange wachttijd zijn.²⁵⁰ Aangezien er sinds 2014 lange tijd niet of nauwelijks identiteitskaarten zijn uitgegeven, kwam het voor dat Eritreeërs volwassen waren geworden zonder over een identiteitsbewijs te beschikken, of dat ze hun kaart waren verloren en de dienstplicht vervulden zonder identiteitskaart. Personen zonder identiteitskaart konden soms een *residence card* (zie ook § 2.6.1 (Family) residence card) gebruiken om zich te identificeren, en sinds ongeveer 2018 eventueel een voorlopige identiteitskaart.²⁵¹ Overigens verschilde dit per regio in Eritrea; er waren gebieden, vooral in de landelijke gebieden, waar de bevolking ook geen toegang had tot een residence card. De uitgifte zou het meest gebruikelijk in Maekel (Asmara) zijn.²⁵²

Jongeren onder de achttien jaar konden geen identiteitskaart aanvragen.²⁵³ Voor kinderen die niet naar school gingen, was een *family residence card* (zie ook § 2.6.1 (Family) residence card) de enige manier om zich te identificeren.²⁵⁴ Kinderen die wel naar school gingen, bezaten meestal een identiteitsbewijs voor scholieren (*tassiera*).²⁵⁵

²⁴¹ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

²⁴² Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, 15 november 2020, p. 18; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 27.

²⁴³ Vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

²⁴⁴ Vertrouwelijke bron, 10 oktober 2023.

²⁴⁵ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

²⁴⁶ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

²⁴⁷ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion*, april 2021, p. 18.

²⁴⁸ Vertrouwelijke bron, 22 september 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

²⁴⁹ Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 10 oktober 2023.

²⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 10 oktober 2023.

²⁵¹ Staatssecretariaat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents*, 21 januari 2021, p. 25.

²⁵² Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion*, april 2021, pp. 27-28.

²⁵³ Vertrouwelijke bron, 12 september 2023; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, 15 november 2020, pp. 19-20.

²⁵⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, juni 2018, pp. 23-24.

²⁵⁵ Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, 15 november 2020, pp. 19-20; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

2.4 Paspoort

Zoals beschreven in het vorige ambtsbericht worden alle paspoorten in Asmara door het ministerie voor Immigratie en Nationaliteit afgegeven.²⁵⁶ Voor de aanvraag van een Eritrees paspoort in het buitenland zijn de voorwaarden in verschillende landen vergelijkbaar. In ieder geval zijn de volgende documenten vereist:

- identiteitskaart van de aanvrager en van beide ouders;
- ingevuld aanvraagformulier;
- bewijs dat de aanvrager de dienstplicht afgerond heeft of is vrijgesteld, of een ondertekend *regret form*;
- bewijs van betaling van de diasporabelasting in Eritrea.²⁵⁷

Voor het verkrijgen van een paspoort in het buitenland gold hetzelfde als voor andere documenten: niet iedere Eritreeër had toegang tot consulaire diensten en documenten (zie ook § 2.2 Eritrees paspoort aanvragen in het buitenland). Zoals beschreven in § 1.4 Uitreisbeperkingen was een paspoort voor Eritreeërs moeilijk te verkrijgen.²⁵⁸ Voor terugkeer of een bezoek aan Eritrea was een paspoort niet nodig voor personen met de Eritrese nationaliteit; een Eritrese identiteitskaart volstond.²⁵⁹

2.5 Bestuurlijke indeling en registraties

Eritrea kent drie regionale bestuursniveaus: *zoba's*, *nus-zoba's* (of *sub-zoba's*) en *kebabi's*. De *zoba* is het hoogste niveau; het is vergelijkbaar met een provincie. Eritrea bestaat uit zes *zoba's*, namelijk (de hoofdstad tussen haakjes): Maekel (Asmara), Debub (Mendefera), Gash-Barka (Barentu), Anseba (Keren), Semenawi Keyih Bahri (Massawa) en Debubawi Keyih Bahri (Assab). Het land telt verder 58 sub-*zoba's*; deze zijn vergelijkbaar met districten. Het laagste bestuursniveau wordt aangeduid met *kebabi*; deze zijn vergelijkbaar met gemeenten.

Kebabi's (*memmehdar kebabi*) houden handmatig familieregisters en wijzigingen in de burgerlijke status van gezinsleden (huwelijken, geboorten, overlijdens, et cetera) bij in grote boeken. Ze geven zelf geen certificaten en identiteitsdocumenten af. In sommige stedelijke gebieden, zoals in Asmara, zijn geen *kebabi*-administraties; daar worden de registers enkel op sub-*zoba* niveau bijgehouden.²⁶⁰

Sub-*zoba's* (*memmehdar nus-zoba*) houden registers van geboorten, huwelijken en sterfgevallen bij in boekvorm. Sommige sub-*zoba's* zijn ook verantwoordelijk voor het invoeren van persoonsgegevens in het digitale bevolkingsregister. Als iemand op sub-*zoba*-niveau moet worden ingeschreven in dit register en er gegevens moeten worden overgedragen aan andere autoriteiten, gebruiken *kebabi's* hiervoor een blauw overdrachtsformulier, dat ze meegeven aan de desbetreffende persoon.²⁶¹ Bij geboorteregistratie is het vereist dat de ouders de geboorte eerst registreren in het familieregister van het *kebabi*-kantoor.²⁶² Daarna geeft dit kantoor een 'overdrachtsbrief' af met alle relevante gegevens ten behoeve van het sub-*zoba*-

²⁵⁶ Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 32.

²⁵⁷ Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 31-35; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 30.

²⁵⁸ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, pp. 29-30.

²⁵⁹ Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 21; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 30.

²⁶⁰ Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents*, 21 januari 2021, p. 9.

²⁶¹ Danish National ID Centre, *Eritrea: Administrative structure and civil documents*, 17 augustus 2022, p.3; Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents*, 21 januari 2021, p. 9.

²⁶² Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents*, 21 januari 2021, p. 14; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, 6 februari 2017, p. 24.

kantoor. Deze brief moet door drie getuigen worden ondertekend.²⁶³ De ouders dienen de overdrachtsbrief, het geboortebewijs en hun residence card te tonen bij de sub-zoba. De gegevens worden ingevoerd in de database; de papieren gegevens worden in een dossier bewaard.²⁶⁴ Ook bijvoorbeeld naams- of adreswijzigingen moeten eerst op het kebabi-kantoor worden ingevoerd voordat ze kunnen worden doorgevoerd in het bevolkingsregister op (sub-)zoba-niveau.²⁶⁵

In enkele gevallen zijn *civil status offices* toegevoegd aan de sub-zoba administraties. Deze kantoren registreren niet alleen levensgebeurtenissen, zoals geboorten, huwelijken, sterfgevallen, adopties en andere gebeurtenissen die gerelateerd zijn aan de burgerlijke stand, maar geven ook desbetreffende certificaten uit.²⁶⁶ De *Transitional Civil Code* (TCC) van 1991 voorziet in de oprichting van deze civil status offices op lokaal niveau. De Eritrese overheid is er niet in geslaagd om overal civil status offices op te richten.²⁶⁷ Er zijn er wel een aantal op sub-zoba-niveau, maar er zijn ook nog steeds sub-zoba's zonder civil status office. Het eerste civil status office in de zoba Gash-Barka is pas in 2014 opgericht. In de zoba's Maekel en Gash-Barka zou één civil status office verantwoordelijk zijn voor alle sub-zoba's. In sub-zoba's zonder civil status office zou de bevolking terecht kunnen in naastliggende sub-zoba's of in Asmara. Aangezien de civil status offices nog niet overal in het land geïnstalleerd waren, erkenden de autoriteiten in de meeste gevallen ook certificaten uitgegeven door religieuze instanties.²⁶⁸ Zo hielden orthodoxe, katholieke en protestante kerkgemeenschappen eigen handgeschreven registers bij met betrekking tot levensgebeurtenissen zoals geboorten, doopsels, huwelijken en overlijdens.²⁶⁹ Deze certificaten werden gebruikt voor onder andere registratie bij school, het kinderdagverblijf of in de rechtbank.²⁷⁰

Afgezien van (zwakke) structuren voor de registratie van levensgebeurtenissen in enkele grote steden en semi-urbane gebieden, waar er al niet veel van waren, zou er elders in Eritrea geen consistente en betrouwbare registratie bestaan. Dit soort registraties waren voor de gemiddelde Eritreeër geen gebruikelijke praktijk, of geen onderwerp voor zorg, met name in de landelijke gebieden.²⁷¹ De bevolkingsregisters van de civil status offices zouden incompleet zijn en er zouden veel gebeurtenissen geregistreerd worden al die lang geleden hadden plaatsgevonden, vaak alleen maar omdat de aanvrager een document nodig had. Personen die permanent in Eritrea verbleven, zouden vaak geen reden hebben om officiële akten van de burgerlijke stand op te vragen. Registratie van levensgebeurtenissen zou dan ook vrijwillig zijn.²⁷² Bovendien registreerden veel Eritreeërs geboorten en huwelijken bij de kebabi's, zonder hiervan een schriftelijke bevestiging te ontvangen.²⁷³

²⁶³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, 6 februari 2017, pp. 24-25; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023.

²⁶⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, 6 februari 2017, pp. 25.

²⁶⁵ Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023.

²⁶⁶ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents*, 21 januari 2021, p. 9, 10.

²⁶⁷ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents*, 21 januari 2021, p. 10; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion*, april 2021, p. 18.

²⁶⁸ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 5, 10, 61.

²⁶⁹ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents*, 21 januari 2021, p. 11; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

²⁷⁰ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 5, 61.

²⁷¹ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 18, 23, 27.

²⁷² Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents*, 21 januari 2021, p. 10; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 18.

²⁷³ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 61.

2.6 Bevolkingsregister

Eritrea kent geen centraal bevolkingsregister. Iedere zoba houdt een eigen digitaal bevolkingsregister bij. Deze databases worden geüpdatet door de sub-zobakantoren. Als iemands geboorte niet geregistreerd is, kan diegene op latere leeftijd alsnog opgenomen worden in het bevolkingsregister door een schriftelijke aanvraag in te dienen, die door drie getuigen is ondertekend.²⁷⁴

2.6.1 (Family) residence card

Niet iedere Eritrese burger beschikt over een identiteitskaart. Burgers zonder een identiteitskaart worden geacht hun identiteit te bewijzen met een residence card of een family residence card.²⁷⁵ Een residence card is een (eventueel geplastificeerde) uitdraai uit het digitale bevolkingsregister op (sub-)zoba-niveau. Het bevat de naam, de geboortedatum en -plaats, de nationaliteit, en het persoonlijke registratienummer van de houder (te vergelijken met het Nederlandse burgerservicenummer, bsn) en de afgifte datum. Op het document staan ook de namen van de ouders, het adres van de houder en de autoriteit die de kaart heeft afgegeven. Er staat geen foto op. De kleur van het document kan per zoba verschillen.²⁷⁶

Een family residence card is eveneens een uitdraai uit het register op (sub-)zoba-niveau. Het bevat naast de gegevens van het hoofd van de familie (naam en geboortedatum) het familienummer, het persoonlijke registratienummer van die persoon en de datum van afgifte. Op de achterkant staan de namen van de gezinsleden met hun geboortedata en persoonlijke registratienummers. Ook op deze kaart staat geen foto.²⁷⁷

Het uitgeven van (family) residence cards gebeurde inconsistent: ze konden verschillende vormen hebben (waarbij de informatie niet altijd compleet was) en niet iedere Eritreeër was in het bezit van een (family) residence card.²⁷⁸ De afgifte van de residence card zou in de praktijk in de stedelijke gebieden gebruikelijker zijn dan op het platteland.²⁷⁹ In principe moeten beide documenten jaarlijks vernieuwd worden, maar dit gebeurt niet altijd, zeker niet in afgelegen gebieden.²⁸⁰ Wie verhuist, hoort een nieuwe kaart aan te vragen, maar dit gebeurde ook niet altijd.²⁸¹

Registratie op de family residence card zou volgens bronnen voldoende zijn om in aanmerking te komen voor de basisbenodigdheden die de overheid subsidieert, zoals voedselcoupons en bij het krijgen van toegang tot overheidsdiensten.²⁸² Deze kaart wordt ook door pasgetrouwde vrouwen gebruikt als bewijs van hun huwelijk

²⁷⁴ Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023.

²⁷⁵ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, pp. 41-43; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 27.

²⁷⁶ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, pp. 41-43.

²⁷⁷ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, pp. 41-43.

²⁷⁸ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 27-28.

²⁷⁹ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 28.

²⁸⁰ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, pp. 41-43; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

²⁸¹ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 41-43; US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023.

²⁸² Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 44.

om ontslagen te worden van de nationale dienstplicht.²⁸³ Mutaties op de family residence card, zoals wanneer een persoon in dienst gaat, het land verlaat, verhuist of overlijdt hadden invloed op, bijvoorbeeld de waarde van de voedselcoupons.²⁸⁴

2.7 Geboorteregistratie

In het vorige ambtsbericht is uitgebreid ingegaan op de geboorteregistratie en de procedure die daarbij gevolgd dient te worden.²⁸⁵ Volgens artikel 57, 58, 72 en 73 van de TCC en artikel 5 en 6 van de *Civil Code* van het EPLF²⁸⁶ is het wettelijk verplicht om een geboorte binnen negentig dagen bij de burgerlijke autoriteiten aan te geven, zowel op kebabi- als op sub-zoba-niveau. Na registratie bij de sub-zoba wordt de persoon ingeschreven in het bevolkingsregister.²⁸⁷

In de praktijk zouden er in Eritrea steeds vaker geboortes in het bevolkingsregister geregistreerd worden.²⁸⁸ Het was niet bekend om hoeveel procent van de geboortes het ging.²⁸⁹ Met name in de steden kwam geboorteregistratie steeds vaker voor, en ook kinderen die in ziekenhuizen geboren werden, werden geregistreerd.²⁹⁰ Er werden echter weinig geboorteaktes uitgegeven. Als iemand geen geboorteakte had, accepteerden de autoriteiten ook doopcertificaten van kerken en vaccinatiebewijzen, bijvoorbeeld als iemand werd ingeschreven op een school.²⁹¹

2.8 Registratie overlijdens

Artikel 62b van de TCC stelt het verplicht om een overlijden binnen dertig dagen te registreren.²⁹² De procedure rondom deze vorm van registratie is echter niet duidelijk geregeld en niet overal hetzelfde.²⁹³

In een ouder ambtsbericht uit 2017 is uitgebreid beschreven hoe een overlijden wordt geregistreerd. Als iemand in een ziekenhuis overlijdt, worden de datum en doodsoorzaak geregistreerd op de patiëntenkaart van het ziekenhuis (*admission card*), die dan gebruikt kan worden voor de registratie in het familieregister van het kebabi-kantoor.²⁹⁴ Als iemand niet in een ziekenhuis overlijdt, kunnen getuigenverklaringen worden gebruikt om het overlijden te bevestigen. Het kebabi-kantoor geeft vervolgens een 'overlijdensbrief' af voor de sub-zoba, waar het overlijden wordt geregistreerd in de database. Door het registreren van een sterfgeval wordt de betrokkene automatisch uit het actieve bestand van de database verwijderd.²⁹⁵ De sub-zoba kan vervolgens een overlijdensakte afdrukken met alle

²⁸³ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 44; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 23.

²⁸⁴ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 27-29.

²⁸⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, pp. 30-32.

²⁸⁶ *Eritrean People's Liberation Front (EPLF)* was een van de Eritrese onafhankelijkheidsbewegingen. In 1994 veranderde het EPLF in het PFDJ.

²⁸⁷ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea: Identity and civil status documents*, 21 januari 2021.

²⁸⁸ Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 12 september 2023.

²⁸⁹ UNICEF, *A Statistical Update on Birth Registration in Africa*, oktober 2022, p. 28.

²⁹⁰ Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea: Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, voetnoot 48; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, 21 juni 2018, p. 22-23; Schröder, Günter, *Marriage, Vital Events Registration & Issuance of Civil Status Documents in Eritrea*, mei 2017, p. 13.

²⁹¹ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 24; Staatssecretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea: Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, voetnoot 49; vertrouwelijke bron (8 oktober 2020).

²⁹² Eritrea, *Transitional Civil Code of Eritrea (TCCE)*, Proclamation No. 2/1991.

²⁹³ Danish National ID Centre, *Eritrea: Administrative structure and civil documents*, 17 augustus 2022, p.5.

²⁹⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, 6 februari 2017, p. 27; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023.

²⁹⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, 6 februari 2017, p. 27.

relevante gegevens. Volgens een bron die wordt aangehaald in het rapport van de Zwitserse *Staatssekretariat für Migration* gebeurt de registratie van een overlijden bij het kebabi-kantoor snel, aangezien dit een voorwaarde is om toestemming te krijgen voor het begraven van de overledene.²⁹⁶ Het is niet duidelijk of de registratie na het kebabi-niveau ook stelselmatig op sub-zoba-niveau plaatsvindt om een overlijdenscertificaat te ontvangen. Dit zou voornamelijk nodig zijn bij het afwikkelen van de erfenis en eventuele gerechtelijke procedures.²⁹⁷

2.9 Registratie huwelijken

Het wettelijk kader voor huwelijken in Eritrea is vastgelegd in het burgerlijk wetboek uit 2015, de *New Civil Code of Eritrea* (NCCE). Dit wetboek vervangt het oudere burgerlijk wetboek de *Transitional Civil Code* (TCC) uit 1991, maar het is onduidelijk in hoeverre de NCCE is geïmplementeerd en wordt gevolgd.²⁹⁸ De artikelen in beide wetboeken komen grotendeels overeen. De NCCE erkent in artikel 518 burgerlijke huwelijken, religieuze huwelijken en huwelijken gebaseerd op het gewoonterecht.²⁹⁹ Religieuze en gewoonterecht-huwelijken zijn wettelijk geldig, ook als ze niet zijn geregistreerd. Zo geven kerken huwelijkscertificaten af in het geval van een christelijk huwelijk, en worden moslimhuwelijken die zijn gesloten in shariarechtbanken door de autoriteiten erkend.³⁰⁰

In de praktijk werd het merendeel van de huwelijken in Eritrea niet geregistreerd vanwege een gebrek aan kennis, culturele voorkeur voor traditionele en religieuze huwelijken en beperkte toegang tot functionarissen van de burgerlijke stand.³⁰¹ Met name in de landelijke gebieden werden huwelijken doorgaans niet geregistreerd bij de autoriteiten. In de steden werden de huwelijken vaker geregistreerd, met name onder de nieuwe generatie jongeren.³⁰²

Voor het dagelijks leven in Eritrea zou het niet nodig zijn om een huwelijk te registreren, aangezien alle drie de soorten huwelijken als gelijkwaardig werden beschouwd in de samenleving.³⁰³ In geval van twijfel of bij een geschil vroeg de rechtbank om een bewijs van het huwelijk, maar dit kon ook geleverd worden zonder registratie van het huwelijk.³⁰⁴ Huwelijken worden vaak met terugwerkende kracht geregistreerd bij de gemeente als personen een huwelijkscertificaat nodig hebben, bijvoorbeeld bij een visumaanvraag of wanneer zij in het buitenland zijn.³⁰⁵

2.10 Nationaliteit

²⁹⁶ Staatssekretariat für Migration, *Zwitserse federatie, Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 5.

²⁹⁷ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, pp. 25-26; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023.

²⁹⁸ Yohannes Abraha, Amanuel, *Marriage Law in Eritrea: Types and Methods of Proof*, 24 juni 2018, p. 8; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 18.

²⁹⁹ Yohannes Abraha, Amanuel, *Marriage Law in Eritrea: Types and Methods of Proof*, 24 juni 2018, p. 8.

³⁰⁰ Staatssekretariat für Migration, *Zwitserse federatie, Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 5, 17.

³⁰¹ Yohannes Abraha, Amanuel, *Marriage Law in Eritrea: Types and Methods of Proof*, 24 juni 2018, p. 8.

³⁰² Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; Staatssekretariat für Migration, *Zwitserse federatie, Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 17.

³⁰³ Yohannes Abraha, Amanuel, *Marriage Law in Eritrea: Types and Methods of Proof*, 24 juni 2018, p. 8; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 12 september 2023; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 25.

³⁰⁴ Yohannes Abraha, Amanuel, *Marriage Law in Eritrea: Types and Methods of Proof*, 24 juni 2018, p. 12.

³⁰⁵ Staatssekretariat für Migration, *Zwitserse federatie, Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021, p. 17; vertrouwelijke bron, 12 september 2023; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 23.

De voorwaarden voor het verkrijgen van de Eritrese nationaliteit zijn vastgelegd in proclamatie 21/1992 (*Eritrean Nationality Proclamation*).³⁰⁶ Bronnen en onderzoek naar openbare bronnen hebben geen informatie opgeleverd over wijzigingen in de wetgeving ten aanzien van het verkrijgen van de nationaliteit van Eritrea dan wel het verlies ervan.

³⁰⁶ Eritrea, *The Eritrean Nationality Proclamation No. 21/1992*, zie <https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/101056/121592/F1949985633/ERI101056.pdf>.

3 Mensenrechten

3.1 Algemene mensenrechtensituatie

In voorgaande ambtsberichten is een somber beeld geschetst van de mensenrechtensituatie in Eritrea. Er is geen aanleiding om dat beeld voor deze verslagperiode bij te stellen. Ook waren er geen signalen die duiden op wijzigingen met betrekking tot de dienstplicht.³⁰⁷ De speciale rapporteur van de VN voor de mensenrechten in Eritrea maakte melding van een verslechtering van de mensenrechtensituatie op verschillende gebieden. Zo beschreef hij de nationale dienstplicht en de geïntensiveerde rekrutering, het gebrek aan een rechtsstaat, de moeilijkheden bij het verkrijgen van gerechtigheid, schendingen van burgerlijke en politieke rechten en de verslechterende situatie van de Afar-gemeenschap in Eritrea.³⁰⁸

Zoals ook al gemeld in het vorige ambtsbericht kent Eritrea wetten, maar is de toepassing ervan in de praktijk willekeurig. De wetgevende macht is geconcentreerd in de persoon van de president, die zich omringt met een klein aantal vertrouwelingen. De uitvoerende en rechterlijke macht zijn gedelegeerd aan lokale machthebbers, die een grote mate van discretionaire bevoegdheid hebben met betrekking tot het aanwenden daarvan, zolang zij uiteindelijk de belangen van de president dienen. Hierdoor kunnen er grote verschillen ontstaan in de handhaving – per situatie, per geografisch gebied en per individu, afhankelijk van bijvoorbeeld iemands geslacht, sociaaleconomische situatie en connecties.³⁰⁹ De nationale dienstplicht is van onbepaalde duur en de salarissen zijn volgens verschillende bronnen onvoldoende om in het levensonderhoud te voorzien.³¹⁰

De Eritrese overheid controleert het socio-economische en politieke leven in Eritrea sterk.³¹¹ De Eritrese samenleving zou zo georganiseerd zijn dat ze bestaat uit een netwerk van burgers die rapporteren aan de overheid.³¹² Een bron beschreef dit als een “piramide-systeem”, waarbij de Eritrese bevolking georganiseerd is in kleine groepen van ongeveer vijf tot tien personen, van wie er één verantwoordelijk is voor de groep. Deze persoon fungeert zowel als een doorgeefluik van informatie van beneden naar boven als van boven naar beneden.³¹³ De Eritrese overheid zou hierdoor goed geïnformeerd zijn over haar eigen burgers.³¹⁴

In de *Corruption Perception Index* voor 2022 staat Eritrea op plek 162 van de 180 landen.³¹⁵ Dit is een plek hoger dan 2021, toen Eritrea op plek 161 stond.³¹⁶

3.2 Positie van specifieke groepen

3.2.1 Etnische groepen

³⁰⁷ Vertrouwelijke bron, 1 december 2022; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 3; UN News, *Eritrea: human rights situation remains dire amid complete impunity*, 6 maart 2023; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023.

³⁰⁸ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 3.

³⁰⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 34.

³¹⁰ Vertrouwelijke bron, 1 december 2022; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

³¹¹ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; vertrouwelijke bron, 1 december 2022.

³¹² Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

³¹³ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

³¹⁴ Vertrouwelijke bron, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

³¹⁵ Transparency International, *Corruption Perceptions Index 2022*, 2023.

³¹⁶ Transparency International, *Corruption Perceptions Index 2021, 2022*.

Eritrea is een multi-etnische staat en erkent formeel negen etnische groepen: de Tigrinya, Tigre, Saho, Afar, Kunama, Bilen, Hedareb/Beja, Nara en Rashaida.³¹⁷ De Tigrinya, die de meerderheid vormen in Eritrea, domineren de overheid, de economische, militaire, politieke en onderwijssectoren. Etnische en religieuze minderheden bleven ondervertegenwoordigd in het hoger onderwijs en in overheidsinstellingen.³¹⁸

De Eritrese bevolkingsgroepen leefden in relatieve harmonie met elkaar en er waren geen incidenten bekend van etnisch gemotiveerd geweld, hoewel zulk geweld niet kon worden uitgesloten.³¹⁹ Er waren berichten dat bepaalde etnische minderheden, zoals de Kunama, de Afar en de Rashaida te maken kregen met ernstige soorten discriminatie vanuit de overheid.³²⁰ De Kunama en de Afar werden volgens een rapport van *Freedom House* uitgesloten van de armoedebestrijdingsprogramma's van de overheid.³²¹ Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken meldde dat er vanuit de overheid discriminatie plaatsvond van etnische minderheden, met name van de Afar en de Rashaida.³²²

3.2.1.1 Afar

Volgens het rapport van de speciale rapporteur van de mensenrechten van de VN zouden de Afar, woonachtig in de regio Dankalia, tientallen jaren het slachtoffer zijn geweest van discriminatie, intimidatie, arbitraire arrestaties, verdwijningen, geweld en wijdverbreide vervolging. Zo zouden de autoriteiten hen discrimineren bij de toegang tot overheidsdiensten, zoals onderwijs, gezondheidszorg, toegang tot arbeid en levensonderhoud, en humanitaire hulp. Als gevolg van de maatregelen die rond corona werden genomen, kregen Afar in Dankalia te maken met hongersnood en waren velen genoodzaakt uit het gebied te vertrekken. Tijdens de coronacrisis, toen de Eritrese autoriteiten Dankalia afsloten van de buitenwereld, zowel over land als over zee, werden de Afar gehinderd bij het vissen, hun voornaamste inkomstenbron, en werd humanitaire hulp aan hen tegengehouden. Door de jaren heen ontving de speciale rapporteur verschillende beschuldigingen met betrekking tot de arbitraire detentie en gedwongen verdwijningen van leden van de Afar gemeenschap. Op 28 augustus 2022 nam de Eritrese marine vissersboten in beslag en nam ze tussen de tachtig en honderd Afar-vissers in detentie. Op 9 september 2022 arresteerde de Eritrese marine ook leden van een familie in Buri en nam ze hun boten en lading in beslag toen zij terugkeerden uit Jemen, waar zij hun vis hadden verkocht. Een aantal van hen werd vrijgelaten, terwijl over de anderen weinig informatie bekend was. Degenen die werden vrijgelaten en de familieleden werden geïnstrueerd geen navraag te doen naar de goederen en boten die tijdens de arrestaties in beslag waren genomen. Wie dat wel deed en navraag deed bij de overheid, werd bedreigd met gevangenisstraffen en boetes die konden oplopen tot miljoenen nakfa.³²³

3.2.2 Religieuze groepen

³¹⁷ CIA, *The World Factbook: Eritrea*, 30 mei 2023; BAMF – Federal Office for Migration and Refugees, *Eritrea: Etnische Minderheden*, april 2023, p. 1.

³¹⁸ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2022 Country Report Eritrea*, 23 februari 2022, p. 8.

³¹⁹ Vertrouwelijke bron, 1 december 2022; US Department of State (USDoS), *2022 Report on International Religious Freedom: Eritrea*, 15 mei 2023.

³²⁰ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023.

³²¹ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*.

³²² US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023.

³²³ 1 miljoen nakfa is ongeveer 63.000 euro; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 12.

De Eritrese regering erkent vier religieuze groepen: de koptisch-orthodoxe kerk, de rooms-katholieke kerk, de luthers-evangelische kerk en de soennitische islam.³²⁴ Leden van andere, niet-geregistreerde denominaties mochten niet vrijelijk hun geloof uitoefenen of deelnemen aan religieuze bijeenkomsten.³²⁵

In de verslagperiode was er geen verbetering in de nijpende situatie met betrekking tot religieuze vrijheid.³²⁶ Ook in deze verslagperiode waren aanhangers van zowel erkende als niet-erkende religieuze stromingen slachtoffer van arbitraire detenties en intimidatie en kregen zij te maken met aanhoudende beperkingen in de rechten om vrijelijk het geloof te belijden.³²⁷ Met name Jehova's getuigen, evangelisch-christelijke en pinkstergemeenschappen werden nog steeds geconfronteerd met ernstige beperkingen bij de belijdenis van hun geloof.³²⁸ Religieuze praktijken waren in het leger verboden³²⁹ en dienstweigering op religieuze gronden was een reden voor arrestatie.³³⁰ Tientallen religieuze gewetensgevangenen zaten in de verslagperiode nog vast.³³¹ Veel arrestaties en vrijlatingen werden echter niet gerapporteerd vanwege de gebrekkige toegang tot informatie.³³² Schattingen over het aantal religieuze gevangenen liepen daarom uiteen; er zouden tussen de 130 en meer dan 1.000 religieuze gevangenen vastzitten, waarvan 20 tot 27 Jehova's getuigen.³³³ Zij werden vastgehouden zonder formele aanklacht of toegang tot rechtsmiddelen.³³⁴

Open Doors plaatste Eritrea in 2023 op plaats vier van landen waarin christenen het meest werden vervolgd, een verslechtering ten opzichte van de jaren ervoor toen Eritrea op plaats zes van de ranglijst stond.³³⁵

3.2.2.1 Behandeling van leden van erkende religieuze groepen

In de verslagperiode werden religieuze gevangenen vrijgelaten, maar vonden ook meerdere nieuwe arrestaties van individuen plaats naar aanleiding van hun geloofsovertuiging.³³⁶ Dezerzijds is het onbekend hoeveel arrestaties en vrijlatingen er precies voorkwamen in de verslagperiode.³³⁷

³²⁴ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *2023 Annual Report: Eritrea*, mei 2023, p. 23; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11; US Department of State (USDoS), *2022 Report on International Religious Freedom: Eritrea*, 15 mei 2023.

³²⁵ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *2023 Annual Report: Eritrea*, mei 2023, p. 23; Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

³²⁶ US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *2023 Annual Report: Eritrea*, mei 2023, p. 22; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11.

³²⁷ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11; US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *2023 Annual Report: Eritrea*, mei 2023, p. 22.

³²⁸ CSW, *HRC52: Oral statement on the situation of human rights in Eritrea*, 6 maart 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11; Open Doors, *Eritrea: Full Country Dossier*, januari 2023.

³²⁹ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*.

³³⁰ Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights*, 2023, p. 159; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 7; Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

³³¹ US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *2023 Annual Report: Eritrea*, mei 2023, p. 22.

³³² US Department of State (USDoS), *2022 Report on International Religious Freedom: Eritrea*, 15 mei 2023.

³³³ US Department of State (USDoS), *2022 Report on International Religious Freedom: Eritrea*, 15 mei 2023; Release International, *Eritrea Arrests 103 Christians*, 24 april 2023; Persecution.org, *103 Christian College Students Imprisoned in Eritrea*, 25 april 2023; Open Doors, *Eritrea laat dertien christenen vrij*, 8 augustus 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11.

³³⁴ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11.

³³⁵ Open Doors, *Eritrea: Full Country Dossier*, januari 2023, p. 5.

³³⁶ Release International, *Eritrea - More Arrests, Some Christians Freed*, 22 maart 2023.

³³⁷ US Department of State (USDoS), *2022 Report on International Religious Freedom: Eritrea*, 15 mei 2023.

De regering gebruikte proclamatie 73/1995, die ingaat op religieuze instellingen en activiteiten, als basis voor restricties van vrijheden. Die restricties kwamen vooral voort uit de wens van de autoriteiten om elke vorm van maatschappelijke organisatie tegen te gaan, en waren minder gebaseerd op theologische overwegingen.³³⁸ Deze proclamatie verbiedt onder meer religieuze instellingen om sociale diensten te verlenen, waaronder onderwijs. Als gevolg daarvan werden in september 2022 de laatste twee katholieke scholen in het land gesloten.³³⁹ Eritrese veiligheidstroepen vielen op 5 september 2022 een katholieke kerk in Segheneity binnen, waarbij meerdere jongeren werden gearresteerd die waren samengekomen om te bidden. De veiligheidstroepen arresteerden hierbij ook de diakenen, de predikanten en het koor.³⁴⁰

Aangezien katholieke kerken de afgelopen jaren een belangrijke rol speelden in het publiekelijk uiten van zorgen over de mensenrechtensituatie in het land, probeerden de autoriteiten de invloed en de stem van deze kerken te onderdrukken.³⁴¹ Naast het sluiten van de laatste twee katholieke scholen in het land, werden in oktober 2022 ook drie hooggeplaatste katholieke geestelijken gearresteerd en zonder aanklacht vastgehouden in de gevangenis Adi-Abieto,³⁴² waarschijnlijk vanwege het aanklaarten van de mensenrechtensituatie.³⁴³ Eén van hen, bisschop Fikremariam Hagos, werd op 15 oktober 2022 gearresteerd op het vliegveld in Asmara na een bezoek in Europa.³⁴⁴ Hij zou in december 2022 zijn vrijgelaten, samen met Abba Mihretab Stefanos.³⁴⁵ De derde priester, Abba Abreham, zou in november 2022 zijn vrijgelaten.³⁴⁶

De voormalige patriarch van de orthodoxe kerk, Abune Antonios, stond van 2007 tot zijn overlijden op 9 februari 2022 onder huisarrest, omdat hij geweigerd had drieduizend politieke opposanten te excommuniceren.³⁴⁷ Op 15 februari 2023 werd Yeneta Ezra, een orthodoxe monnik en aanhanger van Antonios, dood aangetroffen onder onduidelijke omstandigheden.³⁴⁸ Volgens Christian Solidarity Worldwide (CSW) werd hij aangetroffen met meerdere messteken.³⁴⁹ 44 andere monniken werden in april 2023 gearresteerd; naar verluidt waren zij ook aanhangers van Antonios.³⁵⁰

Volgens een verklaring van de CSW werden in september 2022 150 evangelisch-christelijke individuen gearresteerd in Asmara, waarvan 98 in maart 2023 nog vastzaten in de gevangenis Mai Serwa. In januari 2023 zouden 44 andere evangelische-christenen, 39 vrouwen en 5 mannen, in Asmara gearresteerd zijn en

³³⁸ US Department of State (USDoS), *2022 Report on International Religious Freedom: Eritrea*, 15 mei 2023.

³³⁹ US Department of State (USDoS), *2022 Report on International Religious Freedom: Eritrea*, 15 mei 2023; Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023.

³⁴⁰ Open Doors, *Eritrea: Full Country Dossier*, januari 2023, p. 7.

³⁴¹ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11.

³⁴² Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights*, 2023, p. 159; CSW, *CSW and Human Rights Concern Eritrea call for release of arbitrarily detained clergymen*, 19 oktober 2022; US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *2023 Annual Report: Eritrea*, mei 2023, p. 23; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11.

³⁴³ US Department of State (USDoS), *2022 Report on International Religious Freedom: Eritrea*, 15 mei 2023.

³⁴⁴ CSW, *CSW and Human Rights Concern Eritrea call for release of arbitrarily detained clergymen*, 19 oktober 2022; BBC News, *Eritrean Catholic Bishop Fikremariam Hagos freed from detention*, 29 december 2022.

³⁴⁵ Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights*, 2023, p. 159; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; BBC News, *Eritrean Catholic Bishop Fikremariam Hagos freed from detention*, 29 december 2022.

³⁴⁶ CSW, *Three Catholic clergymen released from arbitrary detention*, 5 januari 2023.

³⁴⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 36; Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights*, 2023, p. 159.

³⁴⁸ CSW, *HRC52: Oral statement on the situation of human rights in Eritrea*, 6 maart 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11.

³⁴⁹ CSW, *HRC52: Oral statement on the situation of human rights in Eritrea*, 6 maart 2023.

³⁵⁰ CSW, *HRC52: Oral statement on the situation of human rights in Eritrea*, 6 maart 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11.

ook naar de Mai Serwa gevangenis zijn gestuurd.³⁵¹ Op 19 maart 2023 werden dertig christenen die bijeen waren in Keren gearresteerd.³⁵² *Release International* meldde in april 2023 de arrestatie van 103 christenen, voornamelijk studenten, die waren samengekomen om te bidden en om religieuze video's op te nemen voor sociale media.³⁵³

In de verslagperiode werden ook religieuze gevangenen vrijgelaten. In maart 2023 zouden veertien christenen zijn vrijgelaten, waarvan de meeste meer dan negen jaar hadden vastgezet.³⁵⁴ De speciale VN-rapporteur voor de mensenrechten in Eritrea ontving ook informatie over de vrijlating van elf christenen tussen februari en maart 2023, waarvan sommige tussen de twee en tien jaar vast hadden gezeten. Onbevestigde bronnen rapporteerden over de vrijlating van vijf andere christenen uit de gevangenis Assab.³⁵⁵ Begin augustus 2023 werden dertien christenen vrijgelaten die langer dan tien jaar in detentie hadden gezeten.³⁵⁶

3.2.2.2 Jehova's getuigen

In een proclamatie van 25 oktober 1994 stelde president Isaias dat Jehova's getuigen afstand hadden genomen van hun nationaliteit doordat ze weigerden deel te nemen aan het referendum over de onafhankelijkheid van Eritrea, en door hun weigering de nationale dienstplicht te vervullen.³⁵⁷ Als gevolg van dit nog altijd geldende presidentiële standpunt waren Jehova's getuigen grotendeels niet in staat om officiële identiteitsdocumenten te verkrijgen, waardoor ze niet voor de overheid konden werken, niet in overheidsinstellingen konden studeren, geen toegang hadden tot overheidsdiensten, geen bankrekening konden openen en niet konden reizen. Plaatselijke autoriteiten weigerden soms voedselrantsoenen aan Jehovah's getuigen.³⁵⁸ Gewetensbezwaarden, waaronder Jehova's getuigen, werden niet uitgezonderd van de militaire dienstplicht.³⁵⁹ Er zouden sinds 2014 20 tot 27 Jehova's getuigen zonder enige aanklacht gevangenzitten, inclusief Tesfazion Gebremichael (80 jaar oud) die gevangenzit sinds 2011, 6 vrouwen, en 2 andere mannen die al meer dan 17 jaar gevangen zitten.³⁶⁰

De situatie van Jehova's getuigen veranderde in de verslagperiode niet: er werden voor zover bekend geen gedetineerde Jehova's getuigen vrijgelaten en ze maakten nog steeds geen aanspraak op Eritrees burgerschap.³⁶¹ Jehova's getuigen die niet in het bezit waren van identiteitspapieren waren vaak afhankelijk van eigen economische activiteiten om in hun levensonderhoud te voorzien. De gemeenschap

³⁵¹ CSW, *HRC52: Oral statement on the situation of human rights in Eritrea*, 6 maart 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11.

³⁵² OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11; *Release International, Eritrea – More Arrests, Some Christians Freed*, 22 maart 2023.

³⁵³ *Release International, Eritrea Arrests 103 Christians*, 24 april 2023; *Persecution.org, 103 Christian College Students Imprisoned in Eritrea*, 25 april 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11.

³⁵⁴ *Release International, Eritrea – More Arrests, Some Christians Freed*, 22 maart 2023.

³⁵⁵ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11.

³⁵⁶ *Open Doors, Eritrea laat dertien christenen vrij*, 8 augustus 2023.

³⁵⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 37.

³⁵⁸ US Department of State (USDoS), *2022 Report on International Religious Freedom: Eritrea*, 15 mei 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

³⁵⁹ Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights*, 2023, p. 159; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 7; Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

³⁶⁰ Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *2023 Annual Report: Eritrea*, mei 2023, p. 23; US Department of State (USDoS), *2022 Report on International Religious Freedom: Eritrea*, 15 mei 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 7.

³⁶¹ US Department of State (USDoS), *2022 Report on International Religious Freedom: Eritrea*, 15 mei 2023; Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 11.

zou ook een rol spelen in het zorgen voor voedsel of het verrichten van liefdadigheid. De overheid zou hierbij naar verluidt een oogje toeknippen.³⁶²

Zoals in de introductie beschreven is de Eritrese overheid goed geïnformeerd over haar burgers en zou ze over het algemeen weten wie er Jehova's getuigen zijn.³⁶³ Volgens een bron wisten de autoriteiten dit ook vaak naar aanleiding van iemands gedrag en positie, bijvoorbeeld door het weigeren van de militaire dienstplicht of een bloedtransfusie.³⁶⁴ Desalniettemin vermeden Jehova's getuigen zoveel mogelijk de aandacht van de autoriteiten. De meeste mannelijke Jehova's getuigen leefden verborgen in Eritrea om rekrutering in de nationale dienstplicht te voorkomen.³⁶⁵ Vooral bekeerlingen waren daardoor niet altijd bekend bij de autoriteiten.³⁶⁶

3.2.3

Dienstplicht

De autoriteiten bleven gedurende de verslagperiode Eritreeërs voor onbepaalde tijd in militaire dan wel civiele dienst nemen – vaak onder slechte omstandigheden en zonder dat de dienstplichtigen inspraak hadden in de aard van de werkzaamheden of de plaats van tewerkstelling.³⁶⁷

Eritrea introduceerde in 1992, kort voordat het land onafhankelijk werd, de nationale dienstplicht van achttien maanden. In de *National Service Proclamation* uit 1995 definieerde Eritrea de doelstellingen van de nationale dienstplicht. Sindsdien geldt een dienstplicht voor mannen en vrouwen, die zowel militair als civiel kan zijn. Officieel duurt de dienst achttien maanden, maar sinds de grensoorlog met Ethiopië (1998–2000) is hij van onbepaalde duur.³⁶⁸ In 2002 lanceerden de Eritrese autoriteiten het *Warsay Yikaalo National Development Programme*, waarin de militaire en civiele dienst werden samengevoegd. Een jaar later werd ook het onderwijssysteem in het programma geïntegreerd, waardoor het laatste (twaalfde) schooljaar, dat altijd plaatsvindt in het *Sawa National Training and Education Centre* (hierna Sawa), ging samenvallen met de militaire training.³⁶⁹ Gedurende de militaire training in Sawa werd een indeling gemaakt op basis van studieresultaten. De rekruten met de beste resultaten kwamen in aanmerking voor het volgen van een hogere opleiding (*college*).³⁷⁰ Wie gemiddeld scoorde, kon een beroepsopleiding gaan volgen. Degenen met de laagste cijfers gingen een beroepsopleiding volgen ofwel direct hun nationale dienstplicht vervullen.³⁷¹

De nationale dienstplicht bestond ook in de verslagperiode uit militaire of civiele dienst, die evenals het middelbaar, hoger en beroepsonderwijs onder het ministerie van Defensie viel. Dit ministerie stond weer direct onder gezag van het PFDJ, de

³⁶² Vertrouwelijke bron, 28 september 2023.

³⁶³ Vertrouwelijke bron, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

³⁶⁴ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

³⁶⁵ OHCHR, *Information on Conscientious Objection to Military Service Involving Jehovahs Witnesses*, 21 maart 2022, p. 5; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023

³⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

³⁶⁷ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 7; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights*, 2023, p. 159; vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

³⁶⁸ Eritrea, *Proclamation on National Service No. 82/1995*, 23 oktober 1995; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023.

³⁶⁹ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

³⁷⁰ De enige universiteit in Eritrea, de Universiteit van Asmara, sloot in 2006 de deuren. De overheid heeft momenteel zeven colleges in verschillende delen van het land opgezet waar vakopleidingen en hoger onderwijs gevolgd kunnen worden, maar de kwaliteit van het onderwijs zou sinds het sluiten van de universiteit sterk zijn verslechterd; bron: vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; Nidos, *13. Wat zijn de onderwijservaringen van Eritrese amv's*, 2 april 2018, p. 3.

³⁷¹ Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

politieke partij van Isaias en tevens de enige politieke partij in Eritrea. Deze partij had ook de controle over verschillende bedrijven, waaronder de *Red Sea Trading Corporation*, een groep van de grootste en belangrijkste bedrijven in Eritrea, die in handen zijn van vertrouwelingen van president Isaias.³⁷² Deze bedrijven, die onder beheer stonden van de politieke elite, maakten voor arbeid gebruik van dienstplichtigen.³⁷³

Personen die door de lokale autoriteiten als dienstplichtige werden ingelijfd – vaak voortijdige schoolverlaters en dienstplichtontduikers – werden meestal, maar niet uitsluitend, toegewezen aan de militaire component van de nationale dienst. Hun training vond meestal niet plaats in Sawa, maar in kleinere trainingskampen, zoals Wia of Met'r.³⁷⁴ Deze militaire trainingskampen dienden ook deels als gevangenis. De omstandigheden in deze kampen zouden slechter zijn dan die in Sawa. Ze bevonden zich in erg afgelegen gebieden met temperaturen van wel rond de vijftig graden.³⁷⁵ De kampen zouden tijdens de oorlog in Tigray minder groot geweest zijn, omdat vele dienstplichtigen, met minimale militaire training, naar het front waren gestuurd.³⁷⁶ Volgens een bron waren de omstandigheden in de kampen in de verslagperiode niet verbeterd, en werden veel personen, waaronder ouderen, tijdens de rekruteringsrazzia's (zie ook § 3.2.3.3 Oproepraktijk dienstplichtigen) in deze kampen geplaatst.³⁷⁷ Volgens een bron was niet duidelijk hoe de situatie in de kampen zich sinds het staakt-het-vuren in Tigray had ontwikkeld.³⁷⁸

Dienstplichtigen werden volgens bronnen vaak onderworpen aan mishandeling, seksueel en gender-gerelateerd geweld, dwangarbeid en andere soorten misbruik.³⁷⁹ Dienstplichtigen kregen soldij, maar dit loon was laag en onvoldoende om rond te komen.³⁸⁰ Ook kregen ze weinig verlof. Sommigen mochten iedere paar maanden enkele dagen naar huis, andere slechts om de paar jaar.³⁸¹ Dienstplichtigen die te laat terugkwamen van verlof konden gevangenisstraf of een andere straf krijgen, zoals overwerken, het niet meer kunnen opnemen van verlof in volgende jaren of inhouding van een deel van het salaris.³⁸² De bewegingsvrijheid van dienstplichtigen was ernstig beperkt (zie ook § 1.3 Binnenlandse bewegingsvrijheid). Tijdens het conflict in Tigray zouden vrouwen vaker ingezet zijn in zware arbeidsposities, zoals in de wegebouw, omdat de mannen naar het front gestuurd werden.³⁸³

Zoals beschreven wordt in § 3.2.8 Toezicht en rechtsbescherming is Eritrea geen rechtsstaat met regels die voor iedereen gelden. Lokale en lagere machthebbers hebben alle ruimte om hun macht discretionair te gebruiken, zolang zij de belangen van de president behartigen. Hierdoor bestaat er veel willekeur en straffeloosheid en waren dienstplichtigen overgeleverd aan hun commandant of leidinggevende.

³⁷² The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023; Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). 'Sons of Isaias': *Slavery and indefinite national service in Eritrea*. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, pp. 126-128.

³⁷³ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). 'Sons of Isaias': *Slavery and indefinite national service in Eritrea*. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, pp. 126-128.

³⁷⁴ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

³⁷⁵ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

³⁷⁶ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

³⁷⁷ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

³⁷⁸ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

³⁷⁹ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 7; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023.

³⁸⁰ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

³⁸¹ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

³⁸² Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

³⁸³ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

In de *Global Slavery Index* van 2023 stond Eritrea op plek 2 van landen waar moderne slavernij voorkomt, achter Noord-Korea. Volgens het rapport werden van de 1000 personen, 90,3 personen aangemerkt als "moderne slaaf", voornamelijk door de verplichte en onbepaalde duur van de dienstplicht.³⁸⁴ Eerder kwalificeerde de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties de nationale dienstplicht als 'dwangarbeid'³⁸⁵, en in 2020 zette de EU verdere financiering van infrastructuurprojecten in Eritrea stop na kritiek dat die projecten gebruikmaakten van 'dwangarbeid van dienstplichtigen'.³⁸⁶ In november 2020 schikte het Canadese mijnbouwbedrijf *Nevsun Resources Ltd* met drie Eritrese mannen. Zij hadden schadevergoeding wegens 'ernstig fysiek en geestelijk lijden' geëist, omdat ze als dienstplichtigen 'onder gevaarlijke omstandigheden dwangarbeid' hadden moeten verrichten.³⁸⁷

3.2.3.1 De civiele dienstplicht

Zoals hiervoor beschreven bestaat de nationale dienstplicht uit de militaire en de civiele dienstplicht. In Sawa (zie ook § 3.2.3 Dienstplicht) werden leerlingen op basis van hun studieresultaten geselecteerd voor militaire of civiele dienstplicht.³⁸⁸ Over het algemeen kwamen leerlingen met goede cijfers na het voltooien van de militaire training en opleiding terecht in de civiele dienstplicht en kregen zij betere banen, bijvoorbeeld als docent of verpleegkundige, maar dit hoefde niet altijd het geval te zijn.³⁸⁹ Volgens een bron werden de meesten van hen op Sawa opgeleid tot leraar, omdat hier een enorm tekort aan zou zijn door de brain-drain.³⁹⁰ Welke taken die personen in de civiele dienst opgelegd kregen, varieerde enorm. Zo vielen ambtenaren, leraren en verpleegkundigen onder de civiele dienst, maar konden personen in de civiele dienstplicht ook ingezet worden als kamermeisjes of -jongens, in de landbouw of als werknemer in staatsbedrijven, zoals in de infrastructuur.³⁹¹

Deze mensen in de civiele dienst vielen, ook als ze voor andere ministeries werkten, zoals het ministerie van Onderwijs of Buitenlandse Zaken, alsnog onder het gezag van de militaire hiërarchie.³⁹² Mede hierdoor is het onderscheid tussen de civiele en militaire dienstplicht, die in 2002 zijn samengevoegd, niet altijd even duidelijk.³⁹³ Personen in de nationale dienstplicht werden voor allerlei taken ingezet zonder daar inspraak in te hebben.³⁹⁴ Zo gebeurde het dat personen in de militaire dienstplicht werden ingezet voor civiele taken, bijvoorbeeld voor het werken op een boerderij.³⁹⁵ Personen in de civiele dienstplicht werden ook militair ingezet, konden taken krijgen met een militaire component of moesten taken verrichten voor het

³⁸⁴ Walk Free, *Global Slavery Index*, 2023; vertrouwelijke bron, 25 mei 2023.

³⁸⁵ UN Human Rights Council, *Report of the detailed findings of the Commission of Inquiry on Human Rights in Eritrea*, 5 juni 2015, p. 8; Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023.

³⁸⁶ EEPA, *The EU and its 'no more roads approach' in Eritrea*, 19 juni 2020; Kennedy van der Laan en Foundation Human Rights for Eritreans, *Persbericht: Eritrese mensenrechtenorganisatie trekt vordering tegen EU in maar blijft waakzaam over dwangarbeid*, 22 september 2020.

³⁸⁷ Canadian Lawyer, *Nevsun settles with Eritrean plaintiffs in relation to landmark Supreme Court of Canada case*, 5 november 2020.

³⁸⁸ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

³⁸⁹ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

³⁹⁰ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

³⁹¹ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

³⁹² Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

³⁹³ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

³⁹⁴ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 7; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 9.

³⁹⁵ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

leger of de veiligheidsdiensten.³⁹⁶ Zo waren er personen in de civiele dienstplicht, zoals personen met een commerciële functie die werden ingezet in het leger; of anderen met een civiele functie die werkzaam waren in bepaalde winkels of magazijnen van het leger.³⁹⁷ Met name als er behoefte zou zijn aan nieuwe strijdkrachten, zoals tijdens het conflict in Tigray, konden mensen in civiele dienst, waaronder leraren, militair ingezet worden.³⁹⁸

Het kwam voor dat personen na het vervullen van de militaire dienstplicht alsnog een civiele dienstplicht opgelegd kregen. Welke personen dit betrof, onder welke omstandigheden en voor hoelang was willekeurig.³⁹⁹

Omstandigheden in de civiele dienstplicht

Dienstplichtigen konden ingezet worden voor persoonlijke belangen, hetzij economisch of seksueel, zoals onbetaalde arbeid in persoonlijke bedrijven van officieren of als persoonlijke bediener voor officieren.⁴⁰⁰ De mate waarin er sprake was van dwang, onmenselijke behandeling, (seksueel) geweld of wrede disciplinaire bestraffing in de civiele dienstplicht, verschilde sterk per plaatsing en was onder meer afhankelijk van waar en met wie dienstplichtigen werden ingezet.⁴⁰¹ Daarnaast speelde mee dat er in de nationale dienstplicht, waaronder in de civiele dienstplicht, geen controle was, en geen mogelijkheid om rechtsbescherming in te roepen. Hierdoor hadden leidinggevenden, waarvan het overgrote deel afkomstig uit de veiligheidsdienst, de vrije hand.⁴⁰² Dienstplichtigen hadden geen zeggenschap over het soort werk dat zij uitvoerden, noch over waar zij geplaatst werden.⁴⁰³ In deze context van straffeloosheid kwamen er veel vormen van uitbuiting voor in de civiele dienstplicht. Daarnaast waren er andere kenmerken die de kans op uitbuiting konden vergroten, zoals het behoren tot de lagere politieke of sociale klasse of de leeftijd: hoe jonger, hoe kwetsbaarder.⁴⁰⁴

In Eritrea heerst sterk de cultuur er dat niet gepraat wordt over seksuele onderwerpen, waardoor het lastig was aan te geven in hoeverre seksueel misbruik voorkwam tijdens militaire trainingen of tijdens civiele dienst, zie ook § 3.2.4 Vrouwen.⁴⁰⁵ Desondanks waren bronnen het erover eens dat vrouwen risico liepen op seksueel geweld, ook indien zij alleen de civiele dienstplicht vervulden.⁴⁰⁶ Dit risico was, net zoals hierboven besproken, erg afhankelijk van waar de persoon de civiele dienstplicht vervulde en wie de leidinggevende was.⁴⁰⁷ Het seksueel geweld waar vrouwen mee te maken kregen zou veelal beginnen en voorkomen bij de militaire trainingen.⁴⁰⁸ Studenten die beschuldigd werden van kleine overtredingen

³⁹⁶ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 9.

³⁹⁷ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

³⁹⁸ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

³⁹⁹ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴⁰⁰ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁴⁰¹ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴⁰² Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁴⁰³ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 12 september 2023.

⁴⁰⁴ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

⁴⁰⁵ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴⁰⁶ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

⁴⁰⁷ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴⁰⁸ Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights*, 2023, p. 159; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 9; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

op de school Warsei-Yikealo en dienstplichtigen in het opleidingskamp Sawa werden onderworpen aan fysieke straffen die vergelijkbaar waren met marteling en andere vormen van mishandeling.⁴⁰⁹ Zij konden hiertegen geen bescherming inroepen.⁴¹⁰

Naast de omstandigheden waar dienstplichtigen in de civiele dienst mee te maken konden krijgen, werden ze ook beperkt in veel andere rechten, zoals het beginnen van een gezin of het opstarten van een bedrijf.⁴¹¹ Dit zorgde voor veel mentale problemen onder dienstplichtigen.⁴¹²

3.2.3.2 Vrijstellingen en ontslagen

Op basis van artikel 6 van de *National Service Proclamation* uit 1995 zijn alle Eritreeërs in de leeftijd van achttien en veertig jaar verplicht de nationale dienstplicht te vervullen. Volledig vrijgesteld zijn alleen degenen die in de bevrijdingsstrijd tegen Ethiopië gevochten hebben (artikel 12) en gehandicapten, slechtzienden en geesteszieken (artikel 15). Wie ongeschikt is voor militaire dienst wordt vrijgesteld van het militaire programma, maar moet in plaats daarvan de civiele dienstplicht vervullen (artikel 13).⁴¹³ Volgens een bron werden ook mensen met zware medische problemen, zoals hiv, vrijgesteld van de nationale dienstplicht.⁴¹⁴

In de praktijk werden deze uitzonderingsgronden streng beoordeeld en weinig toegepast.⁴¹⁵ De vrijstellingen werden gegeven na een beoordeling door de medische raad in Sawa, die bestond uit officieren en medische experts. Uit deze beoordeling kon alsnog blijken dat iemand de civiele dienstplicht (geheel of deels) kon uitvoeren als die niet geschikt was voor de militaire dienstplicht.⁴¹⁶

Naast deze de-jure-vrijstellingen golden voor sommige categorieën personen de-facto-vrijstellingen. Hoewel deze uitzonderingen in het algemeen door de verantwoordelijke autoriteiten werden nageleefd, waren zij hiertoe wettelijk niet verplicht en kon er op individueel niveau een afwijkend beleid bestaan. Vrouwen met een kind zouden in de meeste gevallen worden vrijgesteld van de dienstplicht, maar dit zou niet altijd het geval zijn en soms slechts tijdelijk.⁴¹⁷ Getrouwde vrouwen die geen kinderen hadden en niet zwanger waren, werden soms, op inconsequente wijze, ook vrijgesteld van de nationale dienstplicht.⁴¹⁸

Een bron gaf aan dat sommige personen waarvan de nationaliteit betwist werd door de Eritrese autoriteiten, enkel mochten deelnemen aan de militaire dienstplicht en dus niet aan de civiele. Personen die behoorden tot een familie waarvan algemeen bekend was dat die bepaalde opofferingen voor het vaderland had gemaakt, konden door het lokale districtshoofd vrijgesteld worden van de dienstplicht of toestemming krijgen om er een andere (lichtere) invulling aan te geven, zoals werken in de landbouw.⁴¹⁹ Het is hier van belang te beseffen dat de context waarin vrijstellingen werden aangevraagd - al dan niet verleend - er een was van een land waar de

⁴⁰⁹ Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights*, 2023, p. 159; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023.

⁴¹⁰ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

⁴¹¹ Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021, p. 9; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴¹² Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴¹³ Eritrea, *Proclamation on National Service No. 82/1995*, 23 oktober 1995; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴¹⁴ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴¹⁵ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴¹⁶ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴¹⁷ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁴¹⁸ EASO, *Eritrea: National Service, Exit and Return*, september 2019, p.32.

⁴¹⁹ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

rechtsstaat ontbreekt. Dit betekent dat het moeilijk was om betrouwbare en algemeen toepasbare informatie te krijgen over hoe er werd omgegaan met vrijstellingen. Omdat er geen rechtsstaat is, waren vrijstellingen wellicht gemakkelijker te verkrijgen voor individuen uit vooraanstaande families.⁴²⁰

Hetzelfde gold voor ontslag uit de nationale dienstplicht.⁴²¹ Het was onvoorspelbaar wanneer iemand uit de dienst ontslagen werd; zulk ontslag kwam in het algemeen weinig voor.⁴²² Sinds 2002, toen de dienstplicht van onbepaalde duur werd, zijn er nauwelijks nog mensen officieel uit ontslagen. Ook was een ontslag nooit definitief: ontslagenen konden altijd weer opgeroepen worden.⁴²³ Sinds het conflict in Tigray in november 2020 zouden vrijstellingen en ontslagen nog verder ingeperkt zijn. Naast jongeren, inclusief minderjarigen, zijn er tijdens razzia's (zie ook § 3.2.3.3 Oproeppraktijk dienstplichtigen) ook mensen opgepakt die reeds uit militaire dienst ontslagen of vrijgesteld waren, en opnieuw gemobiliseerd.⁴²⁴ Eerder gegeven vrijstellingen werden hierbij opnieuw beoordeeld.⁴²⁵

Documenten

Doordat er geen functioneel rechtssysteem is, onder meer betreffende de nationale dienstplicht, was het moeilijk om een document van vrijstelling te verkrijgen. Zo'n document zou desondanks voor mensen die waren vrijgesteld makkelijker te krijgen zijn dan voor degenen die werden ontslagen, vanwege de onbepaalde duur van de nationale dienstplicht.⁴²⁶ Iemand die was vrijgesteld kon een document ontvangen van het ministerie van Defensie waarin ook de reden van de vrijstelling werd genoemd.⁴²⁷ Vrouwen met kinderen zouden ook aanspraak kunnen maken op dit document.⁴²⁸ Het document bood geen garantie dat de persoon niet meer werd opgeroepen voor de nationale dienstplicht.⁴²⁹

3.2.3.3

Oproeppraktijk dienstplichtigen

Rekrutering voor de dienstplicht vond op verschillende manieren plaats. Schoolgaande jongeren begonnen hun nationale dienstplicht in Sawa, waarna op basis van de schoolresultaten werd bepaald of ze de militaire of civiele dienstplicht in moesten (zie ook §3.2.3 Dienstplicht). Niet-schoolgaande jongeren, dienstplichtontduikers en deserteurs werden opgepakt tijdens razzia's.⁴³⁰

De intensiteit van deze razzia's is toegenomen sinds de aanvang van het conflict in Tigray. Ze nam vooral sterk toe in de tweede helft van 2022, tot een ongekend hoog niveau in augustus en september 2022.⁴³¹ In oktober 2022 zou de campagne nog

⁴²⁰ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

⁴²¹ EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴²² Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights*, 2023, p. 159; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁴²³ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

⁴²⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 40; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

⁴²⁵ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS), *Eritrea: Mobilisatie in het kader van de oorlog in het noorden van Ethiopië*, 10 januari 2023, p. 14.

⁴²⁶ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴²⁷ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

⁴²⁸ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴²⁹ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

⁴³⁰ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 8; Human Rights Watch (HRW), *Eritrea Crackdown on Draft Evaders' Families*, 9 februari 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴³¹ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 7; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

verder zijn geïntensiveerd.⁴³² Veiligheidstroepen gingen van deur tot deur om dienstplichtontduikers te identificeren. In vele gebieden werden mensen staande gehouden om te controleren of ze vrijgesteld waren van de dienstplicht.⁴³³ De razzia's richtten zich op steeds jongere minderjarigen, maar ook op ouderen en teruggekeerde vluchtelingen.⁴³⁴ Dienstplichtontduikers zochten hun toevlucht in bossen.⁴³⁵

Het aantal razzia's zou sterk afhankelijk zijn van de omstandigheden, de noodzaak en de vraag of de autoriteiten mensen, al dan niet met een bepaald profiel, nodig hadden.⁴³⁶ Sommige bronnen gaven aan dat er een bepaalde regelmaat zat in de razzia's⁴³⁷; andere betwijfelden dit.⁴³⁸ De razzia's werden volgens een bron ook veelal gebruikt om de militaire ideologie van Isaias in het land te behouden en waren volgens de bron dus niet enkel afhankelijk van de omstandigheden en de noodzaak.⁴³⁹

Daarnaast zouden razzia's zowel aangekondigd als onaangekondigd plaatsvinden.⁴⁴⁰ Aangezien razzia's als doel hadden om zoveel mogelijk dienstplichten op te pakken, gebeurde dit veelal onaangekondigd.⁴⁴¹ Mensen informeerden elkaar snel op een informele manier als er een razzia plaatsvond.⁴⁴² Ook zouden er volgens een bron sms-lijsten bestaan, waarin onder meer werd gecommuniceerd zodra er een razzia was.⁴⁴³

3.2.3.4

Dienstplichtweigeraars en deserteurs

Dienstweigering en desertie uit de dienstplicht zijn strafbaar volgens de *Proclamation on National Service in Eritrea* uit 1995. Er was geen duidelijk patroon zichtbaar in de toepassing van deze proclamatie door de autoriteiten en eventuele bestraffing; de aard van de straf voor dienstplichtweigering en desertie werd gekenmerkt door willekeur.⁴⁴⁴ In het leger besloot volgens een bron de militaire commissie van de relevante divisie over de disciplinaire straffen die werden opgelegd. In de civiele dienst werden disciplinaire straffen opgelegd door het hoofd van de lokale afdeling van het verantwoordelijke ministerie.⁴⁴⁵

De situatie en behandeling van dienstplichtweigeraars en deserteurs zouden zijn verslechterd tijdens het conflict in Tigray.⁴⁴⁶ Bronnen gaven aan dat ze over het algemeen werden gedetineerd en daarna werden teruggestuurd naar hun eenheid of

⁴³² Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; Human Rights Watch (HRW), *Eritrea Crackdown on Draft Evaders' Families*, 9 februari 2023.

⁴³³ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 8; Human Rights Watch (HRW), *Eritrea Crackdown on Draft Evaders' Families*, 9 februari 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; BBC News, *Security forces in many areas have been stopping people to check if they are exempt from military conscription*, 16 september 2022.

⁴³⁴ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 6; Human Rights Watch, *Eritrea: Crackdown on Draft Evaders' Families*, 9 februari 2023; vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴³⁵ UN News, *Eritrea: human rights situation remains dire amid complete impunity*, 6 maart 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 8; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴³⁶ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴³⁷ Vertrouwelijke bron, 21 juni 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

⁴³⁸ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴³⁹ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 21 juni 2023.

⁴⁴¹ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴⁴² Vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴⁴³ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

⁴⁴⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, pp. 40-41; EASO, *Eritrea National Service, exit and return*, september 2019, p. 41; Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *Eritrea National Service Exit and Entry*, januari 2020, p. 28.

⁴⁴⁵ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴⁴⁶ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

naar een militair trainingskamp.⁴⁴⁷ Volgens een vertrouwelijke bron moesten dienstplichtigen over het algemeen het dubbele van de tijd dat ze afwezig waren, doorbrengen in detentie.⁴⁴⁸ Volgens een andere bron werden gedetineerde dienstplichtigen blootgesteld aan dwangarbeid op staatsplantages en -projecten.⁴⁴⁹ Daarnaast konden ook andere straffen worden opgelegd: van disciplinaire maatregelen en mishandeling tot gevangenisstraf voor onbepaalde duur.⁴⁵⁰

3.2.3.5 Repercussies voor familieleden

In het vorige ambtsbericht werd vermeld dat de gevolgen voor familieleden van dienstplichtweigeraars en deserteurs konden bestaan uit (agressieve) ondervraging, dreigementen en detentie, maar ook uit boetes, het weigeren van overheidsdiensten (zoals het verstrekken van documenten of voedselbonnen) of het beperken van de toegang tot landbouwgrond.⁴⁵¹ Ook in deze verslagperiode was sprake van nadelige gevolgen voor deze familieleden.⁴⁵² Die gevolgen zouden sterk zijn toegenomen sinds het conflict in Tigray, met name sinds de geïntensiveerde rekrutering in september 2022.⁴⁵³ Familieleden van dienstplichtontduikers kregen te maken met vergeldingsacties, zoals arbitraire detentie, confiscatie van bezittingen en het uit huis zetten van familieleden, waaronder kinderen, zwangere vrouwen en ouderen.⁴⁵⁴ Dit beperkte zich niet tot individuele gezinsleden; collectieve bestraffing van hele families kwam in toenemende mate voor.⁴⁵⁵ Er waren gevallen bekend van hele gezinnen die in de verslagperiode uit hun huis werden gezet.⁴⁵⁶ Ook burens die getroffen waren hielpen of huisvestten, werden door autoriteiten bedreigd, waardoor uitgezette gezinnen werden gedwongen op straat te overleven.⁴⁵⁷ Blijkens een rapport van HRW werden familieleden van dienstplichtontduikers en deserteurs voedselcoupons geweigerd door de lokale autoriteiten. In enkele gevallen werden winkels van familieleden gesloten.⁴⁵⁸

Na de vredesondertekening in november 2022 vonden er nog steeds razzia's plaats in Eritrea, maar volgens enkele bronnen in mindere mate.⁴⁵⁹ Ook zou familie van dienstplichtontduikers en deserteurs nog steeds repercussies ervaren.⁴⁶⁰ Een bron meldde dat er minder druk werd uitgeoefend op families om de kinderen naar de militaire dienstplicht te sturen, maar dat de bevolking angstig bleef om te moeten dienen in de militaire dienstplicht, aangezien razzia's nog steeds plaatsvonden.⁴⁶¹

⁴⁴⁷ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴⁴⁸ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

⁴⁴⁹ Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

⁴⁵⁰ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 7, 9.

⁴⁵¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 41.

⁴⁵² Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴⁵³ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 8; Human Rights Watch (HRW), *Eritrea Crackdown on Draft Evaders' Families*, 9 februari 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴⁵⁴ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 7; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; Le Monde, *In Eritrea, the authorities punish the relatives of military deserters*, 4 september 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴⁵⁵ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 8; Human Rights Watch (HRW), *Eritrea Crackdown on Draft Evaders' Families*, 9 februari 2023; Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁴⁵⁶ UN News, *Eritrea: human rights situation remains dire amid complete impunity*, 6 maart 2023; The Washington Post, *Peace deal ending Ethiopia's Tigray war yet to dispel fear of more atrocities*, 25 januari 2023.

⁴⁵⁷ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 8; Human Rights Watch (HRW), *Eritrea Crackdown on Draft Evaders' Families*, 9 februari 2023.

⁴⁵⁸ Human Rights Watch (HRW), *Eritrea Crackdown on Draft Evaders' Families*, 9 februari 2023.

⁴⁵⁹ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; Human Rights Watch (HRW), *Eritrea Crackdown on Draft Evaders' Families*, 9 februari 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023; vertrouwelijke bron, 28 september 2023.

⁴⁶⁰ Vertrouwelijke bron, 28 september 2023.

⁴⁶¹ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

3.2.3.6 Volksleger / People's Army

Het Volksleger (*Hizbawi Serawit*) werd opgericht in maart 2012 - na de Ethiopische inval in de regio Afar - en werd versterkt nadat het Ethiopische leger in juni 2012 het gebied rond de stad Badme was binnen gedrongen. Burgers kregen wapens en munitie, zoals AK47-geweren, en moesten elke zondagochtend bijeenkomen om oefeningen te doen op sportvelden. Zowel mannen als vrouwen tussen achttien en zeventig jaar waren verplicht hieraan deel te nemen.⁴⁶² Volgens het EASO/EUAA-rapport uit 2019 werd het Volksleger in 2015 onderdeel van het nationale reserveleger. Sindsdien zijn de activiteiten van het Volksleger samengevoegd met die van het nationale leger. Alle personen die formeel uit de militaire dienst waren ontslagen, moesten een paar dagen of weken per jaar in het Volksleger dienen. De activiteiten bestonden uit militaire trainingen en werkopdrachten.⁴⁶³

In de verslagperiode is weinig informatie gevonden over het Volksleger en in hoeverre dit nog actief zou zijn. Enkele bronnen beschreven het Volksleger als reservisten die werden opgeroepen om in het nationale leger te dienen. Het zou dus onderdeel zijn van het nationale leger.⁴⁶⁴ Mensen konden niet weigeren om deel te nemen, maar wel onderhandelen over enige flexibiliteit.⁴⁶⁵ Reservisten die weigerden deel te nemen aan het (Volks)leger liepen het risico op straffen.⁴⁶⁶

3.2.4 Vrouwen

3.2.4.1 FGM

De regering heeft de praktijk van vrouwenbesnijdenis (*Female Genital Mutilation*, FGM) in 2007 verboden en heeft publieke campagnes ingezet om het gebruik terug te dringen.⁴⁶⁷ In 2020 heeft de regering een stuurgroep gevormd en een nationaal actieplan aangenomen om vrouwenbesnijdenis en andere vormen van gender gerelateerd geweld een halt toe te roepen.⁴⁶⁸

Vanwege de beperkte toegang van onafhankelijke onderzoekers en organisaties tot het land is er weinig informatie over de prevalentie van vrouwenbesnijdenis.⁴⁶⁹ Het gebruik zou de afgelopen jaren sterk zijn afgenomen in Eritrea.⁴⁷⁰ De laatste officiële cijfers hierover dateren uit de periode 2016-2018. Ondervraging van moeders over de situatie van hun dochters leverde toen op dat 3,5% van de meisjes onder de 15 jaar en 1% van de meisjes onder de 5 jaar een vorm van vrouwenbesnijdenis had ondergaan. Hierbij moet in het achterhoofd worden gehouden dat vrouwenbesnijdenis in Eritrea over het algemeen vóór het vijfde jaar plaatsvindt. Deze cijfers tonen een scherpe daling ten opzichte van 2010, toen de aantallen op 18% en 6,9% lagen.⁴⁷¹

3.2.4.2 Aangifte en bescherming tegen seksueel geweld

Ondersteuning door organisaties voor slachtoffers van gender gerelateerd geweld was beperkt.⁴⁷² Officieel zou er in Eritrea een organisatie bestaan die opkomt voor

⁴⁶² Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, februari 2017, p. 69.

⁴⁶³ EASO, *Eritrea: National service and illegal exit*, september 2019, p. 26.

⁴⁶⁴ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

⁴⁶⁵ Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *Eritrea National Service, exit and return*, januari 2020, p. 16; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁴⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁴⁶⁷ BAMF, *Länderreport 60 Eritrea, Weibliche Genitalverstümmelung*, augustus 2023; Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023.

⁴⁶⁸ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*.

⁴⁶⁹ BAMF, *Länderreport 60 Eritrea, Weibliche Genitalverstümmelung*, augustus 2023.

⁴⁷⁰ Vertrouwelijke bron, 12 september 2023; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; BAMF, *Länderreport 60 Eritrea, Weibliche Genitalverstümmelung*, augustus 2023.

⁴⁷¹ UNICEF, *Case Study on the ending of Female Genital Mutilation in the State of Eritrea*, 2021, pp. 3-4.

⁴⁷² Vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

de rechten van de vrouw: de *National Union of Eritrean Women* (NUEW). Deze is in 1979 door het EPLF opgericht en had kantoren in alle zes zoba's.⁴⁷³ In de praktijk zouden slachtoffers echter zelden of nooit aangifte doen tegen gendergerelateerd geweld of hiertegen bescherming zoeken. In Eritrea werd nauwelijks over huiselijk of gendergerelateerd geweld gesproken, aangezien er een enorm taboe op rust. Verder hielden vrouwen die seksueel misbruikt zijn dit meestal geheim en durfden ze geen aangifte te doen, om stigmatisering door de gemeenschap te voorkomen.⁴⁷⁴

3.2.5 *(Alleenstaande) minderjarigen*

Er is niet meer statische informatie gevonden over minderjarigen dan die uit het bevolkings- en gezondheidsonderzoek (*Population and Health Survey*) van 2010. Het Eritrese ministerie van Arbeid en Sociale Zaken is verantwoordelijk voor minderjarigen, inclusief alleenstaande gerepatrieerden. De opvangfaciliteiten werden beheerd door het ministerie van Arbeid en Sociale Zaken.⁴⁷⁵ Er waren zeer weinig weeshuizen voor de leeftijdscategorie nul- tot en met vijf jaar en zeer weinig gemeenschapshuizen voor wezen in de leeftijd van zes tot en met zestien jaar.⁴⁷⁶ Er was geen erkende betrouwbare institutie die familieleden kon opsporen om minderjarigen op te vangen. Er waren geen speciale opvangvoorzieningen, waaronder transitzorg, om gerepatrieerde kinderen op te vangen.⁴⁷⁷ In plaats daarvan legde Eritrea veel nadruk op de ondersteuning van het gezin en de gemeenschap.⁴⁷⁸ Volgens een bron konden alleenstaande minderjarigen die geen sociaal vangnet hadden, terecht komen in de weeshuizen, maar kwamen ze veelal op straat terecht.⁴⁷⁹

3.2.6 *Leden van oppositiepartijen / politieke activisten*

Het PFDJ was de enige politieke partij in Eritrea en andere partijen waren niet toegestaan. Er zijn sinds 1993 geen verkiezingen met meerdere politieke partijen gehouden. Oppositiepartijen konden binnen Eritrea onmogelijk opereren.⁴⁸⁰ In het verleden waren oppositiegroepen aanwezig onder de diaspora in Ethiopië, maar na de verbeterde relaties tussen Ethiopië en Eritrea in 2018 bevalen de Ethiopische autoriteiten deze groepen de activiteiten te staken.⁴⁸¹

3.2.7 *Naleving en schendingen*

Net zoals in voorgaande verslagperiodes kende deze verslagperiode geen wijzigingen op het gebied van vrijheid van meningsuiting, persvrijheid en vrijheid van vergadering in Eritrea: alle drie waren ernstig beperkt.

De vrijheid van meningsuiting bleef zeer beperkt. Wie zich kritisch uitsprak over de autoriteiten riskeerde intimidatie door veiligheidstroepen, verminderde aanspraak op

⁴⁷³ www.nuew.org, *National Union of Eritrean Women - About NUEW*, geraadpleegd op 6 september 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

⁴⁷⁴ Vertrouwelijke bron, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

⁴⁷⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, 15 november 2020, pp. 38-39.

⁴⁷⁶ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, 15 november 2020, pp. 38-39.

⁴⁷⁷ Vertrouwelijke bron, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023.

⁴⁷⁸ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 23 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 12 september 2023.

⁴⁷⁹ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

⁴⁸⁰ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

⁴⁸¹ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023.

overheidsdiensten zoals voedselrantsoenen, en gevangenisstraf.⁴⁸² Honderden gewetensgevangenen, onder wie voormalige politici, werden arbitrair vastgehouden zonder aanklacht of toegang tot advocaten of familieleden.⁴⁸³ Een aantal van hen zit al twee decennia vast. In 2001 werden elf politici, die behoorden tot de zogenaamde G-15 – een groep van vijftien oud-politici die de regering bekritiseerden-, de Zweeds-Eritrese journalist Dawit Isaak en zestien andere individuen waarvan werd aangenomen dat ze samenwerkten met de G-15 gearresteerd. Over hun lot is nog steeds niets bekend.⁴⁸⁴ Voormalig minister van Financiën Berhane Abrehe, die in 2018 gearresteerd werd na het publiceren van een boek waarin hij opriep tot democratische hervormingen, zit nog steeds gevangen.⁴⁸⁵ Hetzelfde geldt voor Ciham Ali Abdu, de dochter van voormalig minister van Informatie Ali Abdu Ahmed. Zij werd in 2012 op vijftienjarige leeftijd opgepakt toen ze probeerde naar Sudan te vluchten. Haar arrestatie vond plaats vlak nadat haar vader was gevlucht na een mislukte militaire staatsgreep.⁴⁸⁶

De persvrijheid was zeer beperkt. Onafhankelijke mediakanalen in Eritrea zijn sinds 2001 gesloten, en journalisten hebben een persvergunning nodig.⁴⁸⁷ De autoriteiten controleerden alle media, waaronder een krant in vier talen, drie radiostations en twee televisiezenders die worden gecontroleerd door het ministerie van Informatie.⁴⁸⁸ Iedere publicatie van iemand die geen persvergunning heeft is verboden, evenals het drukken en verspreiden van buitenlandse publicaties. Voor de distributie van religieuze of internationale publicaties is overheidstoestemming nodig.⁴⁸⁹ Op 1 december 2022 zaten volgens de *Committee to Protect Journalists* (CPJ) zestien journalisten gevangen in Eritrea.⁴⁹⁰ Reporters Without Borders plaatste Eritrea in 2023 op plaats 174 van de 180 landen met de minste persvrijheid.⁴⁹¹

Tijdens de verslagperiode was er geen ruimte voor het maatschappelijk middenveld of voor het werk van mensenrechtenactivisten.⁴⁹² Voor publieke bijeenkomsten met meer dan zeven mensen was toestemming van de overheid vereist. Demonstranten liepen het gevaar op detentie of dodelijk geweld door veiligheidsagenten.⁴⁹³

3.2.8 Toezicht en rechtsbescherming

⁴⁸² OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 10; Al Jazeera, *Eritrea's 'diaspora tax' is funding violence and oppression*, 20 februari 2023; Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*.

⁴⁸³ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights, 2023*, p. 159; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 10.

⁴⁸⁴ Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights, 2023*, p. 159; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 10-11; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023.

⁴⁸⁵ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights, 2023*, p. 159; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023.

⁴⁸⁶ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights, 2023*, p. 159; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; Amnesty International, *Eritrea: Ten years on, Ciham Ali's ongoing enforced disappearance 'a disgrace'*, 7 december 2022; UN News, *Eritrea: human rights situation remains dire amid complete impunity*, 6 maart 2023.

⁴⁸⁷ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*; Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023; Reporters without Borders, *Eritrea*, geraadpleegd op 12 juni 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 10; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023; US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023.

⁴⁸⁸ US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023.

⁴⁸⁹ US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023.

⁴⁹⁰ Committee to Protect Journalists (CPJ), *16 Journalists imprisoned in Eritrea as of 1 December 2022*, geraadpleegd op 31 mei 2023.

⁴⁹¹ Reporters without Borders, *Eritrea*, geraadpleegd op 12 juni 2023.

⁴⁹² OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 10; Al Jazeera, *Eritrea's 'diaspora tax' is funding violence and oppression*, 20 februari 2023.

⁴⁹³ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea, 2023*.

Het was in Eritrea nauwelijks mogelijk om bescherming in te roepen van de Eritrese autoriteiten en er was nauwelijks sprake van eerlijk processen.⁴⁹⁴ Het Eritrese rechtssysteem was niet onafhankelijk en volgde de richtlijnen die president Isaias had opgesteld.⁴⁹⁵ De aanwezige rechters in Eritrea waren allen door hem aangesteld en gecontroleerd door het ministerie van Veiligheid.⁴⁹⁶

Veiligheidstroepen opereerden straffeloos; er was nauwelijks bescherming tegen mensenrechtenschendingen door deze troepen.⁴⁹⁷ Arbitraire arrestaties en detenties waren gebruikelijk in Eritrea en de autoriteiten bleven in de verslagperiode duizenden journalisten, politieke dissidenten, leiders en leden van religieuze groepen, artiesten, dienstplichtontduikers en teruggekeerde asielzoekers onderwerpen aan arbitraire detentie.⁴⁹⁸ Gevangenen werden vaak incommunicado in detentie gehouden voor onbepaalde tijd zonder aanklacht of proces en zonder toegang tot een advocaat, waarbij de autoriteiten weigerden familieleden te laten weten of de gevangene nog leefde.⁴⁹⁹ Er werden stelselmatig fysieke en psychologische martelingen toegepast in zowel civiele als militaire detentiecentra, met in een aantal gevallen de dood als gevolg.⁵⁰⁰ De autoriteiten onderzochten dergelijke incidenten niet, hetgeen bleek uit het rapport van Freedom House.⁵⁰¹ Gevangenen konden blijkens een bron in bepaalde gevallen worden vrijgelaten na betalingen van grote bedragen aan steekpenningen en interventie van familieleden.⁵⁰² Er bestonden in Eritrea geen onafhankelijke instanties of mechanismes die corruptie dienden te voorkomen of te bestraffen. Er bestonden anti-corruptierechtbanken onder toezicht van het leger, maar deze waren vaak inactief.⁵⁰³

3.2.8.1 Toegang tot het internet en monitoring

De toegang tot informatie werd sterk gereguleerd door de autoriteiten. Eritrea is een van de landen met de minste toegang tot het internet, wat de bevolking sterk beperkte in het raadplegen van alternatieve nieuwsbronnen.⁵⁰⁴ Volgens *Internet World Stats* had in december 2021 6,8% van de bevolking toegang tot het internet (248.199 gebruikers) en gebruikte 0,3 procent Facebook (9.100 gebruikers).⁵⁰⁵ Wie het internet wilde gebruiken, moest naar een internetcafé.⁵⁰⁶ De toegang tot sociale media werd regelmatig geblokkeerd en internetcafés werden vaak gesloten door de autoriteiten.⁵⁰⁷ Ook was de internetsnelheid erg laag.⁵⁰⁸ Bronnen wisten niet of het mogelijk was een vpn-verbinding te installeren. Echter, door de slechte toegang tot het internet en de trage internetsnelheid achtten bronnen het lastig, zo niet

⁴⁹⁴ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 9-10; Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023.

⁴⁹⁵ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 10.

⁴⁹⁶ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023.

⁴⁹⁷ UN News, *Eritrea: human rights situation remains dire amid complete impunity*, 6 maart 2023.

⁴⁹⁸ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023; Amnesty International, *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights*, 2023, p. 159; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 10.

⁴⁹⁹ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023; OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 10.

⁵⁰⁰ US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *2023 Annual Report: Eritrea*, mei 2023, p. 23; Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023.

⁵⁰¹ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023.

⁵⁰² Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

⁵⁰³ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023.

⁵⁰⁴ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 10; Reporters without Borders, *Eritrea*, geraadpleegd op 12 juni 2023; US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023.

⁵⁰⁵ Internet World Stats, *Africa Internet User Stats and Population by Country*, geraadpleegd op 22 juni 2023.

⁵⁰⁶ EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023.

⁵⁰⁷ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023; EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023.

⁵⁰⁸ EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; The Economist, *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023.

onmogelijk, om een vpn-verbinding te installeren.⁵⁰⁹ Daarnaast hield de overheid het internetgebruik van de bevolking sterk in de gaten.⁵¹⁰ Iedereen in internetcafés, inclusief journalisten, moest zich identificeren voordat ze verbinding mochten maken met het internet.⁵¹¹

De autoriteiten hielden toezicht op publicaties op het internet en sociale media.⁵¹² Dit zou ook gelden voor de diaspora: volgens verschillende bronnen zou Eritrea een geavanceerd netwerk van Eritrese veiligheidsagenten en aanhangers van het regime hebben opgebouwd, die aan de Eritrese overheid rapporteerden over acties en gedragingen van Eritreeërs in het binnen- en buitenland. Publicaties op het internet en sociale media vielen hier ook onder.⁵¹³ Dit netwerk werd voornamelijk geleid door het PFDJ en de jongerenafdeling, de *Young People's Front for Democracy and Justice* (YFPDJ). Deze zou kantoren hebben in Europa en in Noord-Amerika.⁵¹⁴

3.2.9

Diaspora

Voor zover bekend is er in de verslagperiode niets veranderd voorgedaan met betrekking tot de positie van de diaspora. Eritreeërs die in het buitenland verbleven, konden via het ministerie van Immigratie en Nationaliteit een speciale status verkrijgen die vaak werd aangeduid met de term 'diasporastatus'. Deze status gaf recht op een aantal privileges, zoals vrijstelling van de nationale dienstplicht en meer bewegingsvrijheid om het land in- en uit te reizen.⁵¹⁵ Er waren geen duidelijk gedefinieerde, openbaar beschikbare richtlijnen of decreten over hoe iemand de diasporastatus kon bereiken.⁵¹⁶ Om hiervoor in aanmerking te komen moesten Eritreeërs over het algemeen minimaal twee tot drie jaar buiten Eritrea hebben verbleven, een verblijfsvergunning of buitenlands staatsburgerschap hebben zodat ze Eritrea na een bezoek weer konden verlaten, het regret form hebben ondertekend en de diasporabelasting hebben betaald.⁵¹⁷ Zie ook het vorige ambtsbericht voor meer informatie over de procedure bij het aanvragen van de diasporastatus.⁵¹⁸

De diasporastatus werd formeel bevestigd door een *residence clearance form*, in het Tigrynia *tsaeda wereqet* genoemd. Zoals bij alle wetten, regels en voorschriften in Eritrea was ook de geldigheidsduur van een residence clearance form onvoorspelbaar; er zijn periodes bekend van drie tot tien jaar.⁵¹⁹

⁵⁰⁹ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁵¹⁰ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023.

⁵¹¹ Reporters without Borders, *Eritrea*, geraadpleegd op 12 juni 2023.

⁵¹² Reporters without Borders, *Eritrea*, geraadpleegd op 12 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵¹³ Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023; Watson, *Spione aus Eritrea arbeiten für Schweizer Migrationsbehörde – Bund leitet Untersuchung ein*, 26 augustus 2023; Tagblatt, *Spione aus Eritrea versuchen Geld von Flüchtlingen zu erpressen – Betroffene haben Angst vor den Behörden*, 28 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 2020-2021; vertrouwelijke bron, 28 september 2023; Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023.

⁵¹⁴ Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023; vertrouwelijke bron, 2020-2021; vertrouwelijke bron, 28 september 2023.

⁵¹⁵ Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 135; Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022.

⁵¹⁶ Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022, p. 12.

⁵¹⁷ Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022, p. 12; Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 127; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

⁵¹⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, Algemeen Ambtsbericht Eritrea, mei 2022, p. 44-45.

⁵¹⁹ Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022.

Leden van de diaspora werden onderworpen aan overheidstoezicht en intimidatie.⁵²⁰ In Zwitserland zouden infiltranten als tolk bij asielaanvragen van Eritrese asielzoekers werken die rapporteren aan de Eritrese overheid.⁵²¹ Het tekenen van het regret form en het betalen van de diasporabelasting werden als belangrijke indicatoren beschouwd voor iemands loyaliteit aan de Eritrese autoriteiten.⁵²² Leden van de diaspora die weigerden de twee procent diasporabelasting te betalen werd toegang geweigerd tot alle soorten documentatie, certificaten en basisvoorzieningen die zij en hun familieleden nodig hadden.⁵²³ Ook konden ze het land niet inreizen als zij de diasporabelasting niet hadden betaald.⁵²⁴

Familieleden van personen in de diaspora die geen diasporabelasting hadden betaald, konden onder druk gezet worden door de autoriteiten, onder meer door middel van dreigingen en intimidatie.⁵²⁵ Ook konden hun verschillende rechten worden ontzegd, zoals het aanvragen van identiteitsdocumenten, erfenisrechten of het opzetten van een eigen bedrijf.⁵²⁶ Familieleden van personen die beschouwd werden als opposant, bijvoorbeeld door publicaties op internet of in de sociale media, konden slecht worden behandeld en te maken krijgen met represailles, zoals intimidatie.⁵²⁷ Ook waren voorbeelden bekend van familieleden van personen die erg actief in de oppositie waren, van wie winkelvergunningen werden ingetrokken of aan wie geen voedselrantsoenen werd gegeven.⁵²⁸ Hierdoor kozen de meeste Eritreeërs in de diaspora die familieleden in het land hadden, ervoor niet openlijk kritiek te uiten op de Eritrese overheid.⁵²⁹ Ook ervoeren zij hierdoor veel druk om de diasporabelasting te betalen en het regret form te ondertekenen.⁵³⁰

3.2.9.1 Betaling van de diasporabelasting

In principe moest iedere Eritreeër in het buitenland de diasporabelasting betalen.⁵³¹ Zoals vermeld in § 2.2 Eritrees paspoort aanvragen in het buitenland, hadden consulaire medewerkers van Eritrese ambassades een grote mate van discretionaire bevoegdheid bij het bepalen van de hoogte van de diasporabelasting.⁵³² Een bron meldde dat er uitzonderingen gemaakt konden worden voor studenten, die niet of minder hoefden te betalen, of voor personen met connecties.⁵³³ Er waren verschillende manieren waarop Eritreeërs de diasporabelasting konden betalen; dit

⁵²⁰ Freedom House, *Freedom in the World: Eritrea*, 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; Watson, *Spione aus Eritrea arbeiten für Schweizer Migrationsbehörde – Bund leitet Untersuchung ein*, 26 augustus 2023; Tagblatt, *Spione aus Eritrea versuchen Geld von Flüchtlingen zu erpressen – Betroffene haben Angst vor den Behörden*, 28 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵²¹ Watson, *Spione aus Eritrea arbeiten für Schweizer Migrationsbehörde – Bund leitet Untersuchung ein*, 26 augustus 2023.

⁵²² Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022, p. 13; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

⁵²³ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 15; The Independent, *Eritrean festivals have been attacked in Europe, North America. The government blames 'asylum scam'*, 9 augustus 2023.

⁵²⁴ Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 135; Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022; EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023.

⁵²⁵ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 15; Vertrouwelijke bron, 2020-2021; vertrouwelijke bron, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

⁵²⁶ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁵²⁷ Vertrouwelijke bron, 2020-2021; vertrouwelijke bron, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁵²⁸ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵²⁹ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁵³⁰ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 2020-2021; vertrouwelijke bron, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵³¹ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 28 september 2023.

⁵³² Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion*, april 2021, p. 42; DSP en Tilburg University, *The 2% Tax for Eritreans in the diaspora: Facts, figures and experiences in seven European countries*, juni 2017.

⁵³³ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

kon zowel in het buitenland als in Eritrea.⁵³⁴ De manier waarop de diasporabelasting werd betaald, was sterk afhankelijk van het land en van wat de lokale Eritrese vertegenwoordiging Eritreeërs instrueerde.⁵³⁵ Zo kon volgens een bron de diasporabelasting worden gestort op een bankrekeningnummer dat leden van de diaspora ontvingen van de ambassade. In andere gevallen werd de diasporabelasting contant verzameld en naar een kantoor gebracht om van daaruit naar Eritrea verzonden te worden.⁵³⁶ De betaling gebeurde ook tijdens nationale festivals⁵³⁷ of via bepaalde vertrouwenspersonen in het land.⁵³⁸ Daarnaast bestond de mogelijkheid dat de ambassade een referentienummer doorgaf dat een familielid in Eritrea gebruikte voor de betaling van de diasporabelasting.⁵³⁹

Bronnen waren niet op de hoogte van risico's die verbonden waren aan het betalen van de diasporabelasting in Eritrea voor een familielid in het buitenland.⁵⁴⁰

3.2.9.2 Festivals

De verslagperiode kenmerkte zich door de hoge spanningen binnen de Eritrese diasporagemeenschap.⁵⁴¹ Eritrese festivals in onder andere Nederland, Duitsland, Zweden en Canada mondten uit in gevechten tussen voor- en tegenstanders van de Eritrese autoriteiten.⁵⁴² Geweld tijdens een Eritrese bijeenkomst in Tel Aviv leidde ertoe dat het Israëliëse parlement het plan opvatte alle Afrikaanse migranten het land uit te krijgen.⁵⁴³

⁵³⁴ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁵³⁵ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; Al Jazeera, *Eritrea's 'diaspora tax' is funding violence and oppression*, 20 februari 2023.

⁵³⁶ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

⁵³⁷ De Standaard, *Eritrese 'festivals' in Europa ontaarden wel vaker in geweld*, 4 april 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵³⁸ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵³⁹ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

⁵⁴¹ EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023; vertrouwelijke bron, 2020-2021; vertrouwelijke bron, 28 september 2023; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

⁵⁴² EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023; The Independent, *Eritrean festivals have been attacked in Europe, North America. The government blames 'asylum scam'*, 9 augustus 2023; The New York Times, *Netanyahu Calls to Expel Unauthorized Immigrants After Eritreans Clash*, 3 september 2023.

⁵⁴³ BBC Monitoring, *Briefing: Clashes among Eritreans focus Israeli media attention on migrants*, 3 september 2023; Al Jazeera, *Why were Eritrean factions fighting on the streets of Israel's Tel Aviv?*, 4 september 2023; The New York Times, *Netanyahu Calls to Expel Unauthorized Immigrants After Eritreans Clash*, 3 september 2023; The Times of Israel, *Cabinet allocates NIS 20 million to encourage migrants to leave country*, 10 september 2023.

4 Vluchtelingen en ontheemden

Eritrea stond in het decennium 2010-2020 in de top-tien van landen van herkomst wat het aantal asielzoekers en vluchtelingen betreft.⁵⁴⁴ Volgens de UNHCR waren er in 2022 508.000 Eritreeërs als vluchteling geregistreerd en 79.000 als asielzoeker.⁵⁴⁵ In 2022 dienden wereldwijd 38.000 Eritreeërs hun eerste asielaanvraag in, wat een toename was van 27% in vergelijking met 2021.⁵⁴⁶ Sudan en Ethiopië vingen in 2022 de meeste Eritrese vluchtelingen op, gevolgd door Duitsland, Zweden en Nederland.⁵⁴⁷ Er is geen informatie bekend over binnenlandse ontheemden in Eritrea of waar zij opgevangen werden. De belangrijkste reden waarom mensen Eritrea ontvluchtten, was de nationale dienstplicht.⁵⁴⁸

4.1 Situatie in Sudan

Voor het conflict in Sudan uitbrak in april 2023 bevonden zich ongeveer 137.000 geregistreerde Eritrese asielzoekers en vluchtelingen in dit land, waarvan het overgrote deel in Kassala verbleef.⁵⁴⁹ Na het uitbreken van het conflict nam de instroom van Eritreeërs in Sudan sterk af.⁵⁵⁰ De vluchtelingenkampen in Sudan werden beheerd door de Sudanese overheidsorganisatie *Commission of Refugees* (COR) en UNHCR.⁵⁵¹

Tussen augustus 2022 en maart 2023 voerden de Sudanese politie en veiligheidsdiensten vaker en strenger controles uit op Eritreeërs in Khartoum, waarbij honderden Eritreeërs werden gearresteerd en gedetineerd. Onder hen waren ook geregistreerde vluchtelingen, die werden gedetineerd omdat ze naar verluidt niet de juiste documenten bij zich hadden, zoals identiteitsdocumenten, verblijfsvergunningen of geldige vergunningen die hen toestonden zich buiten de kampen van Oost-Sudan te begeven. Ze moesten bedragen van 300.000 Sudanese pond (ongeveer 500 euro) of meer betalen om vrijgelaten te worden.⁵⁵²

Sinds het conflict in Sudan uitbrak, ontvluchtten veel Eritreeërs het geweld in Khartoum en vertrokken naar naburige staten, zoals Gedaref en Kassala.⁵⁵³ VN-medewerkers en medewerkers van ngo's werden geëvacueerd en vluchtelingen werden herplaatst in andere staten. Hierdoor leed de COR aan een grotere capaciteitsgebrek en zwaardere werkdruk.

4.1.1 Eritreeërs in Gedaref

⁵⁴⁴ UNHCR, *Global trends: Forced displacements in 2020*, juni 2021.

⁵⁴⁵ UNHCR, *Refugee Statistics*, geraadpleegd op 5 oktober 2023.

⁵⁴⁶ UNHCR, *Global trends: Forced displacement in 2022, 2023*, p. 32.

⁵⁴⁷ UNHCR, *Refugee Statistics*, geraadpleegd op 5 oktober 2023.

⁵⁴⁸ OHCHR, *Enhanced Interactive Dialogue on Human Rights in Eritrea*, 6 maart 2023; CMI, *Nowhere to run: The dilemmas of Eritrean refugees in war-wrecked Sudan*, augustus 2023.

⁵⁴⁹ UNHCR, *Overview of Refugees and Asylum Seekers Movements as of 30 July*; UNHCR, *Sudan Eritrean Refugees Overview in Sudan (as of 28 February 2023)*, 23 maart 2023.

⁵⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵⁵¹ CMI, *Nowhere to run: The dilemmas of Eritrean refugees in war-wrecked Sudan*, augustus 2023; UNHCR, *Overview of Refugees and Asylum Seekers Movements as of 30 July*; EEPA, *Conditions of Eritreans in Kassala under the conflict in Sudan, Special Briefing*, 4 mei 2023.

⁵⁵² OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 14; EEPA, *News Highlights: Crimes against humanity in Libya, Ethiopian and Eritrean connections with North Korea, CoE concern over UK migration bill*, 31 maart 2023.

⁵⁵³ CMI, *Nowhere to run: The dilemmas of Eritrean refugees in war-wrecked Sudan*, augustus 2023; UNHCR, *Overview of Refugees and Asylum Seekers Movements as of 30 July*; EEPA, *Conditions of Eritreans in Kassala under the conflict in Sudan, Special Briefing*, 4 mei 2023; UNHCR, *Sudan Situation, UNHCR External Update #6*, 9 mei 2023.

Eritreeërs uit Khartoum gingen onder andere naar het Um Gulja kamp in Gedaref, een voormalig vluchtelingenkamp dat twintig jaar geleden de deuren sloot.⁵⁵⁴ De meeste Eritrese vluchtelingen in het Um Gulja kamp waren vrouwen en kinderen die basisbenodigdheden nodig hadden, zoals voedsel, water, sanitair en bescherming. Het Um Gulja kamp leed aan een gebrek aan basisvoorzieningen.⁵⁵⁵

4.1.2 *Eritreeërs in Kassala*

Bij de grens tussen Sudan en Eritrea deden vier aanmeldcentra de eerste screenings van asielzoekers: Wad sharifi, Al-Qarqaf, Hamdayet en Shegarab. Van daaruit werden asielzoekers naar het El Shagarab kamp in Kassala gebracht. De omstandigheden in deze aanmeldcentra waren erbarmelijk vanwege het gebrek aan ondersteuning, beperkte dienstverlening (het kamp had een tekort aan financiële middelen) en overbevolking.⁵⁵⁶

Tijdens het conflict in Sudan waren er berichten over uitzettingen van Eritreeërs van Sudan naar Eritrea.⁵⁵⁷ Zo zouden Eritreeërs in bussen van Khartoum naar Kassala door Sudanese milities worden teruggestuurd naar Tesenay in Eritrea.⁵⁵⁸ Volgens een mensenrechtenactivist die werd geciteerd in *The Guardian*, werden er in mei 2023 3.500 Eritreeërs vanuit Sudan gedeporteerd naar Eritrea; 95 hiervan kwamen in de gevangenis terecht, waaronder 8 vrouwen. Volgens de mensenrechtenactivist behoorde tot deze 95 een aantal bekende politieke activisten, maar werden de meesten gedetineerd omdat ze de militaire dienstplicht waren ontvlucht. Over de anderen was niet veel informatie bekend. Behalve dat sommigen gevangen werden genomen, was met andere personen na terugkeer geen contact meer. Anderen kregen toestemming van de Eritrese overheid om hun families te bezoeken.⁵⁵⁹ De UNHCR kon deze uitzettingen niet bevestigen.⁵⁶⁰ Volgens een rapport van de EEPA werd door de Sudanese autoriteiten verschillend omgegaan met Eritreeërs die met bussen terugkeerden naar Kassala. Degenen met de juiste documenten werden naar het El Shagarab kamp in Kassala gebracht. Personen zonder de juiste documenten werden verder verdeeld in twee groepen: één groep werd naar de grens met Eritrea gebracht en daar overgedragen aan de Eritrese autoriteiten; de tweede groep werd door de Sudanese autoriteiten naar het Wad Sharifi kamp in Kassala gebracht.⁵⁶¹ Twee andere bronnen meldden dat mensen die na het uitbreken van het conflict in Sudan terugkeerden, werden toegelaten en een reisvergunning van de Eritrese autoriteiten kregen die zes maanden geldig was.⁵⁶² Andere bronnen konden dit niet bevestigen.⁵⁶³

4.1.3 *Eritreeërs in buurlanden*

Tijdens het conflict in Sudan verlieten veel Eritreeërs Sudan voor Ethiopië of Zuid-Sudan.⁵⁶⁴ Tussen de 8.000⁵⁶⁵ en 9.500⁵⁶⁶ Eritreeërs zouden uit Sudan naar Ethiopië

⁵⁵⁴ UNHCR, *Sudan Situation, UNHCR External Update #6*, 9 mei 2023.

⁵⁵⁵ CMI, *Nowhere to run: The dilemmas of Eritrean refugees in war-wrecked Sudan*, augustus 2023.

⁵⁵⁶ EEPA, *Conditions of Eritreans in Kassala under the conflict in Sudan, Special Briefing*, 4 mei 2023.

⁵⁵⁷ *The Guardian*, *Eritrea accused of forcibly repatriating civilians caught up in Sudan fighting*, 7 mei 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; Al Jazeera, *Eritrean refugees caught between crisis at home, Sudan conflict*, 23 mei 2023; EEPA, *Situation Report Horn of Africa No 422*, 2 mei 2023.

⁵⁵⁸ Vertrouwelijke bron, 21 september 2023; *The Guardian*, *Eritrea accused of forcibly repatriating civilians caught up in Sudan fighting*, 7 mei 2023.

⁵⁵⁹ *The Guardian*, *Eritrea accused of forcibly repatriating civilians caught up in Sudan fighting*, 7 mei 2023.

⁵⁶⁰ *The Guardian*, *Eritrea accused of forcibly repatriating civilians caught up in Sudan fighting*, 7 mei 2023; Al Jazeera, *Eritrean refugees caught between crisis at home, Sudan conflict*, 23 mei 2023.

⁵⁶¹ EEPA, *Conditions of Eritreans in Kassala under the conflict in Sudan, Special Briefing*, 4 mei 2023.

⁵⁶² Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 28 september 2023.

⁵⁶³ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵⁶⁴ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023; vertrouwelijke bron, 18 september 2023.

⁵⁶⁵ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 18 september 2023.

zijn vertrokken sinds april 2023.⁵⁶⁷ Er waren berichten dat Eritreeërs die vluchtten uit Sudan tegengehouden werden bij de Ethiopische plaats Metema en gevraagd werden 2000 dollars te betalen om naar Addis Ababa te gaan.⁵⁶⁸ De situatie van Eritreeërs die naar Zuid-Sudan vertrokken was volgens HRW zorgwekkend.⁵⁶⁹ De Zuid-Sudanese autoriteiten zouden hun hebben verteld dat ze niet in Juba konden blijven en zouden worden teruggestuurd naar de grens met Sudan.⁵⁷⁰

4.2 Situatie in Ethiopië

Behalve in Sudan bevonden vele Eritreeërs zich in Ethiopië. Eind mei 2023 bevonden zich daar ruim 165.000 geregistreerde Eritrese vluchtelingen en asielzoekers.⁵⁷¹ De meerderheid verbleef in het noorden van Ethiopië, zoals in het Alemwach kamp in Amhara (29.000), in de kampen Aysaita, Barhale and Serdo in Afar (58.000) en in Shire in Tigray (10.000). 70.000 anderen verbleven in Addis Abeba; deze Eritreeërs in Addis Abeba zijn of zelf naar Addis Abeba vertrokken of hebben een autorisatie gekregen waardoor het hun toegestaan werd buiten de kampen te leven.⁵⁷² Naast deze 70.000 geregistreerde Eritreeërs in Addis Abeba zouden er 130.000 Eritreeërs ongeregistreerd in de stad verblijven.⁵⁷³

Lange tijd was Ethiopië een belangrijk opvangland voor Eritreeërs. Personen die de grens overkwamen, kregen automatisch asiel, en werden grotendeels opgevangen in vier vluchtelingenkampen in Tigray.⁵⁷⁴ In januari 2020 beëindigde Ethiopië zonder officiële aankondiging het beleid van automatische asielverlening aan Eritreeërs.⁵⁷⁵ In januari 2021 kondigden de Ethiopische autoriteiten aan dat Eritrese vluchtelingen zich niet meer buiten de kampen mochten begeven zonder een autorisatie.⁵⁷⁶ Daarnaast stopte de Ethiopische *Refugees & Returnees Service* (RRS) in november 2021 met de registratie van Eritreeërs in het land en waren de immigratiekantoren van de RSS in Tigray en Afar gesloten.⁵⁷⁷ Eritreeërs die het land binnenkwamen konden zich niet registreren en werden daardoor gehinderd bij het krijgen van een vluchtelingenstatus.⁵⁷⁸

Voorafgaand aan het conflict met het TPLF bestonden er in Tigray vier vluchtelingenkampen met Eritrese vluchtelingen: Hitsats en Shimelba in het noorden, en Mai Aini en Hadi Arush meer in het zuiden van de regio.⁵⁷⁹ In januari 2021 waren de kampen Hitsats en Shimelba volledig vernietigd, zie ook het vorige ambtsbericht.⁵⁸⁰ In 2022 werden wegens het conflict 22.000 Eritrese vluchtelingen in de kampen May Ayni en Hadi Arush verplaatst naar het Alemwach kamp in

⁵⁶⁷ Vertrouwelijke bron, 22 september 2023; vertrouwelijke bron, 18 september 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵⁶⁸ EEPA, *News Highlights: Fighting surges in Sudan, Greek authorities criticised after disastrous shipwreck, Decline in support for refugees*, 23 juni 2023.

⁵⁶⁹ Human Rights Watch, *Interview: Stories of Abuse, Suffering From People Fleeing Fighting in Sudan*, 2 juni 2023.

⁵⁷⁰ Human Rights Watch, *Interview: Stories of Abuse, Suffering From People Fleeing Fighting in Sudan*, 2 juni 2023; BBC News, *Sudan conflict: The Eritrean refugees caught between two crises*, 22 mei 2023.

⁵⁷¹ UNHCR, *Ethiopia: Refugees and Asylum-seekers (As of May 31 2023)*, 30 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵⁷² Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵⁷³ Vertrouwelijke bron, 21 september 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

⁵⁷⁴ VOA, *Ethiopia ends blanket protection for Eritrean refugees*, 22 april 2020.

⁵⁷⁵ VOA, *Ethiopia ends blanket protection for Eritrean refugees*, 22 april 2020.

⁵⁷⁶ EEPA, *Situation report Horn 45*, 4 januari 2021.

⁵⁷⁷ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵⁷⁸ OHCHR, *UN experts urge Ethiopia to halt mass deportation of Eritreans*, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023; vertrouwelijke bron, 21 september 2023.

⁵⁷⁹ UNHCR, *Tigray Situation Update*, 31 maart 2021; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray*, augustus 2021, p. 54.

⁵⁸⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 50-51; UNHCR, *UNHCR reached destroyed camps in northern Tigray*, 26 maart 2021, p. 43; Bloomberg, *Satellite Images Show Ethiopia Carnage as Conflict Continues*, 9 januari 2021; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

Gondar in Amhara.⁵⁸¹ Veel van de voormalige bewoners van de Mai Aini en Adi Harush kampen - rond de 74.000 personen - verlieten de kampen bij het uitbreken van de Tigray-oorlog. In de verslagperiode waren deze kampen gesloten en onbewoond.⁵⁸² Ondanks een relatieve verbetering van de situatie van Eritrese vluchtelingen en asielzoekers in Tigray sinds het ondertekenen van het staakt-het-vuren in november 2022, bleef de behoefte aan hulp groot.⁵⁸³ De vluchtelingen in het Alemwach kamp wachtten aan het eind van de verslagperiode nog steeds op (her)uitgifte van identiteitskaarten en registratiebewijzen.⁵⁸⁴ Door het conflict in Amhara was de toegang tot Alemwach slecht en was humanitaire hulp vrijwel onmogelijk. De UNHCR en de *UN World Food Programme* (WFP) verlieten de kampen, waardoor een tekort ontstond aan voedsel, schoon drinkwater en medicijnen.⁵⁸⁵ Ook werden vluchtelingen hard geraakt door de opschorting van voedselhulp door de WFP en USAID in Ethiopië.⁵⁸⁶ De speciale rapporteur voor de mensenrechten in Eritrea van de VN had getuigen gehoord die zich zorgen maakten over de veiligheidssituatie in de kampen in Afar en aangaven dat er diverse veiligheidsincidenten waren in het Aysaita kamp.⁵⁸⁷

Aangezien Eritreeërs geen asiel konden aanvragen, hadden ze geen recht op onderdak, voedsel en medische zorg.⁵⁸⁸ Daarnaast liepen velen die geen (geldige) documentatie hadden een groter risico op detentie en uitzetting naar Eritrea.⁵⁸⁹ Eind juni 2023 werden honderden Eritrese vluchtelingen, asielzoekers en migranten door Ethiopië uitgezet naar Eritrea.⁵⁹⁰ De Ethiopische overheid arresteerde in de verslagperiode honderden Eritreeërs die niet de juiste registratiedocumenten bezaten.⁵⁹¹ Om dit te voorkomen wendden vele Eritreeërs zich tot (valse) Ethiopische documenten.⁵⁹² Zo konden Eritreeërs Ethiopische identiteitskaarten kopen van corrupte Ethiopische officieren voor prijzen van negenhonderd tot vierduizend dollar.⁵⁹³ Verder zouden Eritrese vluchtelingen in Tigray worden ontvoerd en enkel vrijgelaten worden bij betaling van 1500 tot 2000 dollars losgeld.⁵⁹⁴

⁵⁸¹ Reliefweb, *Ethiopia Operation: Refugee Settlement Profile - Alemwach (Updated on: 31st December 2022)*, 2 maart 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

⁵⁸² Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

⁵⁸³ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 13.

⁵⁸⁴ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁵⁸⁵ Frankfurter Allgemeine Zeitung, *Nahrungsmittel gegen Reformen*, 9 augustus 2023.

⁵⁸⁶ Vertrouwelijke bron, 23 oktober 2023; Reuters, *US resumes food aid to refugees in Ethiopia*, 5 oktober 2023.

⁵⁸⁷ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 13.

⁵⁸⁸ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 13.

⁵⁸⁹ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023; vertrouwelijke bron, 19 september 2023.

⁵⁹⁰ OHCHR, *UN experts urge Ethiopia to halt mass deportation of Eritreans*, 13 juli 2023; BBC News, *Ethiopian watchdog concerned by 'forcible return' of Eritreans*, 25 juni 2023.

⁵⁹¹ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; BBC Monitoring, *Radio says 'hundreds' of Eritreans arrested in Ethiopia*, 17 augustus 2023; BBC Monitoring, *Ethiopia rights body voices concern at Amhara unrest, arrests*, 15 augustus 2023; OHCHR, *UN experts urge Ethiopia to halt mass deportation of Eritreans*, 13 juli 2023; BBC News, *Ethiopian watchdog concerned by 'forcible return' of Eritreans*, 25 juni 2023.

⁵⁹² Vertrouwelijke bron, 22 september 2023; vertrouwelijke bron, 19 september 2023.

⁵⁹³ The New Humanitarian, *Sudan refugees struggle to exit to Ethiopia, while aid workers trying to enter are turned back*, 7 juni 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁵⁹⁴ EIPA, *News Highlights: Fighting surges in Sudan, Greek authorities criticised after disastrous shipwreck, Decline in support for refugees*, 23 juni 2023.

5 Terugkeer

5.1 Risico's terugkeer

Voorafgaand aan de verslagperiode waren volgens het EUAA voor de manier waarop de Eritrese autoriteiten terugkeerders naar Eritrea behandelden, de facto de volgende factoren relevant:

- de wijze van terugkeer: vrijwillig of gedwongen;
- de wijze waarop men Eritrea uit is gereisd: legaal of illegaal;
- het jaar waarin men Eritrea heeft verlaten (bijvoorbeeld voor of na de onafhankelijkheid, voor of na de grensoorlog met Ethiopië);
- betaling van de diasporabelasting en ondertekening van het *regret form* (officieel formulier 4/4.2);
- politieke activiteiten buiten Eritrea: geen, pro-regering of anti-regering;
- de status met betrekking tot de nationale dienstplicht voorafgaande aan het vertrek uit Eritrea;
- de duur van het verblijf in Eritrea: kort verblijf of permanente terugkeer;
- persoonlijke contacten met de verantwoordelijke autoriteiten;
- willekeur.⁵⁹⁵

Dit beeld werd door bronnen voor deze verslagperiode bevestigd. Over het algemeen was het moeilijk te achterhalen wat de risico's waren voor personen die terugkeerden, omdat de geïnterviewde bronnen niet op de hoogte waren van veel gevallen van personen die waren teruggekeerd.⁵⁹⁶ Desalniettemin bevestigden bronnen dat Eritrea geen instituties of mechanismes kende die bescherming konden bieden aan personen die terugkeerden.⁵⁹⁷ Hierdoor waren terugkeerders, zelfs aanhangers van het regime, onderworpen aan willekeur en inconsistente behandelingen, net als alle andere Eritrese burgers.⁵⁹⁸

5.1.1 Diasporastatus en loyaliteit

Er waren dus vele factoren die konden beïnvloeden hoe personen bij terugkeer werden behandeld. Niettemin gaven bronnen aan dat de risico's die personen liepen bij terugkeer het meest afhankelijk waren van de diasporastatus en van de vraag of de persoon zich negatief had uitgelaten over de Eritrese overheid.⁵⁹⁹

Een belangrijk onderscheid binnen de terugkeerders naar Eritrea was of zij over de diasporastatus beschikten.⁶⁰⁰ Die was primair bedoeld voor Eritreeërs die in het buitenland woonden en Eritrea voor een kort verblijf bezochten.⁶⁰¹ Eritreeërs met een diasporastatus (zie ook §3.2.9 Diaspora) konden voor een bepaalde periode terugkeren met relatief weinig beperkingen op de bewegingsvrijheid en zonder opgeroepen te worden voor de nationale dienstplicht. Bleven zij echter langer dan

⁵⁹⁵ EASO, *Eritrea National Service, exit, and return*, september 2019, p. 55.

⁵⁹⁶ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

⁵⁹⁷ Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 138; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁵⁹⁸ Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 138; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁵⁹⁹ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁶⁰⁰ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023; Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 128.

⁶⁰¹ Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 137; vertrouwelijke bron, 12 september 2023; Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022.

de toegestane periode (over het algemeen twaalf maanden), dan werden zij net zo behandeld als alle andere Eritrese burgers.⁶⁰²

De diasporastatus bood geen bescherming tegen vervolging vanwege (vermeende) politieke activiteiten of onvoldoende loyaliteit aan de Eritrese autoriteiten.⁶⁰³ Een arrestatie in het verleden, ontsnapping uit een gevangenis, illegale uitreis, het niet betalen van de diasporabelasting, of enige associatie met een oppositiebeweging of een verboden religieuze groep kon gezien worden als een dissonante politieke mening.⁶⁰⁴ Volgens een artikel dat ingaat op de diasporastatus, was het niet ongewoon dat terugkeerders met die status werden gearresteerd of vervolgd. In het artikel werden een paar voorbeelden genoemd. Een van de voorbeelden betreft een man, geboren in het buitenland met Eritrese ouders, die bij terugkeer met een diasporastatus gearresteerd en ondervraagd werd, omdat hij niet in het bezit was van een Eritrese identiteitskaart. Volgens het artikel kon het niet hebben van een Eritrese identiteitskaart door de Eritrese autoriteiten worden gezien als een vorm van politieke dissidentie en het niet erkennen van het soevereine bestaan van de staat Eritrea. Een ander voorbeeld in het artikel betrof een man die bij aankomst op het vliegveld werd ontvoerd vanwege de controverse op de *Al-Diaa Community School* in Asmara. De schoolleiders en leerlingen waren in oktober 2017 actief betrokken bij een kortstondig anti-regeringsprotest, waarbij talloze mensen door de overheid werden gearresteerd. De man in kwestie was lange tijd voor de controverse van oktober 2017 een financiële donateur van de Al-Diaa school. Hij was niet betrokken geweest bij andere politieke activiteiten en zou niet bang zijn geweest toen hij terugkeerde naar Eritrea.⁶⁰⁵

5.1.2 *Dienstplichtig en terugkeer*

Personen die terugkeerden naar Eritrea en nog dienstplichtig waren, moesten bij aankomst alsnog de dienstplicht vervullen als zij geen vrijstelling hadden.⁶⁰⁶ Zoals al gezegd werden personen die terugkeerden met een diasporastatus voor een periode van meestal twaalf maanden vrijgesteld van de nationale dienstplicht.⁶⁰⁷ Die periode zou in enkele gevallen verlengd kunnen worden tot vierentwintig maanden.⁶⁰⁸ Er waren niet veel gevallen bekend van Eritreeërs van wie de diasporastatus verliep, omdat zij vaak bewust het land weer verlieten voordat de diasporastatus verviel.⁶⁰⁹ Personen die dienstplichtig waren en gedwongen terugkeerden, riskeerden detentie of verdwijning. Wat er met de persoon gebeurde zou ook afhangen van de verantwoordelijke commandant, of de commandant de persoon nodig had en of de familie de persoon kon vrijkopen.⁶¹⁰

5.1.3 *Gedwongen versus vrijwillige terugkeer*

In het vorige ambtsbericht werd aangegeven dat Egypte Eritreeërs uitzette naar Eritrea.⁶¹¹ Deze praktijk zette zich volgens de speciale rapporteur van de VN over de

⁶⁰² Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 128; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

⁶⁰³ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

⁶⁰⁴ Vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

⁶⁰⁵ Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022, p. 14.

⁶⁰⁶ EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023; Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 135; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁶⁰⁷ EWMagazine.nl, *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023; Vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁶⁰⁸ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁶⁰⁹ Vertrouwelijke bron, 5 september 2023; Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 137.

⁶¹⁰ Vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

⁶¹¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 56.

mensenrechtensituatie in Eritrea in deze verslagperiode voort.⁶¹² Daarnaast werden in juni 2023 honderden zowel geregistreerde als niet-geregistreerde Eritreeërs gedwongen teruggestuurd door Ethiopië.⁶¹³

Wie gedwongen terugkeerde naar Eritrea riskeerde mensenrechtenschendingen, zoals arbitraire detentie, mishandeling, inhumane behandeling, en plaatsing in de nationale dienstplicht.⁶¹⁴ Er waren berichten dat personen die tijdens het conflict in Tigray terugkeerden, gedwongen werden deel te nemen aan de oorlog.⁶¹⁵ Van veel van de mensen die gedwongen terugkeerden, werd niets meer vernomen.⁶¹⁶ Zij liepen veel risico's omdat ze bijvoorbeeld het land illegaal hadden verlaten, de dienstplicht waren ontvlucht of zich hadden verzet tegen de Eritrese overheid.⁶¹⁷

Bronnen gaven aan dat vrijwillige terugkeer niet altijd als vrijwillig beschouwd kon worden. Het kwam namelijk voor dat Eritreeërs in bepaalde landen tekenden voor vrijwillige terugkeer omdat er geen andere opties beschikbaar waren, bijvoorbeeld omdat ze in detentie zaten of geen kans maakten op een verblijfsvergunning.⁶¹⁸ Als zij geen diasporastatus hadden, werden ze bij terugkeer hetzelfde behandeld als mensen die gedwongen terugkeerden en konden zij blootgesteld worden aan arbitraire detentie, mishandeling en plaatsing in de nationale dienstplicht.⁶¹⁹

5.1.4

Legale versus illegale uitreis

Eritrea maakte het bewust lastig voor zijn inwoners om het land legaal te verlaten. Door dit uitreisbeleid (zie ook §1.4 Uitreisbeperkingen) was het voor de overgrote meerderheid van de Eritrese bevolking niet mogelijk om een paspoort en uitreisvisum te verkrijgen en konden zij het land alleen illegaal verlaten.⁶²⁰ Volgens een bron had dit niet alleen tot doel om sterke controle behouden op de lokale Eritrese bevolking, maar ook om het gezag van de staat over de grens te laten zien en om de toekomstige mogelijkheden van mensen te beperken wanneer zij illegaal vertrokken, als een vorm van straf. Volgens de bron stelden de sterke uitreisbeperkingen de Eritrese overheid in staat emigranten onder controle te houden. Doordat zij gedwongen werden zich te verontschuldigen voor het illegale vertrek (via het regret form), konden zij politiek geneutraliseerd worden.⁶²¹

Eritrea beschouwt het illegaal verlaten van het land als een misdaad en wie het land illegaal verliet, werd daarom beschouwd als niet-loyaal.⁶²² Volgens de Eritrese wet stond er op het verlaten (of proberen te verlaten) van Eritrea zonder een geldig

⁶¹² OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, pp 13-4.

⁶¹³ OHCHR, *UN experts urge Ethiopia to halt mass deportation of Eritreans*, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023; vertrouwelijke bron, 22 september 2023.

⁶¹⁴ OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 14; OHCHR, *UN experts urge Ethiopia to halt mass deportation of Eritreans*, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

⁶¹⁵ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁶¹⁶ OHCHR, OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023, p. 14; Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; OHCHR, *UN experts urge Ethiopia to halt mass deportation of Eritreans*, 13 juli 2023.

⁶¹⁷ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 15-16 juni 2023.

⁶¹⁸ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 141; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁶¹⁹ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 141; vertrouwelijke bron, 28 september 2023.

⁶²⁰ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022, p. 11.

⁶²¹ Milena, B. & Cole, G., 'The right to exit as national and transnational governance: The case of Eritrea', *International Migration*, 00, 1– 13, 2022, p. 10.

⁶²² Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 135; Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022, p. 17.

uitreisvisum maximaal vijf jaar gevangenisstraf, een boete van 10.000 nakfa⁶²³ of een combinatie daarvan.⁶²⁴ Mensen die illegaal waren uitgereisd, konden in principe terugkeren indien zij de diasporastatus hadden verkregen.⁶²⁵ Personen die illegaal het land hadden verlaten en terugkeerden zonder diasporastatus riskeerden detentie, mishandeling en terugplaatsing in de nationale dienstplicht.⁶²⁶

5.1.5 *Connecties*

Loyale aanhangers van de Eritrese autoriteiten konden onderverdeeld worden in aanhangers met connecties binnen de Eritrese autoriteiten en aanhangers zonder die connecties. Aanhangers met persoonlijke contacten met de autoriteiten liepen minder risico's bij terugkeer.⁶²⁷ Voor de tweede groep zou volgens een vertrouwelijke bron een referentie, bijvoorbeeld van het consulaat of de ambassade van het land waar iemand woonachtig was, een belangrijk verschil maken in diens behandeling bij terugkeer.⁶²⁸ Personen met een bepaald profiel, zoals leden van het PFDJ die in het buitenland woonden en in de vakanties terugkeerden naar Eritrea, zouden volgens een andere vertrouwelijke bron ook beter worden behandeld door de Eritrese overheid.⁶²⁹

5.1.6 *Soort document*

Naast de diasporastatus, loyaliteit, manier van uitreis en connecties zou het ook makkelijker zijn voor Eritreeërs om terug te keren wanneer ze in het bezit waren van een paspoort van een andere nationaliteit.⁶³⁰ Of dit een verschil maakte, zou overigens wel aan willekeur onderhevig zijn. Zo was een bron op de hoogte van een aantal gevallen van personen met een tweede, niet-Eritrees paspoort die na een vakantie of familiebezoek Eritrea niet mochten verlaten omdat ze de nationale dienstplicht nog moesten vervullen.⁶³¹

5.1.7 *Het jaar waarin Eritrea is verlaten*

Er kon een scheiding worden aangebracht tussen de groepen die Eritrea verlieten vóór en na de onafhankelijkheid en vóór of na de grensoorlog met Ethiopië.⁶³² Voordat Eritrea in 1993 formeel onafhankelijk werd, onderhield het EPLF al sterke politieke en economische banden met Eritreeërs in het buitenland. Degenen die Eritrea tijdens de onafhankelijkheidsoorlog verlieten en een stabiele, permanente status in het Westen veiligstelden, konden sindsdien over het algemeen naar Eritrea terugkeren voor kortere periodes. Veelal was dit omdat ze een tweede nationaliteit hadden verkregen en onder andere omstandigheden waren gevlucht dan degenen die Eritrea na de onafhankelijkheid waren ontvlucht. Die laatste groep had over het algemeen een moeilijker en voorwaardelijke relatie met de Eritrese overheid. De meesten van hen hadden het land illegaal verlaten om de nationale dienstplicht te ontduiken, wat een strafbaar feit was.⁶³³ Personen die Eritrea verlieten terwijl het

⁶²³ 10.000 nakfa is ongeveer 600 euro.

⁶²⁴ Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022, p. 17.

⁶²⁵ Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 135; Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023.

⁶²⁶ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁶²⁷ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁶²⁸ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁶²⁹ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁶³⁰ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 134; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁶³¹ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁶³² EASO, *Eritrea National Service, exit, and return*, september 2019, p. 55; Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 134.

⁶³³ Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 134.

niet in oorlog was (dus na het grensconflict met Ethiopië van 1998 tot en met 2000), deden dit ook veelal illegaal en werden gezien als deloyaal aan de Eritrese autoriteiten.⁶³⁴ Dat personen het regret form hadden ondertekend, deed er niets aan af dat Eritrea het illegaal verlaten van het land als een misdaad beschouwde.⁶³⁵

5.1.8 *Toegang tot overheidsdiensten*

Zoals eerder benoemd, was weinig informatie beschikbaar over de positie van terugkeerders.⁶³⁶ Van personen die gedwongen terugkeerden, werd vaak niets meer vernomen. Hierdoor konden bronnen niet aangeven of terugkeerders recht hadden op overheidsdiensten en of er een verschil in behandeling bestond tussen personen die gedwongen terugkeerden en degenen die dat vrijwillig deden.⁶³⁷

Volgens bronnen zou in principe elke Eritrese burger recht hebben op toegang tot de overheidsdiensten, inclusief terugkeerders, maar kon dit worden beperkt.⁶³⁸ Zo kon de toegang worden beperkt voor mensen die niet als 'goede burger' werden beschouwd, bijvoorbeeld bij het niet vervullen van de nationale dienstplicht, of die zich negatief hadden uitgelaten over de Eritrese overheid.⁶³⁹ Daarnaast waren overheidsvoorzieningen zoals gezondheidszorg en onderwijs ook niet altijd toegankelijk voor personen die nooit vertrokken waren.⁶⁴⁰ Bij terugkeer zouden degenen die gezondheidszorg nodig hadden terecht kunnen bij private ziekenhuizen, iets wat enkel voor personen met voldoende financiële middelen toegankelijk was. De uitgifte van voedselcoupons was beperkt en gebeurde niet overal.⁶⁴¹

Volgens de jaarlijkse mensenrechtenrapportage van het UsDOS hadden burgers het recht om terug te keren, maar moesten ze bewijs tonen dat ze de diasporabelasting hadden betaald om aanspraak te maken op overheidsdiensten en documenten, waaronder bij vastgoed- en voertuigtransacties.⁶⁴² Een opinieartikel van *Al Jazeera* beschreef dat personen die de diasporabelasting niet betaalden, geen recht hadden op consulaire dienstverlening en dat zij daardoor bezittingen in Eritrea niet konden verkopen.⁶⁴³

5.1.9 *Ondervraging bij terugkeer*

Volgens verschillende bronnen screenden en profileerden de Eritrese immigratieautoriteiten gewoonlijk alle terugkerende Eritreeërs bij aankomst op de internationale luchthaven van Asmara.⁶⁴⁴ Daarbij werd gecontroleerd over welke Eritrese en buitenlandse identiteitsdocumenten de repatrianten beschikten, of ze de twee procent diasporabelasting hadden betaald en – indien van toepassing – of ze het regret form hadden ondertekend. De procedures op de luchthaven waren echter inconsistent. Als de autoriteiten iemand wantrouwden, konden ze diegene ondervragen.⁶⁴⁵ Redenen daarvoor konden zijn: onvolledige documenten (zoals het

⁶³⁴ Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, Eritrea, *National service, exit and entry*, januari 2020, p. 34; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022, p. 24.

⁶³⁵ Cole, G., & Belloni, M.; *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022, p. 138.

⁶³⁶ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

⁶³⁷ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁶³⁸ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁶³⁹ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 5 september 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023.

⁶⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁶⁴¹ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁶⁴² US Department of State (USDoS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023.

⁶⁴³ *Al Jazeera*, *Eritrea's 'diaspora tax' is funding violence and oppression*, 20 februari 2023.

⁶⁴⁴ EASO, *Eritrea National Service, exit, and return*, september 2019, p. 56; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022, p. 15.

⁶⁴⁵ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; EASO, *Eritrea National Service, exit, and return*, september 2019, p. 56; vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

ontbreken van een Eritrese identiteitskaart), het niet betaald hebben van de diasporabelasting of het ontduiken van de dienstplicht.⁶⁴⁶ Personen met sterke connecties, waaronder beroemdheden, zouden volgens twee vertrouwelijke bronnen minder of geen restricties ondervinden bij aankomst.⁶⁴⁷ Ook Eritreeërs die bij een ambassade werkten, ambtenaren, leden van de Eritrese veiligheidsdienst en leden van diasporagemeenschappen die de regering steunden, zouden volgens vertrouwelijke bronnen waarschijnlijk uitgezonderd worden van ondervragingen op het vliegveld.⁶⁴⁸

Het was mogelijk dat bij aankomst in Eritrea online activiteiten werden gescreend, zowel voor buitenlanders als voor Eritreeërs.⁶⁴⁹ Als iemand publiekelijk bekendstond als politiek dissident, kon diegene direct na aankomst worden gearresteerd. Het was echter ook mogelijk dat de beoordeling van terugkeerders op het vliegveld dagen in beslag nam, waardoor ze dagen na aankomst alsnog konden worden gearresteerd als uit de screening sporen van politieke dissidentie bleken.⁶⁵⁰ Personen die zich online actief hadden uitgesproken tegen de Eritrese overheid keerden veelal niet terug omdat zij zich bewust waren van de risico's om te worden gedetineerd.⁶⁵¹

5.2 Opening grens in 2018

Na de ondertekening van de vrede tussen Eritrea en Ethiopië in 2018 was de grens tussen deze landen gedurende enkele maanden open en werden personen die de grens overstaken niet geregistreerd. Er werden van hen dus geen gegevens genoteerd bij de grensovergangen, en het was mogelijk zonder uitreisvisum of paspoort uit te reizen. Het passeren van de grens met Ethiopië was in deze periode niet illegaal, maar omdat er geen douane-infrastructuur was bij de grenzen, werden er ook geen uitreisstempels afgegeven. Het was daarom vrijwel onmogelijk om aan de Eritrese autoriteiten aan te tonen dat iemand in die periode Eritrea legaal had verlaten.⁶⁵²

Het was Eritreeërs destijds dus toegestaan om het land legaal te verlaten, tenzij zij nog de nationale dienstplicht vervulden. Dat zou namelijk dienstplichtontduiking inhouden.⁶⁵³ Hoewel de gegevens van mensen die destijds het land verlieten dus niet bij de grenspost werden geregistreerd, werd de uitreis van dienstplichtigen wel geregistreerd bij de standplaats en was die daarmee bekend bij de autoriteiten.⁶⁵⁴ Volgens een bron werden vele dienstplichtigen die het land toen verlieten en terugkwamen in detentie gezet, wegens het ontlopen van de nationale dienstplicht.⁶⁵⁵

De opening van de grens met Ethiopië in september 2018 was door de Eritrese autoriteiten aangekondigd op de nationale televisie, en minister van Informatie Yemane Meskel publiceerde op Twitter foto's van de opening van de grensposten

⁶⁴⁶ EASO, *Eritrea National Service, exit, and return*, september 2019, p. 56; Vertrouwelijke bron, 5 september 2023.

⁶⁴⁷ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2023.

⁶⁴⁸ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁶⁴⁹ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁶⁵⁰ Mekonnen, D & Yohannes, A, *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022, p. 15.

⁶⁵¹ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023.

⁶⁵² Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023; vertrouwelijke bron, 15 mei 2023.

⁶⁵³ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 15 mei 2023.

⁶⁵⁴ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

⁶⁵⁵ Vertrouwelijke bron, 13 juli 2023.

Bure en Serha-Zalambesa door Abiy en Isaias.⁶⁵⁶ Daarnaast zorgde de informele manier van communiceren ervoor dat ook personen die geen toegang hadden tot de televisie of het internet snel op de hoogte waren van het feit dat de grens geopend was.⁶⁵⁷ Het nieuws verspreidde zich met name snel omdat het voor veel Eritreeërs de eerste kans was om het land legaal te verlaten.⁶⁵⁸ Een bron gaf aan dat er geen andere informatie werd verstrekt dan dat de grens was geopend.⁶⁵⁹

⁶⁵⁶ YouTube, *ERi-TV, #Eritrea - Arabic: Bure border officially opened by Pres. Isaias Afwerki & PM Abiy Ahmed*, 11 september 2018; Al Jazeera, *Ethiopia-Eritrea border opens for first time in 20 years*, 11 september 2018; The New York Times, *Ethiopia-Eritrea Border Opens for First Time in 20 Years*, 11 september 2018; DW, *Ethiopia, Eritrea withdraw border troops*, 11 september 2018; vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

⁶⁵⁷ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; vertrouwelijke bron, 12 september 2023.

⁶⁵⁸ Vertrouwelijke bron, 30 augustus 2023; Milena, B. & Cole, G., *The right to exit as national and transnational governance: The case of Eritrea*, *International Migration*, 00, 1– 13, 2022, p. 10.

⁶⁵⁹ Vertrouwelijke bron, 29 juni 2023.

6 Bijlagen

6.1 Afkortingen

ACHPR	African Charter on Human and Peoples' Rights
COR	Commission of Refugees
CPJ	Committee to Protect Journalists
CSW	Christian Solidarity Worldwide
EIU	Economist Intelligence Unit
ENDF	Ethiopian National Defence Force
EPLF	Eritrean People's Liberation Front
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
FGM	Female Genital Mutilation
HRW	Human Rights Watch
IGAD	Intergovernmental Authority for Development
MoU	Memorandum of Understanding
NCCE	New Civil Code of Eritrea
NEUW	National Union of Eritrean Women
Ngo's	Niet-gouvernementele organisaties
PFDJ	People's Front for Democracy and Justice
RRS	Refugees & Returnees Service
RSF	Rapid Support Forces
TCC	Transitional Civil Code
ToR	Terms of Reference
TPLF	Tigray People's Liberation Front
USDoS	US Department of State
VN	Verenigde Naties
WFP	UN World Food Programme
YPFDJ	Young People's Front for Democracy and Justice

6.2 Geraadpleegde bronnen

Africa Times:

- *African nations abstain, but Eritrea casts only UN vote against Russia-Ukraine resolution, 2 maart 2022*

African Business:

- *Eritrea: President Isaias met and held talks with Sudanese Envoy, 9 juli 2023*

Al Jazeera:

- *Crimes against humanity continue in Ethiopia despite truce, say UN experts, 19 september 2023*
- *Eritrea's 'diaspora tax' is funding violence and oppression, 20 februari 2023*
- *Eritrean refugees caught between crisis at home, Sudan conflict, 23 mei 2023*
- *Ethiopia-Eritrea border opens for first time in 20 years, 11 september 2018*
- *Ethiopia declares unilateral truce to allow aid into Tigray, 24 maart 2023*
- *Five key takeaways from the Ethiopia peace deal, 4 november 2022*
- *Protesters in Ethiopia's Tigray demand Eritrean troops withdraw, 23 mei 2023*
- *Tigrayan forces accuse Eritrea of launching offensive, 20 november 2023*
- *Will Ethiopia and Eritrea be dragged into Sudan's complex war?, 6 mei 2023*

- *Why were Eritrean factions fighting on the streets of Israel's Tel Aviv?*, 4 september 2023

Amnesty International:

- *Amnesty International Report 2022/23: The State of World's Human Rights, 2023*
- *Eritrea: Ten years on, Ciham Ali's ongoing enforced disappearance 'a disgrace'*, 7 december 2022
- *Eritrese soldaten pleegden gruweldaden in de regio Tigray*, 5 september 2023

AP News:

- *Eritrean forces still killing Tigray civilians, report says*, 2 december 2022

BAMF – Federal Office for Migration and Refugees:

- *Eritrea: Ethnische Minderheiten*, april 2023
- *Länderreport 60 Eritrea, Weibliche Genitalverstümmelung*, augustus 2023

Bertelsmann Stiftung:

- *BTI 2022 Country Report Eritrea*, 23 februari 2022

BBC News:

- *Eritrean Catholic Bishop Fikremariam Hagos freed from detention*, 29 december 2022
- *Ethiopia war in Tigray Eritrean soldiers accused of rape despite peace deal*, 15 februari 2023
- *Ethiopian watchdog concerned by 'forcible return' of Eritreans*, 25 juni 2023
- *Security forces in many areas have been stopping people to check if they are exempt from military conscription*, 16 september 2022
- *Sudan conflict: The Eritrean refugees caught between two crises*, 22 mei 2023

BBC Monitoring:

- *(Corrected) Eritrea joins Igad summit after 16-year absence*, 12 juni 2023
- *Belarus discusses trade ties with African states on Brics sidelines*, 23 augustus 2023
- *Briefing: Clashes among Eritreans focus Israeli media attention on migrants*, 3 september 2023
- *Briefing: Ethiopian leader says ready to swap dam's shares for port*, 14 oktober 2023
- *Briefing: Somali president hails 'genuine friend' Eritrea, visits cadets*, 10 oktober 2023
- *Chad PM, Eritrea leader discuss Sudan on sidelines of Brics summit*, 24 augustus 2023
- *Eritrea's president returns home from Russia visit*, 31 juli 2023
- *Eritrea-trained Somali soldiers welcomed in Mogadishu*, 24 oktober 2023
- *Eritrea rejects Amnesty report linking troops to atrocities in Ethiopia*, 5 september 2023
- *Eritrean, Ethiopian leaders meet first time in over two years*, 13 juli 2023
- *Eritrean, Kenyan leaders discuss bilateral ties in Nairobi*, 7 september 2023
- *Eritrean, Somali leaders discuss ways to 'strengthen' Somalia*, 14 maart 2023
- *Eritrean and South Sudan leaders discuss Sudan conflict*, 12 juli 2023
- *Eritrean and Sudanese leaders discuss regional issues*, 26 november 2023
- *Eritrean army accused of raping 22 women in Ethiopia's Tigray region*, 15 augustus 2023
- *Eritrean forces accused of abducting 56 people from Tigray*, 21 juli 2023

- *Eritrean leader travels to Egypt to discuss Sudan conflict*, 12 juli 2023
- *Eritrean leader travels to South Africa for Brics summit*, 22 augustus 2023
- *Eritrean president concludes 'fruitful' visit to Russia*, 4 juni 2023
- *Eritrean president heads to Russia-Africa summit*, 26 juli 2023
- *Eritrean president heads to Russia on official visit*, 30 mei 2023
- *Eritrean website reacts to Ethiopian PM's Red Sea comments*, 12 juli 2023
- *Ethiopia rights body voices concern at Amhara unrest, arrests*, 15 augustus 2023
- *Ethiopia war in Tigray Eritrean soldiers accused of rape despite peace deal*, 15 februari 2023
- *Ethiopian delegation visits Somalia, Djibouti*, 5 april 2023
- *Ethiopian Fano militia claims killing over 100 soldiers*, 2 oktober 2023
- *First group of Eritrea-trained Somali soldiers return home*, 21 december 2022
- *Isaias Afewerki*, 10 juli 2023
- *Radio says 'hundreds' of Eritreans arrested in Ethiopia*, 17 augustus 2023
- *Ruto says Kenya to open embassy in Eritrea*, 9 februari 2023
- *Somali president makes third visit to Eritrea in nine months*, 14 maart 2023
- *Somali president to hold talks with Eritrean leader*, 8 oktober 2023

Bloomberg:

- *Satellite Images Show Ethiopia Carnage as Conflict Continues*, 9 januari 2021

Canadian Lawyer:

- *Nevsun settles with Eritrean plaintiffs in relation to landmark Supreme Court of Canada case*, 5 november 2020

Chatham House:

- *Navigating the regionalization of Ethiopia's Tigray conflict*, 8 september 2023

Christian Solidarity Worldwide (CSW):

- *CSW and Human Rights Concern Eritrea call for release of arbitrarily detained clergymen*, 19 oktober 2022
- *HRC52: Oral statement on the situation of human rights in Eritrea*, 6 maart 2023
- *Three Catholic clergymen released from arbitrary detention*, 5 januari 2023

CIA:

- *The World Factbook: Eritrea*, 30 mei 2023

CMI:

- *Nowhere to run: The dilemmas of Eritrean refugees in war-wrecked Sudan*, augustus 2023

Cole, G., & Belloni, M.:

- *Return and Retreat in a Transnational World: Insights from Eritrea. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 38(1), 2022

Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS):

- *Eritrea: Mobilisatie in het kader van de oorlog in het noorden van Ethiopië*, 10 januari 2023

Committee to Protect Journalists (CPJ):

- *16 Journalists imprisoned in Eritrea as of 1 December 2022*, geraadpleegd op 31 mei 2023

Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles:

- *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification*, april 2021
- Danish Immigration Service en Danish Refugee Council:
- *Eritrea National Service, exit and return*, januari 2020
- Danish National ID Centre:
- *Eritrea: Administrative structure and civil documents*, 17 augustus 2022
- De Standaard:
- *Eritrese 'festivals' in Europa ontaarden wel vaker in geweld*, 4 april 2023
- De Stentor:
- *Poetin paait Afrika met beloftes en cadeautjes*, 29 juli 2023
- DSP en Tilburg University:
- *The 2% Tax for Eritreans in the diaspora: Facts, figures and experiences in seven European countries*, juni 2017
- DW:
- *Ethiopia, Eritrea withdraw border troops*, 11 september 2018
- EASO/EUAA:
- *Eritrea National Service, exit and return*, september 2019
- Economist Intelligence:
- *Democracy Index 2022: Frontline Democracy and the Battle for Ukraine*, 2023
- EEPA:
- *Conditions of Eritreans in Kassala under the conflict in Sudan, Special Briefing*, 4 mei 2023
 - *The EU and its 'no more roads approach' in Eritrea*, 19 juni 2020
 - *News Highlights: Crimes against humanity in Libya, Ethiopian and Eritrean connections with North Korea, CoE concern over UK migration bill*, 31 maart 2023
 - *News Highlights: Eritrea receives delegations, US's Blinken in Ethiopia, 30 presumed dead off Libya as SaR fails again*, 17 maart 2023
 - *News Highlights: Fighting surges in Sudan, Greek authorities criticised after disastrous shipwreck, Decline in support for refugees*, 23 juni 2023
 - *News Highlights: UK Supreme Court blocks Rwanda deal, African Development Bank staff arrested in Ethiopia, Saudi-Africa Summit concludes*, 17 november 2023
 - *Situation Report Horn of Africa 45*, 4 januari 2021
 - *Situation Report Horn of Africa No 422*, 2 mei 2023
 - *Situation Report Horn of Africa No 468*, 7 augustus 2023
 - *Situation Report Horn of Africa No 490*, 23 oktober 2023
 - *Situation Report Horn of Africa No 491*, 26 oktober 2023
- Eritrea:
- *Proclamation on National Service No. 82/1995*, 23 oktober 1995
 - *The Eritrean Nationality Proclamation No. 21/1992*
 - *Transitional Civil Code of Eritrea (TCCE)*, Proclamation No. 2/1991
- Ethiopia Watch:
- *Civil society Monitoring of the Cessation of Hostilities Agreement*, juli 2023
- EWMagazine.nl:
- *Welkom in Eritrea: het Noord-Korea van Afrika*, 28 juli 2023

FD.nl:

- *Veel minder Afrikaanse leiders op top met Rusland*, 27 juli 2023

Frankfurter Allgemeine Zeitung:

- *Nahrungsmittel gegen Reformen*, 9 augustus 2023

Freedom House:

- *Freedom in the World: Eritrea*, 2023

Human Rights Watch:

- *Eritrea: Crackdown on Draft Evaders' Families*, 9 februari 2023
- *Interview: Stories of Abuse, Suffering From People Fleeing Fighting in Sudan*, 2 juni 2023
- *World Report 2023 - Eritrea*, 12 januari 2023

International Crisis Group:

- *Asmara re-joined regional bloc in sustained effort to bolster international standing; President Isaias continued seeking closer ties with Russia*, juni 2023
- *Eritrean forces' continued presence in Ethiopia's Tigray region hindered peace process; President Isaias attended summits in Egypt and Russia amid efforts to boost international standing*, juli 2023
- *May Alerts and April Trends 2023*, april 2023, <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/may-alerts-and-april-trends-2023>

Internet World Stats:

- *Africa Internet User Stats and Population by Country*, geraadpleegd op 22 juni 2023

Kennedy van der Laan en Foundation Human Rights for Eritreans:

- *Persbericht: Eritrese mensenrechtenorganisatie trekt vordering tegen EU in maar blijft waakzaam over dwangarbeid*, 22 september 2020

Le Monde:

- *In Eritrea, the authorities punish the relatives of military deserters*, 4 september 2023

Mekonnen, D & Yohannes, A:

- *Voraussetzungen und rechtliche Auswirkungen des eritreischen Diaspora-Status*, mei 2022

Milena, B. & Cole, G.:

- *The right to exit as national and transnational governance: The case of Eritrea*, International Migration, 00, 1– 13, 2022

Ministerie van Buitenlandse Zaken:

- *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, februari 2017
- *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2022
- *Algemeen ambtsbericht Sudan*, augustus 2022
- *Thematisch ambtsbericht Tigray*, augustus 2021

Nidos:

- *13. Wat zijn de onderwijservaringen van Eritrese amv's*, 2 april 2018

NRC:

- *Nieuw etnisch conflict in Ethiopië*, 9 augustus 2023

OHCHR:

- *Enhanced Interactive Dialogue on Human Rights in Eritrea*, 6 maart 2023

- *Ethiopia: Nearly one year after ceasefire, UN experts warn of ongoing atrocities, including war crimes and crimes against humanity*, 18 september 2023
- *Information on Conscientious Objection to Military Service Involving Jehovahs Witnesses*, 21 maart 2022
- *Report of the International Commission of Human Rights Experts on Ethiopia*, 14 september 2023
- *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea*, 6 mei 2022
- *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/53/20*, 1 mei 2023
- *UN experts urge Ethiopia to halt mass deportation of Eritreans*, 13 juli 2023

Open Doors:

- *Eritrea: Full Country Dossier*, januari 2023
- *Eritrea laat dertien christenen vrij*, 8 augustus 2023

Persecution.org:

- *103 Christian College Students Imprisoned in Eritrea*, 25 april 2023

PHR (Physicians for Human Rights):

- *Broken Promises: Conflict-Related Sexual Violence Before and After the Cessation of Hostilities Agreement in Tigray, Ethiopia*, 24 augustus 2023

Qatar News Agency (QNA):

- *Eritrea and Somalia Sign MoU to Strengthen Relations*, 12 juli 2022

Release International:

- *Eritrea – More Arrests, Some Christians Freed*, 22 maart 2023
- *Eritrea Arrests 103 Christians*, 24 april 2023

Reliefweb:

- *Ethiopia Operation: Refugee Settlement Profile - Alemwach (Updated on: 31st December 2022)*, 2 maart 2023

Reporters without Borders:

- *Eritrea*, geraadpleegd op 12 juni 2023

Reuters:

- *Lavrov shores up Eritrean support for Russia over Ukraine conflict*, 27 januari 2023
- *Xi: Strong China-Eritrea ties part of keeping peace in Horn of Africa*, 15 mei 2023
- *US resumes food aid to refugees in Ethiopia*, 5 oktober 2023

Schröder, Günter:

- *Marriage, Vital Events Registration & Issuance of Civil Status Documents in Eritrea*, mei 2017

Staatssekretariat für Migration:

- *Zwitserse federatie, Focus Eritrea, Identity and civil status documents*, 21 januari 2021

Tagblatt:

- *Spione aus Eritrea versuchen Geld von Flüchtlingen zu erpressen – Betroffene haben Angst vor den Behörden*, 28 augustus 2023

The East African:

- *Eritrean leader Isaias Afwerki arrives in Nairobi for two-day visit*, 8 februari 2023

The Economist:

- *Ethiopia risks sliding into another civil war*, 15 augustus 2023
- *The surprising triumph of "Africa's Kim Jong Un"*, 28 september 2023

The Guardian:

- *'They just left the corpses lying there': survivors speak about the horrors of a massacre in northern Tigray*, 20 april 2023
- *'People are under siege': why Ethiopia's war in Tigray isn't over*, 7 augustus 2023
- *Eritrea accused of forcibly repatriating civilians caught up in Sudan fighting*, 7 mei 2023

The Independent:

- *Eritrean festivals have been attacked in Europe, North America. The government blames 'asylum scam'*, 9 augustus 2023
- *Sudan's military chief visits Eritrea for talks with the president on Sudan's conflict*, 11 september 2023
- *Scores of women and girls were sexually assaulted after peace deal in Ethiopia's Tigray, study shows*, 24 augustus 2023.
- *UN experts say Ethiopia's conflict and Tigray fighting left over 10,000 survivors of sexual violence*, 18 september 2023

The New Humanitarian:

- *Ethiopian minorities remain fearful despite peace deal*, 16 februari 2023
- *Sudan refugees struggle to exit to Ethiopia, while aid workers trying to enter are turned back*, 7 juni 2023

The New York Times:

- *Ethiopia-Eritrea Border Opens for First Time in 20 Years*, 11 september 2018
- *Netanyahu Calls to Expel Unauthorized Immigrants After Eritreans Clash*, 3 september 2023

The Times of Israel:

- *Cabinet allocates NIS 20 million to encourage migrants to leave country*, 10 september 2023

The Washington Post:

- *Hundreds massacred in Ethiopia even as peace deal was being reached*, 1 maart 2023
- *Peace deal ending Ethiopia's Tigray war yet to dispel fear of more atrocities*, 25 januari 2023

Transparency International:

- *Corruption Perceptions Index 2021, 2022*
- *Corruption Perceptions Index 2022, 2023*

Trouw:

- *Al-Burhan probeert het frame van de oorlog in Soedan te verschuiven*, 13 september 2023

UN Human Rights Council:

- *Report of the detailed findings of the Commission of Inquiry on Human Rights in Eritrea*, 5 juni 2015

UN News:

- *Eritrea: human rights situation remains dire amid complete impunity*, 6 maart 2023

UNHCR:

- *Global trends: Forced displacements in 2020*, juni 2021
- *Global trends: Forced displacement in 2022, 2023*
- *Overview of Refugees and Asylum Seekers Movements as of 30 July*
- *Refugee Statistics*, geraadpleegd op 5 oktober 2023
- *Sudan: Eritrean Refugees Overview in Sudan (as of 28 February 2023)*, 23 maart 2023
- *Sudan Situation, UNHCR External Update #6*, 9 mei 2023
- *Tigray Situation Update*, 31 maart 2021
- *UNHCR reached destroyed camps in northern Tigray*, 26 maart 2021

UNICEF:

- *A Statistical Update on Birth Registration in Africa*, oktober 2022
- *Case Study on the ending of Female Genital Mutilation in the State of Eritrea*, 2021

U.S. Department of State (USDoS):

- *2022 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea*, 20 maart 2023
- *2022 Report on International Religious Freedom: Eritrea*, 15 mei 2023
- *Eritrea: Reciprocity Schedule*, geen datum <https://travel.state.gov/content/travel/en/us-visas/Visa-Reciprocity-and-Civil-Documents-by-Country/Eritrea.html>

US Commission on International Religious Freedom (USCIRF):

- *2023 Annual Report: Eritrea*, mei 2023

Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K.:

- *'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea, 2019*

Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds):

- *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, pp. 126-128

VOA News:

- *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, november 2020
- *Eritrea, Somalia Leaders Vow Cooperation on Defense, Political Efforts*, 12 juli 2022
- *Ethiopia ends blanket protection for Eritrean refugees*, 22 april 2020

Walk Free:

- *Global Slavery Index, 2023*

Watson:

- *Spione aus Eritrea arbeiten für Schweizer Migrationsbehörde – Bund leitet Untersuchung ein*, 26 augustus 2023

www.nuew.org:

- *National Union of Eritrean Women - About NUEW*, geraadpleegd op 6 september 2023

X:

- *Addis Standard: #NewsAlert: #Eritrea pushes back at talks of #Ethiopia's access to sea as "excessive"*, 16 oktober 2023
- *NationalEr Interest: 2nd Round Cadets Deployment - Video of Somali Army arriving home from #Eritrea.*, 16 oktober 2023

Yohannes Abraha:

- Amanuel, *Marriage Law in Eritrea: Types and Methods of Proof*, 24 juni 2018

YouTube:

- *ERI-TV: #Eritrea - Arabic: Bure border officially opened by Pres. Isaias Afwerki & PM Abiy Ahmed*, 11 september 2018

6.3 Kaart van Eritrea

